

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1989. GADA OKTOBRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

41. GADA GĀJUMS

Nr. 10. (487.)

"Tad kāds no ļaužu pulka sacīja viņam: Mācītāj, saki manam brālim, lai viņš dalās ar mani mantojumā. Bet viņš tam atbildēja: Cilvēks, kas mani iecēlis jums par tiesnesi vai mantas dalītāju?

Un viņš tiem sacīja: Uzmanait un sargaities no mantkārības, jo neviens nedzīvo no tam, ka viņam ir daudz mantas. Un viņš stāstīja tiem līdzību, sacīdams: Kādam bagātniekam viņa lauki bija nesuši papildnam augļu. Un viņš turpināja: To es darišu: es noplēsišu savus šķūņus un uzcelšu lielākus un tur savākšu visu labību un mantu. Un sacīšu savai dvēselei: dvēsele, tev ir lieli krājumi uz ilgiem gadiem, atpūties, ēd, dzer un liksmojies. Bet Dievs uz viņu sacīja: Tu, bezprātīgais, šinī naktī no tevis atprasīs savu dvēseli. Kam tad piederēs tas, ko tu esi sakrājis? Tā iet tam, kas sev mantas krāj un nav bagāts Dievā." (Lūkas 12:13-21)

Rudenī mēs svinam Plaujas svētkus un pateicam Dievam par Viņa rādīto žēlastību un labestību, ka izbaudām labklājību un ērtību mūsu dzīvē. Mums ir vajadzīgs dzirdēt šo tekstu, jo šis Jēzus stāsts mums atgādina, ka Dieva dāvanas nav tikai mums domātas un ka mūsu labklājībā nedrīkstam aizmirst tos, kas šai pārpilnības zemē, kā arī mazāk atīstītās zemēs, cieš badu un trūkumu.

Stāsts sākas ar viena cilvēka lūgumu Jēzum: "Saki manam brālim, lai viņš dalās ar mani mantojumā." (13) Teiktais liekas sīkumains ģimenes jautājums, pašinteresē motivēts un Jēzus tam dod jaunu uzsvāru brīdinājumā par cilvēku mantkārību un cilvēku novērtēšanu pēc mantu daudzuma. "Uzmanait un sargaities no mantkārības" (15) Viņš brīdina. "Neviens nedzīvo no tam, ka viņam daudz mantas." Ir cits kas ir vajadzīgs, lai cilvēks dzīvotu un viņadzīve būtu cilvēcīga. Lai to mācītu, Jēzus stāsta stāstu par bagātnieku, kam lauki nesuši papildnam augļu tik daudz, ka viņam nav vietas kur tos sakrāt.

Šeit arī parādās stāsta nozīme Plaujas svētkos. Jēzus saka: "Lauki bija nesuši papildnam augļu." (16) Tas varbūt ir tikai vienkāršs vērojums, bet ar to ir arī izteikta doma, ka mūsu "augļi" nav mūsu nopelni: mēs esam no Dieva atkarīgi un viss, kas mums ir dzīvē dots, ir Viņa žēlastības zīme. Bieži mēs to aizmirstam... vai pat negribam atzīt.

Tā arī šis bagātnieks; viņš tikai runā par sevi. "Ko es darišu jo man nav kur savus augļus likt?... Es noplēsišu savus šķūņus... tur savākšu savu mantu." (17-18) Ir dubultā traģēdija viņa domāšanā. Pirmkārt, viņš tur pats sevi visā rīcības centrā. Cilvēks bieži domā, ka viņš atradīs pats pareizās atbildes savu dzīves problēmu risināšanai. Viņš domā tikai par sevi un ir pārliecināts, ka tikai viņam ir pareizā atbilde.

Otrā traģēdija: viņa atrisinājums ir uzcelt lielākus šķūņus un sakrāt vēl vairāk mantas. Viņš nedomā nemaz par citiem un citu vajadzībām. Nekad nenāk prātā, ka viņa pārpilnībā, kas sasniegusi jau absurdas dimensijas, viņam būtu jādalās pat mazliet ar tiem, kam nav nekā.

Viņa domās nav vietas kādam citam. Kad viņš runā, tad tas ir dialogs ar viņa paša dvēseli: "Dvēsele, tev ir lieli krājumi uz ilgiem gadiem, atpūties, ēd, dzer un liksmojies." (19) Viņa dzīvē nav vietas Dievam un tamdēļ tur arī nav vietas citiem cilvēkiem. Viņa mantas ir atvietojušas Dievu un līdzcīvēkus.

Ja salīdzinām 16. un 19. pantu, tad redzam, ka lauku pārpilnība ir koruptēta, lai kalpotu tikai bagātnieka vajadzībām. Viņš ir aizmirsis Bībeles pamatmācību par Dieva dāvāto labklājību:

Tad nesaki vis savā prātā: "Mans spēks un manu roku stiprums ir man šo labklājību sagādājuši." Bet piemini to Kungu, savu Dievu, ka Viņš ir tas, kas dod tev spēku sagādāt labklājību." (5. Mozus 8:17-18)

Zeme un tās augļi ir Dieva dāvana cilvēkam. Varbūt šodien, modernā sabiedrībā, mums vajadzētu plašāk interpretēt jēdzienu par "augļiem" un ar šo vārdu apzīmēt visas mūsu sabiedrības ērtības un labklājību.

Mums jāatzīst, ka bagātība, sabiedriska labklājība un materiāli ērta dzīve ir ļoti pavadinoša. Tā mūs kārdina aizmirst pasaules realitātes un citu cilvēku sāpes un ciešanas. Domājam tikai par mūsu pašu ērtību un kļūstam it kā par pašradīta universa centru: mani lauki, mani augļi, mani šķūņi, mana manta, mana dzīve, mana dvēsele.

Uz tādu pašmaldinošu domāšanu Dievs atbild ar bargu vārdu: muļķi! (20.pantā). Mūsu tulkojumā lietots "bezprātīgais", bet Glikā vecā tulkojumā bija sulīgāks vārds "traks". Te Dievs parāda ne tik daudz pats savu varu kā cilvēku muļķību. Manta nenodrošina dzīvi. Tā arī nenosaka dzīves kvalitāti. Dieva vārdi pret bagātnieka iedomību pilnīgi iznīcina viņa sevis centrēto dzīvi.

Bagātnieks pats sev iedomājas "dvēseli"; bet Dievs viņu apzīmē par "mulķi". Bagātnieks izvēlēties dzīvi, kas izslēdz citus un Dievu. 14. psalmā rakstīts: "Bezprāši saka savā sirdī: Dieva nevaids!" Bagātnieks arī domā, ka ar daudz mantu viņš dzīvos daudz gadu. Bet Dievs viņam atņem dzīvību tai pašā naktī. Bagātnieks uzskata dvēseli par "savu"; bet Dievs to atņem.

Jēzus stāsts beidzas ar Īsu komentāru, kad dod mums iespēju spriest par to, kādu dzīvi lai paši vēlamies: "Tā iet tam, kas savu mantu krāj un nav bagāts Dievā." (21) Kur mūsu bagātība? Kur mūsu dzīves vērtības? Uz ko pamatojam savu dzīvi?

Jēzus pēdējie vārdi šai stāstā ir bargi un nopietni. Mūsu un cilvēces nākotne nevar būt nodrošināta ar lielāku šķūņu celšanu un labklājības augļu sakrāšanu, it kā tie būtu mūsu privāts īpašums. Mēs neesam autonomi, bet esam Dieva radības sastāvdaļa līdz ar šīs pasaules nabagiem un cietējiem. Mēs nevaram sevi izolēt no šīs pasaules problēmām un nevaram savā labklājībā bēgt no Dieva vārda. Nelausim, lai mūsu dzīvi raksturo mantu krājums, bet gan atjaunota dzīve Kristū, "kās atjaunojas atziņā par sava radītāja attēlu." (vēst. Colos. 3:10). Kristū cilvēka niecība un mulķība var tikt pārvērsta atjaunotā dzīvē - dzīvē, kas nemeklē pilnīgumu pati sevī un kur vietas citiem cilvēkiem un Dievam.

Māc. F. T. Kristbergs,
Pļaujas svētkos, 1989.gadā.

• Pārņemts no Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzes Toronto izdevuma VĒSTIS Nr. 55., 1989. gada septembrī, l. - 3. lpp.

Latvju partizāniem

Jūs nebijāt vieni, jūs nebijāt bāri,
Jums Latvija-Māte it visur bij līdz,
Ar ložberi plecos kad dzimtenei pāri
Jūs gājāt, lai ataustu brīvības rīts.

Jūs gājāt pa Viestura iemīto taku,
Jums Lāčplēsis sveicienus māja no klints.
Un Kalpaks un Briedis jums cīnijās blakus,
Jums blakus bij slavenā strēlnieku ģints.

Un visi, kas Volhovas purvos reiz grima,
Kas lielajā atriebes kaujā bij klāt,
Kā Lieldienu brīnums tie otro reiz dzima,
Lai varētu cīņā par brīvību stāt.

Kad garām jūs staigājāt mēmajiem kapiem
Kur dzelzainie Kurzemes aizstāvji dus,
Jūs simtreiz, jūs tūkstošreiz stiprāki tapiet
Un krūtīs jums iegulās varoņgars kluss.

Ik celms un ik cinis jums palīgā nāca,
Jums palīgā cēlās viss dzimtenes mežs.
Un dzintara jūrā ik bangojums krāca,
Kad pārli tai laupija iebrucējs svešs.

Tad ieaudāt karoga sārtbaltās krāsās
Jūs zvērustu, mūžīgi paliks kas dzīvs,
Ka latvieša sirdij kā aizšautai jāsāp
Par pauguru katru, kas bijis reiz brīvs.

Tai jāsāp par līgavu apsmieto godu,
Tai jādzird ir jūnija upuru vaids.
Bet neliešus glēvos, kas dzimteni nodod,
No tautas reiz izspļaus tās taisnīgais naidis.

Jo izraus reiz pārli no svešnieku rokām,
Sirds netic, ka mūžam tā verdzene būs.
Pie kritušiem varoņiem citi vēl nokāps,
Par varoņiem kritušo mazdēli kļūs.

Gunārs Freimanis

Pārnākšana

Es beidzot pārnācu no tālās gattas.
Es fitu saulei slēpis. No sala dzelzts.
Tik maz ir manī palicis no naida,
Lai gan man tika smagām dūrēm zvelts.
Es nozināju, tēvzemē kas gaida —
Būs elpot grūti! Tikšu godē celts!
Vai pārnāks visi, brien kas svešu klaidu!
Ik saules lēkts bij nemīlams, ik rīets.
Nu dzimtās zemes saule roku sniedz.

1988.

G. Freimanis Kolimē, 1948. gadā.

Varoņkapos

Vakars pelēcīgos krāsas autos
Brāļu kapos koku galus tin.
Šodien, liekas, nāk šeit visa fauna,
Visi, kuri latvju mēli zin.

Afnāk, apstājas pie Mātes tēle.
Ij kā baznīcā viss paliek kluss.
Sveču gaismā akmens sārī kvēlo —
Tauta piemin savus varoņus.

Puteņo, vējš pārvēršas par auku,
Nekustīgi silueti stāv
Tā kā lūdzēji pie upurtrauka,
Viņu vidū svētā uguns blāv.

Baltus palagus pār kapu kopām,
Visu lēnām apsegdams, auž sniegs.
Šodien laudis pūst kā bites stropā,
Nāk un klusēdami ziedus liek.

1959.

II

Tā nav vakarbūzma. Tie nav kāvi.
Simtiem baltu sveču liesmas plīv.
Latvju strēlnieks saņikās ar nāvi,
Tautas sirdī kļūstot mūžam dzīvs.

Nepland karogi, nav runu skaju,
Laudis kapos lēnā gaitā pūst.
Krūtīs svētā mīlestība zājo,
Strēlnieks savai nāvei jāgu gūst.

Paviz varoņtēli Nāves salā.
Kāpj tie mūžībā un paliek tur.
Un ar viņiem nemirstībā dalās
Tie, kam elpu pēma Tīreļpurvs.

1981.

Ne vien pie Cēsīm mans sākums,
Ne vien strēlnieku lodēs.
Mans nākums
Jau ilgi pirms tam modies.

Kad zeme, kad zemnieku mūži
Nokļuva svešnieku gūstā,
Es saciju : būšu
Dzīva ugunskrustā.

Dzīva jauguns liesmās,
Ko pakalni debesīm sūta.
Un sērdieņu skumjās dziesmās
Un kalpu nopūtās grūtās.

Kad kangari centās pārdot,
Kad vagari brūces cirta,
Es turpināju vārpot
Tautas sirdī.

Kā spirdzinošs lietuss es liju
Uz kauguriešu dumpīgām galvām.
Ar grodiem vārdiem vijū
Atmodas dzejnieku spalvas.

Kad Krīvu-Krīvs sadega sārtā
Es paliku viņa dēlos.
Mani Lielvārdis sauca vārdā,
Es staroju Lāčplēša tēlā.

Un nezināja bendes ļaunie,
Ka paslēpos moku stabā
Kur aprāvās mūži jaunie.
Nu iela šīs šausmas glabā.

Tie, kas pēc manis tīkoja,
Tie zināja kur mani redzēt.
Es biju gan moku rīkos,
Gan rakstītā sedzenē.

Un Daugavas rāmā plūdumā,
Un ozolu simtgadu alkās.
Un tajā grūtumā,
Ko tauta sev plecos valkā.

Un Staburaga asarās,
Un Liepavota čalās.
Un siltumā, ko dod vasara
Pļavās siena vālam.

Un jūrmalas smiltīs, kas skalotas
Ar pirmo un devīto vilni.
Un dzīvajā, svētajā valodā,
Kas tautas dvēseles pilna.

Dzimis Vaiņodē — 1927. gada 3. oktobrī (sagrīti ar Veidenbeuma un Jeseņina dzimšanas dienu). Uzaudzis RTGē un Vilzēnu pagasta «Prūšu» mājās. Tur saimniekoja mana vecmāmiņa, kuru 1949. gada marta nogales izvešanas akcijās 87 gadu vecumā «pārvietoja» uz Sibīriju...

Mācījies tehnikumā un apguvu elektromotora zināšanas. Šī specialitāte daudz palīdzēja, gan Sibīrijas taigu brienot, gan arī šī briduma starplaikos atkal nokļūstot Latvijā. Gandrīz visu Latvijas elektroapakšstaciju būvē esmu piedalījies. 1946. gada februārī sākās ērkšķainais ceļš pa Sibīrijas nometnēm. Toreiz — desmit gadi par dažu teikumu, kuros pieminēta 1941. gada deportācija, ierakstīšanu dienasgrāmātā. Pēc desmito gadu vidū atgriezās Latvijā. Uzrakstīju par piedzīvoto Kolimā. Dzejoļi nokļuva atļiecīgu ierēdņu rokās un rezultāts — no 1964. līdz 1969. gadam pavadīju Mordovijas nometnēs. Tur iznāca būt vienlaicīgi ar diviem izciliem latviešu dzejniekiem — Voldemāru Zariņu un Knutu Skujenieku.

Pēc Mordovijas atkal atgriezās Latvijā un turpināju piedalīties elektroapakšsta-

Bij, kas redzēja kā rokos
Dziļi Zemgales malā.
Kā sētu gredzenos — kokos
Es zaļoju tālāk.

Un tā es biju visur,
Ne tikai grimušās pilīs.
Es dzēsta neizdzisu,
Es deldēta nesadilu.

Ar zobeniem mani kāva
Bruņās ietērptas rokas.
Ar lodēm mani šāva
Pie zemnieku mājas žoga.

Kad ķīlniekus svešumā veda —
Es viņiem līdzī steidzos.
Kad cietumos — bedrēs meta,
Es tajās nenobeidzos.

Es naidnieku acīm spīvām
Neredzama kļuvu.
Bet tautas garam dzīva
Un tuva.

Bērzi bij mani tulki,
Dzeņi uzsaukumus kala,
Kad strēlnieku pulki
Ierakās Nāves salā.

No zemes ārā es spraucos
Reizē ar zāles asniem.
Ar strēlnieku asinīm jaucos,
Ar sniegu, kas pāri sasnieg.

Un kareivju dzirdīgās ausis
Saklausīja manu balsi.
Un sirdis tiem ticēja : ausīs
Rīts. Tumsai gals ir.

Es ieliju krūtīs, sirds pukstos,
Un domu apcirkņu graudos.
Vairs mani neizrunāja čukstus,
Bet skaļi visur pauda.

Dažas rindas par sevi

ciju celtniecībā. Ar rakstīšanu uzmanījos. Iesāku vēsturisku dziedājumu ciklu par krustnešu zvērbām. Taču iznākums bēdīgs — 1983. gadā atkal tiesas process. Apsūdzība: es esot rakstījis par krustnešiem, bet domājis... 1940. gada notikumus Latvijā... Pūrā esošajiem 15 ieslodzījuma gadiem pievienojās vēl seši.

No Sahalīnas man būtu vajadzējis atgriezties 1989. gada 28. martā. Kad rakstu šīs rindas, ir 1989. gada 16. februāris. Gribētu teikt, ka tāda veida nolikums kā mana atrašanās šodien nevis Sahalīnā, bet Latvijā ir viens no nozīmīgākajiem tajā procesā, kas noris mums visapkārt. Tā to ir vērtējis arī akadēmiķis A. Saharovs.

1964. gadā žurnālā «Karogs» tika nodrukāti daži mani dzejoļi, tad arī žurnālā «Liesma», 1988. gadā vēlreiz «Karogs». Esmu aizsācis sarunu par dzejoļu grāmatas izdošanu izdevniecībā «Liesma». Rakstu darbu prozā — «Vēstījums par Kolimu». Ir dzejoļu publikācijas žurnālā «Auseklis», vācu avīzē «Süddeutsche Zeitung», vairākos trimdas latviešu izdevumos. Ir arī tulkojumi angļu valodā.

1985. gadā tiku uzņemts starptautiskās rakstnieku organizācijas PEN Rietumvācijas Centrā par goda biedru. Gan vācu PEN klubs, gan amerikāņu PEN klubs Ņujorkā mani šī gada vasarā ir iesaicinājuši uz šo klubu kongresiem, lai referētu par latviešu kultūru un rakstniecību, stāstītu par savu daiļradi. Esmu devis piekrišanu piedalīties šajos kongresos, ceru ieinteresēt šo abu lielo zemju rakstniekus gan par latviešu tautu un tās problēmām, gan arī par latviešu kultūras vērtībām.

GUNĀRS FREIMANIS

K O L I M A

Kad ložberu kalnā cēlās
Pie zemes plakušie stāvi,
Tiem pāri vēlās
Mana ēna kopā ar nāvi.

Es biju mirstošo acīs.
Es biju sašauto vaidā.
Mani nespēja zobens sacirst,
Es slēpos naidā.

Es slēpos priēžu šalkās
Un granātu izrautās dangās.
Es strēlniekiem gāju talkā
Vēl nezinot kurš būs Kangars.

Pirms cīņas allaž es vijos
Ar karogiem reizē kārtīs.
Kad atpakaļ paskatījos -
Sejās varonība sārto.

Un modās pāri telpai
Un gadsimtiem pāri
Viss, ko mana elpa,
Ko gars mans bij skāris.

Alkas pēc manis modās
Gan arāja krūtīs,
Gan domās apgarotās -
Sākās mana sūtība.

To Rūsijā ielika pūrā
Un Namejs aizejot trimdā.
Pec gadsimtu jūga sūrā
Es modos dvēselēs simtās.

Un drebēja naidnieku bari.
Gan jaunie, gan vecie.
Kā tumsu veicoši stari
Gāja vīri sakļautiem pleciem.

Es vēlos, lai visi saprot,
Lai patur miņā, lai zina:
Ja ļaunas rokas aprok
Es nemirstu - ziedu linā.

Un rozē un pīpenē baltā,
Un teku sīkākā strautā.
Lai mani važās kalnu,
Dzīvība jaatņem tautai.

1968.g. Mordovijā.

*kas gan brīvestību apdzejos
liktenlēmums kad to tautai dos?
kur gan vārdus rast kā pasacīt
ka ir tumsai gals ka ausis rīts?*

*brīvestības rīts! cik saldi skan
skanumu šalks iepīlīsušais zvans
tā būs zelta stunda uznīrs prieks
kas bij nozīmēts un šauts un liegts*

*tā būs jaunā audze kas to sveiks
kas šim rītam gaismas vārdus teiks
vēl nav ļaunais veikts un projām dzīts
vēl tik tikko iebīlāzmojies rīts*

1989.g.

Saule skopi zelta zemi zeltī.
Īsa vasara un ziema gara.
Vīri mirst gan barakās gan teltīs,
Nāve dāsni darāmo šeit dara.

Taču pirms šī dāma atnāk pakāļ,
Pirms tā savu izkapti liek lietā,
Pirms uz paugurpakāji ved taka,
Jāsamedo zelts ir Kremļa spietam.

Pasmags lauznis, lāpsta, neass kaplis,
Sezona un spēki vīriem beidzas.
Cits ar ļaunu asinssērgu aplīp,
Citu bada asmīns nopļaut steidzas.

Manu mužu staļinsirpis rēto,
Latviju zaudz viņa impērija.
Manas kājas Magadanu pēdo,
Pecāk ceļš uz zeltraktuvēm vijas.

Tad, kad tiesa būs...tai jābūt! jābūt!
Kolima kļūs liecinieks un soģis.
To, kāds viņai jāpieredz ir sāpums
Pasaule pat daļu nespēj noģist.

Guls uz lielā tribunāla galda
Mana jaunība, kas zuda visa
Tur, kur dzīro varmācība salta -
Dzīvības kā sveces vējā dzisa.

Izkāps kauli visiem nomocītiem,
Pietrūks vietas liecinieku krēslos.
Nāks no ziemeļiem un nāks no rītiem,
Saule pietumsīs, sāks drūmi krēsnot.

Vai vēl noziedzīgāks ir kas bijis?
Nobāl Čingishāns un nobāl Nerons.
Nav nekur tāds asinslietus lijis,
Kāds līst drausmā komunisma erā.

Šaviens pakausī! Šis čekas spiedogs
Desmittūkstošs poļiem sauli nodzeš.
Poļi to nemūžam nespēs piedot.
Dzīvas lozņā indes pilnās odzes.

Katra diena, kurā nenomirstam
Pilna grūtuma un maizes domu.
Ne kāds grāmatai šeit lapas skīrsta,
Ne kāds pako mājupceļam somu.

Klusē pasaule, bet reiz tiks taujāts:
Kā gan cilvēce to spēja pielaist?
Mira miljoni, bet zvēram sauja
Sniedza epitetus: "dižais!" "lielais!"

Vairums zemnieki, kas savās setās
Iesakņoja dvēseli un sirdi.
Kuriem tēvu zeme bija svēta,
Koku noglāstīja pirms to cirta.

Strauji aiziet viens pēc otra veļos.
Skīriet, ka zemzemi kāds vaļā vēris.
Kolonā pa pieci, pilni ceļi,
Sals un vejš un postošs bada mēris.

1946 - 1954.g.

Gunārs Freimanis

25. septembra vēlēšanās Kvebekas provincē uzvarēja liberāļi. Par tiem savas balsis nodeva 49.9 % vēlētāju, ievēlot 92 deputātus. Par pekistu partiju vēlējuši 40.2 %, ievēlot 29 deputātus. Tikko izveidotā Vienlīdzības (Equality) partija ieguvusi tikai 3.7 % balsu, bet 4 deputātus. Par pārējo partiju kandidātiem balsojuši 6.2 % vēlētāju, neiegūstot nevienu deputātu. Rezultātā Kvebekas provinces pārvaldē sevišķu pārmaiņu nebūs, jo iepriekšējās vēlēšanās liberāļi ieguva 99, bet pekisti - 23 deputātus. Kopš tām deputātu skaits provinces pārvaldē paaugstināts no 122 uz 125.

Šogad vēlēšanās bija viens otrs pārsteigums. Ja to izsludināšanas laikā liberāļiem paredzēja vienkopus uzvaru, kampaņas tālākā gaitā politiskie apstākļi ievērojami sarežģījās, un vienam otram radās bažas par to, vai liberāļi spēsot pat iegūt vairākumu. Un ja tā, tad Kvebeka būs neatkarīga valsts. Dažādas arodbiedrības izmantoja apstākļus streikiem un protestiem. Angliskās izcelsmes kvebekieši vēlēšanās parādīt savu protestu 178. likumam, ko liberāļi pieņēma 1988. gada rudenī un kas aizliedz veikalniekiem savu veikalu ārpusē izlikt zīmes angļu un citās valodās, pieļauj tikai franču. Presē un sabiedrībā sevišķu ievērību izpelnījās ķīmisko vielu atkritumi, kuŗu iznīcināšana un novietošana patlaban valdībām sagādā dažādas grūtības.

Arī latviešu saimē bija vērojamas bažas par politisko nākotni Kvebekā. Daudziem bija grūti izšķirties par ko balsot. Līdz šim vairums latviešu še bija atbalstījuši liberāļus. Šķiet, ka šoreiz viena otra balss aizgāja Vienlīdzības partijai. Par pekistiem, šķiet, balsojis būs retais, kaut gan salīdzinājumā ar notikumiem Latvijā par tiem būtu bijis jābalso, jo tie taču tiecas pēc tādas pašas brīvības kā latvieši okupētajā tēvmē. Ja nu liberāļi bija cerējuši pekistus pavisam iznīcināt, tas tiem šoreiz pieminēto apstākļu dēļ neizdevās. It sevišķi jāņem vērā, ka pekisti vēlēšanās izgāja ar neatkarības saukli - solīja tūlī, ja iegūtu vairākumu, izsludināt neatkarīgu Kvebeku. Par viņiem nodotais balsu skaits (pāri 40 %) liecina, ka neatkarības ideja kvebekiešos guvusi plašāku atsaucību. Pārvaldē nu arī ievēlēts viņu vadītājs Ž. Parizo (Parizeau).

Kvebekas liberāļu premjers R. Burasa (Bourasa) sevi dēvē par ekonomistu un sola kvebekiešiem labu dzīvi un darba apstākļus. Kopš viņa ievēlēšanas 1985. gadā, Kvebekas saimniecība, tiešām, ievērojami uzlabojusies un arvien vairāk līdzinājas Ontario provincei, kaut gan lielo saimniecisko uzņēmumu atgriešanās provincē ir lēna un apdomīga.

Latviešiem un citām minoritātēm nu vismaz nākamās 4 gadus nebūs jāuztraucas par iespējamu dzīves apstākļu pasliktināšanos (bezdarbu, nekustāmo īpašumu cenu krišanos un t. t.).

Vai Vienlīdzības partija iegūs nākotnē plašāku redzamību, par to šobrīd grūti zīlēt. Iespējams, ka tā, pēc protesta izteikšanas, atkal pazudīs, kā daudzas citas, ja Burasa atradīs kādu samierināšanas gājieni, kas dos iespēju angliskās izcelsmes kvebekiešiem atgriezties liberāļu partijas rindās. Nav iemeslu, kāpēc tā nevarētu izveidoties par jaunu politisku spēku, jo patlaban provincē politiski ir maz izvēles - pekisti un liberāļi savā uztverē maz viens no otra atšķiras.

Nākamās vēlēšanas Kvebekā paredzamas 1993 gada beigās vai 1994. gada sākumā.

Brīvības vietā svešas varas tanki atveda nebrīvību, pakļautību, koloniālismu, verdzību. Šādā pazemojošā stāvoklī latviešu tauta atrodas vēl šodien.

Kā 1940. gadā no tautas rindām atradās kangari - Vilis Lācis, Kirchenšteins, Noviks, Ž. Spure, Kalnbērziņš, Grigulis, Jānis Niedre, A. Upītis, Sudrabkalns, tā arī šodien okupantu kalpībā ir samērā daudz latviski runājoši cilvēki, kas sastāv komunistu partijā (kas savā būtībā ir noziedzīga formācija), centrālkomitejā, okupācijas režīma deputātu vidū un arī, tā sauktās, tiesas orgānos. Kā šie latvieši attaisnosies vēstures un savas tautas priekšā? Tiesas diena viņiem būs smags brīdis. Taču nicinājums viņiem jāsaņem jau šodien. Kā to ir saņēmuši okupācijas sākumu gadu funkcionāri. Bet brīžam notiek gluži pretējais.

Pat trimdā, kuŗai savā būtībā ir allaž jābūt ar skaidru, bezkompromisa skatu uz notiekošo, pat šeit latviešu vidū ir sastopami indivīdi, kas atrod par iespējamu ar aplausiem sveikt no okupētās Latvijas atbraukušos komunistu partijas biedrus. Un tūlīt, pēc šo aplausu saņemšanas, tie ielavās ASV senatā un aicina šos mazzinošos kungus, lai tie palīdz LPSR iekļūt Apvienoto Nāciju saimē... Jauka brāļošānās (Turpiniet vien šo plaukšķināšanu un drīz vien šie rosīgie "deputāti" panāks, ka iekļaušanas neatzišana vairs neturpināsies un trimdas ilggadīgais darbs tiks aprakts dziļā kapā. Un arī latviešu tautas zelts tiks atdots "labo juristu" rokās, kuŗi to pakalpiņi atdos Kremlim dažādu izdevumu segšanai.).

Jāsaprot, ka nav nekādi mistiski "resori", "sliktie komunisti", "sliktie juristi", "sliktie ideologi" - ir viens monolīts, cinisks, nežēlīgs ļaunums - vara, kuŗu vada kompartija. Atrasties šīs partijas rindā ir negods un neviens nespēs attaisnot sevi, kas bijis šajā ļaunuma perēklī.

Komponists Imants Kalniņš kādā intervijā televīzijā pauda to pašu. Taču viņš piebilda, ka šodienas izmaiņas ir atļāvusi, pieļāvusi šī pati partija. Pasaule gaida, ka Krievijas impērija demokratizēsies, dekolonizēsies - atdos paverdzinātām nācijām brīvību un ka komunisma rēgs likvidēsies... Daudzi netic šādas metamorfozas (pārvērtības) iespējai. Un aicina būt modriem.

Lai veidotu brīvu, demokrātisku sabiedrību, - no tirānijas un sagrabtās varas ir jāatsakās un jāsaņem Latvijas jauncelsmes darbs no tāda stāvokļa, kāds bija 1918. gada 18. novembrī. Nevis bailu ēnā, kā tas ir šodien, bet starptautisku, humānu spēku klātbūtnē.

Runāt šodien Latvijā par kaut kādu parlamentāru ceļu uz neatkarību ir vairāk kā bezatbildīgi. Laupītājs ar dunci rokā nav sarunu biedrs par nolaupītā atdošanu. Ja nebūs līdzvērtīgs spēks, ko apbruņotais laupītājs respektēs - nekāda laupījuma atdošana nenotiks...

Bet līdz šim brīdim, kad Brīvā Pasaulē radīsies nevis Hitleri, Čerčili un Rūzvelti, bet humānāku ideju svaidīti valstsvīri, latviešu tautai nemītīgi - diendienā jāatgādina pasaulei, ka tā grib kļūt brīva un dzīvot normālu dzīvi - tas ir - radīt savu kultūru, darba augļus izlietot savas tēvmēzes labklājībai un neiznīcināt savas (un ne tikai savas) nācijas ļaudis dažādu utopisku ideju vārdā...

Latvju tautai pēdējos divi gados ļāva skaļi izteikt savas ilgas pēc brīvības. Šo tautas balsi ir sadzirdējusi Brīvā Pasaule. Iespējams, arī Dievs to ir sadzirdējis. Šie ir divi spēki, kas var mums palīdzēt. Un mēs paļaujamies uz šiem Varenajiem. Un tāpēc būsim modri un protestēsim pret jaunajiem mēģinājumiem mūs atkal iesaistīt ilggadīgā savienībā ar noziedzīgus pastrādājušo austrumu kaimiņu.

Dievs, svētī Latviju!

GUNĀRS FREIMANIS.

ATVADAS MONTREALAI!

Pietiek uz mirkli atcerēties latviešu tautas vislielāko sēru dienu - 1940. gada 17. jūniju - lai visā pilnībā izprastu, kādai jābūt latvieša nostājai šodien, rīt, parīt. Šajā dienā tika likvidēts vissvētākais, visdārgākais, kas tautai vien var piederēt - brīvība, neatkarība, patstāvība.

Nākamajā lappusē "BALTIJAS CEĻŠ" foto.

"Baptizācijas cēls" uz Latvijas un Lietuvas robežās 23. VIII/89. 1900/1915.

TAJĀ SENĀJĀ AUGUSTĀ
PIRMS 75 GADIEM.

Šogad sanāk rakstīt par neparastu jubileju skaitu. Tiesa, šis jubilejas gandrīz visas ir melnā sēru krāsā. Pirms 50 gadiem parakstīja Molotova - Ribentropa paktu, pēc kuŗa slepenā protokola Padomju Savienība un Hitlera Vācija sadalīja Austrumeiropu, kas iededzināja zaļu gaismu II pasaules karā, Staļina agresijai pret Baltijas valstīm un Somiju. Un galu galā, jau pēc kara, Maskavas varas nodibināšanai visā Austrumeiropā. Pirms 60 gadiem Padomju Savienībā sākās masveidīgā kolektīvizācija un zemniecības iznīcināšana. Pēc 20 gadiem, 1949. gadā, to paveica arī Baltijā, kur 1949. gada martā notika vislielākās deportācijas. Pirms 55 gadiem notika atentāts pret Kirovu, kas izrādījās izejas punkts, t. s., "Lielajam teroram", kuŗā bojā gāja vairums Krievijas latviešu. Pirms 45 gadiem Staļins no Krimas uz Ziemeļkauhaza deportēja uz Sibīriju, Kazachiju un Vidusāziju veselas tautas.

Jubileju ir daudz. Un kaut kā piemirsās, ka pirms 75 gadiem sākās I pasaules karš. II pasaules kara šausmas to aizēnoja. Mūsu tautas posts II pasaules karā, komunistu okupantu zvērības, deportācijas, krievu migrantu iepludināšana Latvijā nostādīja latviešu tautu atbaidošas dilemmas priekšā: būt vai nebūt. Kaut kā piemirsās, ka relatīvi, salīdzinot ar citām valstīm un tautām, Latvija I pasaules karā cieta visvairāk. Bet tas neliedza mūsu darba rūku tautai drīzā laikā aizārstēt rētas un ieņemt pienācīgu vietu brīvo tautu vidū. Turklāt pati neatkarīgā Latvijas republika dzima I pasaules kara rezultātā. Tiesa, austrumos dzima cita valsts - Padomju Krievija. Vēlāk to nosauca par Padomju Savienību, kuŗas vadoņi izrādījās vēl agresīvāki, nežēlīgāki, bezkaunīgāki nekā to priekšgājēji - Krievijas ķeizari.

I pasaules karš latviešu tautas vēsturē ierakstīja daudz lappušu, gan rūgtas, gan slavenas. Tālu pasaulē atskanēja latviešu strēlnieku vārds. Bet daudz mazāk latvieši zin, ka mūsu dēlu asinīm dāsni slacītas ne tikai Nāves sala vai Ložmetēju kalniņš. Vēl pirms latviešu strēlnieku daļu dibināšanas daudz latviešu nolikuši savas galvas dažādās krievu armijas daļās, bet visvairāk Austrumprūsijā, kara sākumā - Samsonova armijas sastāvā. To garāmējot, citējot avīžu virsrakstus, piemin Aleksandrs Solžepicins savā "14. gada augustā". Tas pamudināja mani reiz cītīgāk papētīt šo operāciju.

Bet šoreiz ne par to. Par paša kara sākumu, atmosfēru, kāda toreiz valdīja, nu jau tālajā 1914. gadā. Maz jau palikuši dzīvu aculiecinieku. Esmu runājis ar dažiem no tiem. Savā laikā izprašāju vecos latviešu strēlniekus, savus audžu vecākus, bet kā jebkuŗam vēsturniekam, turklāt dzimušam gandrīz ceturtdaļgadsimtu vēlāk, pirmie palīgi ir rakstiskie dokumenti.

Kā zināms, I pasaules karš sākās 1914. gada 28. jūlijā, Austrungārijā tad pasludināja karu Serbijai. Vairums citu valstu iestājās karā augustā, pēc Vācijas un Krievijas. Neviens tajās karstajās augusta dienās nedomāja, kādas pārvērtības nes tikko iesācies karš. Nedomāja, ka tas apzīmogos visu divdesmito gadsimtu.

Par tiešu ieganstu kara sākumam noderēja slepkavība Sarajevā. Par ieganstu, nevis iemeslu. Karā jau sen gatavojās visas lielvalstis, Īpaši, t. s., centrālās valstis, t. i., Vācija un Austrungārija. Līdz šim laikam viss nav skaidrs sakarā ar atentātu Sarajevā, kas notika 1914. g. 28. jūnijā. Sarajeva ir Bosnijas galvenā pilsēta, bet to anektēja Austrija. Pilsētā uz kara manevriem, jā-saka izaicinošiem, jo tie notika Serbijas pierobežā, ieradās Austrungārijas impērijas trojmantnieks erchercozs Francis-Ferdinands. Serbu nacionālisti nolēma izmantot šo gadījumu un nogalināt ercherco-gu. Atentāta dalībnieki bija ģimnazisti G. Principis, T. Grabečs, tipogrāfijas strādnieks N. Gabrinovičs, malnkalniētis Mehbedbašičs. Nāvējošās lodes raidīja Gavriilo Principis. Viņam kā nepilng-

dīgām nāves sodu nepiesprieda. Vēlāk izrādījās, ka teroristus vadīja Serbijas armijas ģenerālštāba pulkvedis Dragans Dimetrevičs, kas piederēja serbu teroristu organizācijai "Melnā roka". Šo atentātu serbi pieskaņoja "Sēru dienai" (serbiski "Vidovdan"), ko katru gadu atzīmēja serbu tauta, atceroties serbu sakāvi kaujā ar turkiem 1389. gadā, Kosovas laukā.

Vai Serbijas valdība zināja par atentātu, ko gatavoja teroristi? Daži vēsturnieki izsakās apstiprinoši. Dokumentēt šo viedokli gan nevarēja. Turklāt no politiskā viedokļa tas neliekas visai ticami, jo, ņemot vērā, ka Serbija pieņēma gandrīz visas Austrungārijas ultimāta prasības, kas pamatīgi skāra tās suverēnās tiesības, lielgabali bija pielādēti, un nekādas sarunas nebija iespējamās.

Raksturīgi, ka pirmajās dienās pēc Sarajevas slepkavības valdīja samērā mierīga atmosfēra. Tāds iespaids rodas no notikumu laika biedru atmiņām, no preses publikācijām. Vācieši klusībā musināja Vīni. Paša Vīnē parādījās uz sienām uzraksti: "Alle Serben müssen sterben! (Visiem serbiem jāmirst!)". Kaut ko līdzīgu ar pārsteigumu konstatēja Krievijas Domes priekšsēdētājs Rodzjanko, kas vasarā atpūtās Vācijas kūrvieta Nauheimā, bet atgriezies Pēterburgā, ieraudzīja demonstrantus, kas dziedāja patriotiskas dziesmas, staigāja ar krievu balti-zili-sarkanām karogiem un izrādīja savas simpātijas pie serbu sūtniecības. Kad Krievijai pieteica karu Vācija, Pēterpils ielās stichiski (bet, iespējams, ar dažu spēku organizētas) sākās šovinistiskas demonstrācijas. Krievijas pilsētās notika vācu veikalu grautiņi. Drīzumā vācisko Pēterburgu pārdēvēja par Petrogradu. Baltijā līdzīgas pretvācu demonstrācijas nenotika. Piemēram, provinciālajā Valmierā, kā man stāstīja, kad pienāca ziņa par karu, valdīja pilnīgs miers. Vāciešiem jau nebija par ko priecāties, bet latviešos pārāk svaigā atmiņā bija piektais gads, lai izrādītu padevību krievu ķeizaram. Sākās karš, kas, savukārt, izsauca visas nākošās divdesmitā gadsimta pārvērtības.

VIKTORS KALNIŅŠ.

NOTIKUMI LATVIJĀ:

LATVIJAS TAUTAI!

Mūsu vārdiem un mūsu apņēmības apliecinājumiem pienācis pārbaudes brīdis. Baltijas tautu neatņemamās tiesības uz pašnoteikšanos ir apdraudētas!

PSKP CK 26. augusta paziņojums par stāvokli Baltijas republikās apstiprināja valdošo aprindu nespēju izprast reālo situāciju Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, nevēlēšanos risināt nacionālos jautājumus atbilstoši tautu interesēm. Kārtējo reizi ar mazām tautām tiek runāts no diktāta pozīcijām. Atkal, kā pirms 50 gadiem, mūsu likteni mēģina izšķirt tālu no Baltijas robežām.

Latvijas Tautas fronte uzskata, ka tautai un vienīgi tautai ir tiesības noteikt, kā dzīvot savā zemē. Tikai latviešu tauta kopā ar citām Latvijas nacionālajām grupām ir tiesīgas izlemt, kas tām ir vēlams un derīgs un kas nepieņemams. Mēs kategoriski noraidām jebkādu iejaukšanos Latvijas lietās no ārpuses - vienalga, vai padomi nāktu no Austrumu vai Rietumu puses.

Atbildot uz nekorekto un lielvalstniecisko PSKP CK Paziņojumu, būsim savaldīgi, vienoti un nepadosimies provokācijām. Savas trešās atmodas laikā atgūto pašcieņu, spēku un taisnības apziņu mēs vairs nedrīkstam nodot!

Mēs esam sajutuši cits cita roku siltumu, esam piedzīvojuši, ka katrs varam nostāties un, ja nepieciešams, pastāvēt par gabalīgu Latvijas zemes. Tagad ikvienam no mums vēlreiz jāpārdomā, ko mums nozīmē Latvijas brīvība, kāpēc mums nav cita ceļa, kā Latvijas, Lietuvas un Igaunijas brīvība.

LATVIJAS TAUTAS FRONTES
DOMES VALDE.

Aicinājumu parakstījuši arī PSRS Tautas deputāti un LPSR AP deputāti.

KĀRTĒJAM UZBRUKUMAM JĀDOD PIENĀCĪGA ATBILDE.

Vērtējot PSKP Centrālās Komitejas paziņojumu par notikumiem Baltijas valstīs, kas publicēts laikraksta Pravda š. g. 27. augusta numurā, jāsa-ka, ka tas pierāda, ka vismaz uz laiku pie vadības stūres ir nokļuvuši viskonservatīvākie vecās kārtības mīlētāji. Viņi ar savu "pārbūvei" un vēl jo vairāk tautām kaitīgo paziņojumu ir nodarījuši lielu ļaunumu arī pašai komunistiskajai partijai. Ja tās autoritāte jau tā bija minimāla pat savu biedru vidū, pēc šī paziņojuma ikvienam domājotam cilvēkam kļuvis skaidrs, ka šie spēki ir pret jebkādam izmaiņām partijā un valstī un ka viņi ar neslēptu naidu vērsās pret visām nekrievu tautu likumīgām un saprotamām prasībām pašam noteikt savu likteni.

Šī partijas CK paziņojuma mērķis skaidri redzams. Pirmkārt, ar atklāti izteiktiem draudiem iebaidīt gan partijas liberālāko daļu, gan Latvijas un Igaunijas Tautas frontes un Lietuvas Sajudis un citu demokrātisko organizāciju vadītājus un piekritējus, bet, galvenokārt, iebiedēt šo valšņu tautas. Otrkārt - noskaņot naidīgi krievus pret Baltijas tautām. Treškārt - pārspīlēti drāmatizējot stāvokli Baltijas valstīs, gatavot psiholoģiski visus Padomju Savienības iedzīvotājus gadījumam, ja pati šī reakcionārākā partijas vadības daļa sadomās izsludināt Baltijas valstīs ārkārtēju stāvokli vai pielietot pret Baltijas valšņu tautām bruņotu varu.

Paziņojumā ir skaidri teikts, ka Baltijas valstīs var pavisam drīzi sākties pilsoņu cīņas ielās, kurām būšot smagas, nepārrēdzamas sekas; ka šo zemju tautām draudot lielas briesmas; ka notikumi Baltijas valstīs atnesīšot lielu ļaunumu visiem Padomju Savienības iedzīvotājiem utt. Tikai nav saprotams, kādu ļaunumu krievu tautai vai visai Padomju Savienībai var nodarīt Baltijas tautu vēlēšanās pašām lemt par dzīvi savās zemēs? Maskava taču ne reizi vien ir teikusi, ka viņa šīm tautām vairāk dod nekā no tām ņem. Ja Maskava patiesi domā tā, tad kāpēc ar varu šīs apgādājamas tautas tur pie sevis? Kur te loģika?

No paziņojuma redzams, ka partijas vadības ļoti uztrauc notiekošā šķelšanās pašā partijā. Paziņojumā atklāti pateikts, ka, ja pavājināsies partijas vara, tad tas varētu nozīmēt izreklamētās tautu draudzības sabrukumu. Secinājums aplams. Komunistiskā partija nav radījusi apstākļus tautu draudzībai. Tautu draudzību nevar radīt ar kādas lielas tautas uzkundzēšanos citai mazākai tautai. Draudzēties var tikai brīvas tautas.

Paziņojumā izteikts solījums, ka drīzi notik-šot partijas CK plēnisms, kas tad taisnīgi noregu-lēšot nacionālās attiecības. Nē, kungi, tautas vairs netic jums un jūsu pieminētais paziņojums ir vēl viens pārliecinošs pierādījums, ka jums ticēt nevar.

Jūs gan prasiet, lai partijas vadība republi-kās steidzīgi un stingri rīkojās pret tautu tieks-mēm pēc patstāvības un neatkarības, bet velti. Tās bija spiestas noraidīt nekaunīgās Maskavas prasības. Pilnīgas paklausības laiks ir beidzies. Mas-kavas kungi ar šo paziņojumu gribēja tautas ie-baidīt, bet paņāca pretējo. Es patreiz neatrodos Latvijā, bet nešaubos, ka visas Blatijas republi-kās un vēl citur tautas kategoriski noraidīs šos Maskavas draudus plašās sapulcēs, mītipos, demon-strācijās, arī masu informācijas līdzekļos un vēstulēs. Tautas negrib palikt un nepaliks parti-jas un vecā režīma pakļautībā.

Tautas pašas grib lemt, kā viņām dzīvot.

EDUARDS BERKLĀVS,

Minsterē,

1989. gada 30. augustā.

1989. gada 23. augustā, plkst. 12 pēc Latvi-jas laika, Miervalža Krīma dzīvoklī Krišjāņa Ba-rona ielā 43/2, Rīgā, bez kādas atļaujas bezkau-nīgi ieradās okupācijas režīma komunistu milici-ja un VDK darbinieki. Un nekā konkrēti nepamato-jot savu ierašanos un arī neuzrādot nekādus per-sonības dokumentus, izņemot vienu majoru, pie-spieda braukt sev līdz tur atrodošos mani, Jāni Kļaviņu, Jāni Legzdiņu, Albertu Mucenieku un Austrālijas pavalstnieku Andri Bērziņu. Ar auto-mašīnu Latvija, kuņas numurs ir 53-261tl, mūs nogādāja Kirova rajona milicijas daļā. Tur mēs eksistējām no 12:15. Ap plkst. 15 turpat nogādā-ja vēl divus cilvēkus, kas bija gājuši uz Mier-valža dzīvokli. Andri Bērziņu atbrīvoja, kā arī nogādāja pie mums atpakaļ, kad viņš gāja uz Mier-valža dzīvokli, lai paņemtu savas mantas.

Mūs visu dienu vazāja pa dažādiem kabinetiem, nepaskaidroja aizturēšanas iemeslu, tikai prati-nāja visādos divainos kabinetos, kur svinīgi ka-rājās Džerzinska portreti. Uzdotie jautājumi skāra mūsu personīgo dzīvi un savstarpējās at-tiecības. Visdedzīgāk šie (izmeklētāji) inte-resējās, ko mēs darījām Miervalža Krīma dzīvoklī, kādēļ vispār tur gājām un kādi ir mūsu uzskati.

Tajā pašā laikā, kad mūs Kirova rajona nodaļā pratināja, M. Krīma dzīvoklī, viņam klātesot, notika kratīšana. Tika konfiscētas dažādas man-tas, periodiskie dokumenti. Tajā skaitā arī mūsu personīgās mantas un politiska rakstura literā-tūra un dokumenti. Materiālie zaudējumi sniedzas tūkstošos rubļu. Pēc kratīšanas militārpersonu gādībā nonāca arī Miervaldis.

Pratināšanu starplaikos mēs cīnījāmies par papīru, lai varētu uzrakstīt sūdzību Rīgas pro-kuroram. Sešu stundu laikā dežurants Čevers so-līja papīru, bet līdz došanai netika. Kad es kā-dam leitnantam paprasīju izsniegt papīra lapu, viņš man atbildēja, ka negribot sēdēt aiz restēm. Papīru izdevās dabūt Albertam Muceniekam. Kad protests un sūdzība bija uzrakstīti un iesniegti tālākai nodošanai, majors Greņnovs tos demons-tratīvi saplēsa un Albertu rupji izgrūda pa dur-vīm no kabineta. Es nepārtraukti protestēju par to, ka tiek pārkāptas mūsu cilvēktiesības. Taču šie sarkanie suņi neizrādīja ne mazākās atsauks-mes par šo jautājumu.

Pirmais atkal ārā tika Andris Bērzišs. Tas bija ap 18. Lai nenokļūtu atpakaļ drošības iestā-dē, viņš teicās uz Miervalža dzīvokli pēc mantām vairāk neiet.

Vēl dažus atbrīvoja, kad dzīvā ķēde Rīgas ie-lās un Miervalža dzīvokļa izlaupīšana bija bei-gusies. Līdz 24 noturēja Albertu, bet Jānis Legzdišs atrodas laupītāju iestāžu rokās vēl šo-brīd.

Miervalža dzīvoklis pēc izlaupīšanas izskati-jās drausmīgi. Kad ierados, viss bija juku jukām - sasviests, saārdīts, netīrs. Ar sakostiem zo-biem staigāju pa dzīvokli. Tāds barbarisms, do-māju - "Tādu chaosu var cilvēka dzīvoklī radīt personas ar viszemiskākajām tieksmēm, nekas cits kā zemcilvēki."

Cilvēki piketē, prasa Jāņa Legzdiņa atbrīvo-šanu. Es visus aicinu piedalīties Jāņa Legzdiņa atbrīvošanā un neklausīties runas, it kā viņš būtu pastrādājis noziegumus.

Mums ir darīšana ar koloniālo varu, respektī-vi, ar agresoru - proletariāta diktatūru. Būsim modri un nepadosimies viņu iespaidam, kaut arī tas prasīs zaudējumus, nekad vairs uz ceļiem.

MĀRIS VEINBERGS,
LATVIJAS NACIONĀLĀS NEATKARĪBAS
KUSTĪBAS PĀRSTĀVIS, 1989. ga-
da 24. augustā.

"KURZEME" LATVIJĀ.

Ar laivu uz Latviju. Ceļojuma iespāidi.

Pēkšņi no apvārkšņa izaug gaismas kolonna, kas

taustās pār jūras virsmu. Tālāk uz ziemeļiem iz-
aug otrs gaismas stabs, kas atkal slauka rajonu.
Pirmā gaismas kolonna lēnām, bet nenovēršami
taustās tuvāk mūsu laivai. Beidzot mēs kļūstam
viņas atspīdēti. Laivas radārs rāda, ka mēs atro-
damies 16 km. no Kurzemes krasta. Ir skaidrs, ka
šie ārkārtīgi spēcīgie starmeši ir Dzelzs aizkara
sastāvdaļa, kas apjož Padomju Savienību, ieskait-
tot tās ārpusējās jūras krastus. Kas notiks tā-
lāk?

Spēcīgais stars novēršas no laivas. Tālumā
mēs redzam divas apgaismotas frigates, kas stāv
abās pusēs kuģu ceļam Irbes šaurumā. Viena Igaun-
ijas, otra Latvijas pusē.

No frigates Latvijas pusē sāk zipsnīt Morzes
gaismas signāls: ".-.-., .-.-.", kas internacionā-
lā kōdā nozīmē: "Apstājaties, man ir kas svarīgs
sakāms!"

Andris tūlīt ķeras pie radio-telefona un
starptautiskā sazināšanās frīkvencē angļu valodā
vairākas reizes uzsauc: "Padomju kara kuģi! Seit
ir Kanadas jachta "Kurzeme". Kādas ir Jūsu in-
strukcijas?" Viņi neatbild un arī nekustas no
vietas. Nekādas atbildes. Ko darīt? Beidzot nolē-
mām braukt klāt, bet pavisam lēni, jo zinām, ka
krieviem ir pavisam viegls ložmetēja mēlītes
pirksts. Divdesmit piecu metru attālumā pagriežam-
ies tā, lai viņi varētu izlasīt mūsu laivas vār-
du, un klusi ceram, ka Rīgas jachtklubs būs pazi-
ņojis robežapsardzības kuģiem par atļauju mums
braukt uz Rīgu. Pa kara kuģa skaļruni dzirdam, ka
kāds burto "K-U-R-Z-E-M-E", un pēc kāda laika ang-
ļu valodā: "Full speed ahead!"

Mēs apgriezāmies un ar pilnu jaudu braucām uz
Kolkas raga bākas pusi. Pēc kādām piecpadsmit mi-
nūtēm laivas radio-telefons ierunājas skaidrā
latviešu valodā: "KURZEME, vai Jums ko nevajaga?"
- "Nē, paldies!" mēs atbildam un braucām tālāk
gar Kurzemes krastu.

Isajā jūnijā naktī tas jau parādās kā plata
un tumša svītra. Kaut gan liedagu mēs nevaram sa-
redzēt, mēs esam dzirdējuši no Latvijā dzīvojo-
šiem, ka tā arī esot daļa no Dzelzs aizkara. Uz-
ecēta, apsargāta, kur pat vietējie iedzīvotāji
nedrīkstot rādīties.

Tā bija pirmā reize, kad es, Modra un Andris
atkal redzējām Latvijas krastus, kopš tie pazuda
aiz apvārkšņa bēgļu gaitās dodoties pirms 45 ga-
diem. Pēterim un Mārcim tā bija vispār pirmā rei-
ze. Vienīgi Roberts bija jau apciemojis Latviju
pirms pāris gadiem.

Ideja braukt uz Latviju ar laivu radās pagā-
jušā vasarā Gotlandes salā, kad latviešu tautas
dziesmas sāka skanēt laivas radio uztvērējā no
Rīgas stacijas. Apskatoties uz kartes, redzējām,
ka Gotlande ir vistuvākā rietumu demokrātijas ze-
me Latvijai - tikai 100 jūdzes no Kurzemes un 180
jūdzes no Rīgas. Atvaļinājums bija beidzies, at-
stāju laivu Gotlandē pa ziemu un devos atpakaļ
darbā Montrealā. Biju lasījis angļu un amerikāņu
jachtu žurnālos un grāmatās, ka vairāki ievēroja-
mi pasaules burotāji un autori esot mēģinājuši
dabūt atļauju ar jachtām apciemot Padomju Savie-
nību. Līdz šim bez sekmēm. Pašlaik notiek lielas
pārmaiņas, es rēķināju. Varbūt izdosies iegūt vī-
zu. Ja nē, turpināšu ceļojumu nākamajā vasarā gar
Zviedrijas krastu uz Alandes salu Somijā.

Aizrakstīju republikas centrālajam jachtklu-
bam Rīgā. Pēc vairākiem telekšiem un telefona sa-
runām dabūju oficiālu ielūgumu apciemot Rīgu ar
manu jachtu "Kurzeme". Ar ielūgumu devos uz pa-
domju konsulatū Montrealā. Tur visai komandai bi-
ja jāizpilda vīzu pieprasījuma anketas. Biju jau
sagaidījis noraidījumu, kad 2 1/2 mēnešus pirms
parēdzētā izbraukšanas datuma, konsulāts paziņoja,
lai nākot saņemt vīzas.

Jūnija vidū visa komanda izlidoja no Montrea-
las uz Helsinkiem un ar pašāziņu kuģiem caur
Stokholmu ieradās Gotlandē. Tā bija nejauša saga-
dīšanās, ka izbraucām no Slites pilsētiņas, kur

1944./5. gadā tieši ieradās visvairāk latviešu
bēgļu laivu. Šie bēgļi bija drīzāk gatavi zaudēt
savu dzīvību, bēgot uz brīvību ar mazām zvejni-
ku laivām caur vācu un krievu karakuģiem, zemūde-
nēm un lidmašīnām, nekā palikt nebrīvībā zem Sta-
ļina terrora. Tuvojoties Gotlandei, bēgļu laivas
lietoja Slites cementfabrikas dūmus kā ceļa rādi.
Te latviešu bēgļi atstājuši ostas valnī iemūrētu
bronzas plāksni:

"TACK för Hjälpen

1944 - 1945 Lettiska Flyktlingar."

Vietējā Gotlandes avīze, dabūjusi zināt, ka
mēs esam pirmā latviešu laiva, kas brauc atpakaļ
pretējā virzienā, mūs intervēja un fotogrāfēja.

Un tā, nakts vidū, ka jau no sākuma apraks-
tīts, mēs tuvojamies Kolkas ragam. To apbraucot,
mēs ieobraucām Rīgas jūras līcī. Tūlīt varēja ma-
nīt, cik tas piesārgots. Vietām bija eļļas plan-
kumi, vietām tāda kā bāla plēve uz ūdens virsmas.
Agrākā gaiši zaļā ūdens krāsa tagad ir palikusi
par brūnu. Ne putnus ne citas būru laivas nered-
zēju šajā nedzīvajā ūdenī.

Republikas Centrālais jachtklubs Bolderajā
mūs uzņēma ar lielu pretimnākšanu, laipnību un
sirsnību. Viņi bija noorganizējuši, lai muitas un
pašu kontroles ierēdņi ierodas tieši uz laivas
jachtklubā. Biju gaidījis lielu kratīšanu un iz-
meklēšanu, bet visa kontrole noritēja negaidīti
ātri un pieklājīgi.

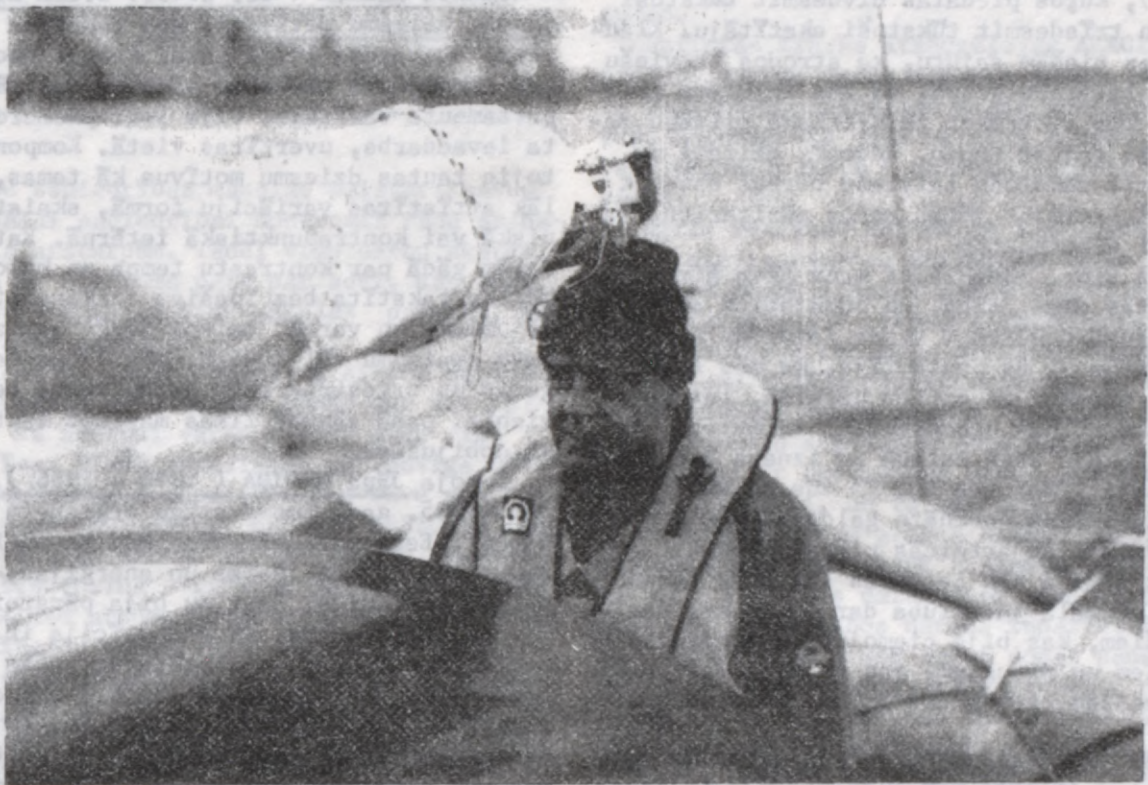
Tas bija tipiski, jo, ko es piedzīvoju un re-
dzēju Latvijā, bija daudz labāks, kā es to biju
iedomājies. Vai tie bija veikali, mājas, tīrība,
ēšana vai laipnība, ko savās iedomās biju sagai-
dījis daudz sliktāku, izrādījās daudz labāk. Tā-
pēc mani iespaidī Latvijā bija labi.

Ko es nebiju sagaidījis šinī, tā sauktā, bez-
klases sabiedrībā, bija tas, ka būs tik liela
starpība starp nabagiem un bagātiem. Mājas un dzī-
vokļi, kas pieder latviešiem labās pozīcijās vai
kam veicās darīšanās, ir līdzīgas vai pārākas kā
Kanadas augšējās vidus klases pilsoņiem. Turpre-
tim mājas un dzīvokļi vai istabas uz laukiem, kur
dzīvo vāji atalgotas strādnieces vai pensionāres,
bija bēdīgākas, kādas esmu redzējis vissliktāka-
jos rajonos Kanadā...

Gandrīz bez izņēmuma visi latvieši, vai pārti-
kuši, vai trūcīgi, vairāk nevēlas dzīvot zem eso-
šā režīma, bet vēlas, ka pārmaiņas novedīs uz ne-
atkarīgu Latviju. Ar tautiešiem satiekoties nejau-
ši un pastāstot, ka esam no Kanadas, tūlīt manī-
jām draudzību un pretimnākšanu. Pēc 45 gadu izo-
lācijas no brīvās pasaules, tie vēlējās kādam no
ārpusē izkratīt sirdi un sūdzējās par netaisnī-
bām un grūtībām, kādas bijis jāpārcieš zem ilgās
krievu okupācijas. Viņu draudzīgā nostāja man at-
gādināja iedzīvotāju draudzīgumu vientuļās, maz
apmeklētās salās, kur reti iegriežas cilvēki no
ār pasaules.

Tā kā "Kurzeme" bija pirmā un vienīgā latviešu
laiva no Rietumiem, kas atbraukusi uz Rīgu, mūs
intervēja Latvijas televīzija. Mums visiem prasī-
ja, kā patīkot Latvija. Mārcis, komandas jaunā-
kais loceklis, atbildēja, ka patīkot, bet tā po-
lītiskā sistēma gan viņam nepatīkot un ka to va-
jadzētu mainīt. Biju jau atkal iedomājies, ka šī
epizode tiks izgriezta no televīzijas raidījuma,
bet kad to skatīju nedēļu vēlāk, viss bija kā in-
tervijā.

Runas brīvība Latvijas televīzijā un radio
liekas pilnīga. To varēja redzēt un dzirdēt citās
intervijās un diskusiju programmās. Intervētāji
vēlējās uzņemt filmā laivu braucot ar pilnām bu-
rām. Tā kā mums bija ielūgums apciemot Roberta
draugus Priedainē, nolēmām braukt ar draugiem un
intervētājiem pa Daugavu, Rīgas jūras līcī un
Lielupi uz Priedaini. Jachtklubam bija jāizprasa
robežsargiem atļauja. Tie atbildēja, ka ar "Kur-
zemi" varot braukt tikai Kanadas pilsoņi un viens
no jachtkluba kā locis. Diez', no kā viņi baidī-
jās? Tā nu televīzijas komandai un draugiem bija

KURZEMES kapteinis Alvis Kraulis pie stūres. KURZEME ar Latvijas krāsas burām Baltijas jūrā. Pie apvārķņa Latvijas krasts. Virs tā Latvijas zilā debess.

jābrauc ar jachtkluba motorlaivu. Robežas ap-
sargiem "par godu" uzvilku lielo, sarkan-balt-
sarkano spinikera būru, kas izskatās kā kolo-
sāls Latvijas karogs.

Lielupē, pretim Priedainei, pie dzelceļa
tilta, atrodas jachtklubs. Tas tur pastāvējis
kopš Latvijas neatkarības laika. Sirmais klu-
ba komadors mūs uzņēma ar lielu sirsnību un
uzdāvināja kokā grebztu kausu. Mēs te bijām
pirmā ārzemju jachta, kas te ciemojusies kopš
brīvās Latvijas laikiem.

Priedainē, Roberta draugu vasarnīcā, mūs
pacienāja ar uz iesmiem virs ogleņiem ceptiem ša-
šlikiem. Latvijā šašliki, liekas, tikpat popu-
lāri kā steiki Kanadā.

Brauciens uz dzimteni pēc četrdesmit pie-
ciem gadiem ir jūtu pilns ceļojums. Trīs nedē-
ļas Latvijā pagāja bultas ātrumā. Kā kaleido-
skopā man atmiņā skrien ainas. Viena emocionā-
lā plāksne augstāka par otru.

Pēc iebraukšanas Rīgā, tūlīt aizgājām uz
Brīvības pieminekli. Tam tobrīd garām gāja Vis-
pasaules Latviešu Ārstu Kongresa gājiens. Pie
pieminekļa bija vairāki māsiņu un studentu
koŗi, kas dziedāja patriotiskas dziesmas. Gā-
jienā piedalījās ap desmit tūkstoši dalībnie-
ku. Katrs nesa līdzi ziedus, kurus nolika pie
pieminekļa. Pusstundas laikā katrs kvadrāt-
metrs no pieminekļa bāzes bija nolikts ar zie-
diem. Bet cilvēki nāca vēl un vēl, un puķes
sāka pildīties uz ielas arvien tālāk un tālāk
no pieminekļa, kamēr tā priekša pārvērtās par
lielu ziedu lauku.

Un kaleidoskops pagriežas un redzu Modru
raudot staigājam pa savām dzimtajām mājām Zem-
galē. Mājas izskatās, apmēram, tādas pašas,
tikai vecākas, bet lauki - arī visi kaimiņu
lauki - ir pārvērtušies par mežu ar četrdesmit
gadu veciem kokiem...

Atmiņā nāk Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svēt-

ki (sestie), kuŗos piedalās divdesmit tūkstoši dziedātāji un trīsdesmit tūkstoši skatītāju. Klau- sītāju vidū es tiešām sajūtu, ka atrodos latviešu tautā. Nevis latviešu grupā, kā tas izjūtam trim- das svētkos, kur pietrūkst tā kritiskā cilvēku ma- sa, lai varētu sajust tautu. Redzot, dzirdot un jūtot divdesmit tūkstošu latviešu bērņus dziedot "Dievs, svētī Latviju" jūtās rodas pārliecība, ka latvju tautai nākotne būs.

Vēl viena aina. Apmeklējot mana tēva ģimenes mājas pie Māras dīķa, Rīgā, un runājoties ar to tagadējiem iedzīvotājiem (viena latviešu un vie- na krievu ģimene), es pastāstīju, ka mēs 1944. gadā aprakām traukus un drēbes pagalmā, lai pa- sargātu no lidmašīnas uzbrukumiem. Krieviete, to dzirdēdama, iegāja savā istabā un iznesa ārā gald- autu un prasīja: "Vai tas ir, ko Jūs aprakāt?" Es momentā pazinu mātes darināto galdautu. Krieviete man to uzdāvināja un atteicās pieņemt naudu.

Visvairāk atmiņā nāk Latvijas latviešu sirsnī- ba, gan no Centrālā jachkluba darbiniekiem, gan no tiem latviešiem, kas bija ciemojušies Montrealā un no viņu radiem un draugiem, gan no mūsu pašu radi- niekiem un visiem citiem cilvēkiem, kuŗus mēs sa- tikām.

Un nemanot jūtu kaleidoskops pagriežas uz beid- zamo ainu. Sestdienas rītā, 8. jūlijā, mēs atme- tam "KURZEME" tauvas un dodamies atpakaļ ceļā. Krastā stāv mazs draugu pulciņš, kas pavisam ne- gaidīti sāka dziedāt:

Pūt, vējiņi, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemē.

Caur asarām redzējām, ka, laivai attālinoties,
viņi palika arvien mazāki un mazāki.

ALVIS KRAULIS.

MŪZIKA:

LATVIEŠU JAUNATNES ORĶESTRA KONCERTS TORONTO.

Toronto latviešiem 17. augustā bija vienreizī- ga iespēja dzirdēt pirmo reizi savu pašu tautiešu simfonisku orķestri. Mūziķu aprindās par šādu ies- pēju - pašu latviešu orķestri, kas varētu godam veikt latvju simfoniskās mūzikas atskaņošanu, bija šad tad runāts, cerēts un domāts. Tagad tā ir kļu- vusi realitāte, pateicoties vairākiem ļoti ener- ģiskiem tautiešiem, galvenokārt, M. Štauvera ģime- nei Montrealas saimē un Austrālijas latviešu diri- ģentam Edgaram Karikam, kas ar šo orķestri bija jau strādājis Kvebekas Mt. Orfordas mūzikas nometnē.

Ilga un Mārtiņš Štauveri ir "stāvējuši kūrās" šim pasākumam, tāpat viņu meita, tagad jau labi pazīstamā latviešu komponiste Dace Stauvere-Aperā- ne. Cik daudz tur ir pūļu, vēlmju un degsmes ie- likts! Mūziķi sameklēti no ASV, no Kanadas, pat no Austrālijas un Latvijas; līdzekļi savākti, gan no vairākiem fondiem, lai orķestris varētu parādīties Toronto, Bostonā un Ņujorkā. Spriežot no Toronto koncerta, jāsaka, ka viss tas darbs dos tiešām ra- ženus augļus, vismaz mākslas laukā. Tāpēc jāsaka liels, latvisks paldies visiem tiem latviešu mūzi- kas celmlaužiem, kas šo projektu iecerēja un rea- lizēja.

Pirms ķeros pie programmas apraksta ("Kritika" nav šeit īsti vietā, jo kā gan var kritizēt mīles- tību un centību?), jāatzīmē, ka te nav runa par amatieriem. Šai orķestrī spēlē labākie jaunie pro- fesionāļi un topošie profesionāļi, koledžu un kon- servatoriju studenti. To vada profesionāls diri- ģents, kas ir arī mūzikologs. Koncerta programmā bija darbi, kas prasīja stingru disciplīnu un lielu prasmi. Nebija arī par sliktu, ka abi solisti, pianisti Artūrs Ozoliņš un Sandra Mogensena, pie- der pie mūsu mūzikas gaisotnes, turklāt Ozoliņš jau vienmēr ir arī "kases gabals".

Koncertā dzirdējām sešus darbus. Divi bija rak- stīti stīgu orķestrim, pārējie - visam orķestra sa- stāvam (33 mūziķi).

Imanta RAMIŅA (dz. 1943.) SVĪTA uz 5 latvju tautas dziesmu motīviem, kas rakstīta un pirmo reizi atskaņota 1972. gadā, Prince George, B. C., kur komponists strādāja kā koledžas mūzikas de- partamenta vadītājs, bija ļoti piemērots koncer- ta ievaddarbs, uvertīras vietā. Komponists lie- tojis tautas dziesmu motīvus kā temas, kuŗas tā- lāk attīstītas variāciju formā, skaistā harmo- niskā vai kontrapunktiskā ietērpā. Katra no 5 daļām gādā par kontrastu tempa un kolorita ziņā. Mūzika rakstīta bez īpašiem oriģinalitātes mek- lējumiem, un varbūt taisni tāpēc nav zaudējusi savu svaigumu vēl šodien, pēc 17 gadiem. Diri- ģents un orķestris savu darbu veica bez vainas, vienīgi pašā sākumā likās mazliet kautrīgi, it kā nobijušies.

Sekoja Jāņa MEDIŅA (1890 - 1966) reti dzir- dētā 1935. gada poema stīgu orķestrim "PIE BAZ- NĪCAS". Esam parādūši Jāņa Mediņa mūzikā gaidīt daudz romantiskas jūsmas un enerģijas, krāšņu, sulīgu harmoniju. Šeit nu bija pārsteigums. Kā jau titulis norāda, šī kompozīcija ir ar sakrālu, reliģisku pieskaņu, balstīta uz vecām baznīcas tonkārtām. Visas noskaņas bija mierīgas un re- flektīvas, bez jūtamiem uzplūdiem. Kompozīcija savā formā ir drusku izplūdusi un vietum likās mazliet vienmuļa, bet varbūt trūka pietiekoši dinamiski kontrasti. Partitūru neredzējis, neva- ru pateikt, vai diriģents un mūziķi tur vainoja- mi.

Dāvida GALAŠA (Gallasch, dz. 1934. g.) SIN- FONIA ALEATICA bija pirmatskaņojums, ko Austrā- lijas komponists veltījis diriģentam Karikam. Trijās samērā īsās daļās, šis darbs - vienīgā "ārzejmu" mūzika šai koncertā - bija mūsdienu strāvām pilna, ar savdabīgām skaņu kombinācijām, bet tikai retiem pilna orķestra momentiem. Ka- riks centās panākt labu saspēli un precīzu an- sampli, bet pēc vienas dzirdēšanas ir grūti pa- teikt, cik sekmīgs šis darbs bija. Klausītājiem, šķiet, patika tīri labi.

Pēc starpbrīža sekoja Jāņa KALNIŅA KLAVIER- KONCERTS ar Artūru Ozoliņu kā solistu. Šo darbu Ozoliņš pirmatskaņoja 1986. gadā Toronto dziesmu svētku izlases koncertā un bija jauki to dzirdēt vēlreiz. Klavieru partija ir pilna ar tehniski grūtām pasāžām, un lēnajā vidus daļā prasa jūtī- gu līrisku dziedājumu. Ozoliņam tas viss izdevās lieliski, orķestrim veikli pavadot. Šim koncer- tam ir mazliet estrādes mūzikas piegārša (labā- kā nozīmē), kas nenozīmē, ka tādu ir viegli uz- rakstīt, vai viegli nospēlēt.

Dace APERĀNE pati diriģēja savu pirmatskaņoju- mu, RAUDIMIS (stīgu orķestrim), kas veltīts mū- su tautas mocekļa Gunāra Astras piemīņai. No ze- mām stīgām un skumjām disonancēm sākumā, motīvi lēnām ceļas uz augšu un plūst neatturami un krāš- ņīgi pretim debesīm. Aperāne panāca ļoti izteiksmī- gu atskaņojumu šim "dvēseles ceļojumam".

Koncertu nobeidza ar Tālvaiļa KENIŅA "MAZO KONCERTU" klavierēm un orķestrim, kas rakstīts II mūzikas nometnei 1987. g. un pirmo reizi at- skaņots 6. Jaunatnes dziesmu svētkos Serbrukā (Kvebekā) tanī pašā gadā. Diriģents, soliste un orķestris toreiz un tagad bija tie paši. Trīs da- ļas (Alla marcia, Elēģija bārenītim, Deja) de- va pianistei Sandrai Mogensenai un arī orķestrim izdevību parādīt daudzpusīgas spējas. Viss diez- gan sarežģītais, bet skanīgais darbs tika pa- sniegts kā uz parādes. Tur bija vajadzīgs i deli- kāts maigums (Elēģija bārenītim), i labi orga- nizēts ritms (Deja) un viscaur paškontrolē un arī spēles prieks. Diriģents Kariks, Mogensena un orķestris arliecināja, ka var tiešām teikt: "Šī māksla ir jauna", un mēs varam vēl daudz ko gaidīt no mūsu jauniem māksliniekiem.

Ap 420 sanākušie klausītāji sumināja koncerta izpildītājus ar ilgiem aplausiem un ziedu veltēm. Kā piedevu orķestris atkārtoja pēdējo dziesmu no RAMIŅA svītas. ALFRĒDS ŠTROMBERGS.

Daži iespaidi Alīses un Ludviga KALNIŅU darbu skatē, 15. septembrī, Latviešu Centrā, Montrealā. Skatē bija skatāmas 17 Alīses Kalniņas un 8 Ludviga Kalniņa skulptūras. To apmeklēja ap 150 viņu mākslas cienītāji. Vairāki darbi ieguva jaunus īpašniekus.

Abi mūsu sabiedrības mākslas meistari savus darbus plašākai sabiedrībai Montrealā rāda ar pārāvām laika atstarpēm. Tādēļ viņu darbu skates apmeklēšana ir notikums pats par sevi, kas sola pārdzīvojumu - odiseju viņu mākslas pasaulē, kas savkārt izraisa pārdomas.

Telpā ieejot, tūdaļ jūtam, ka Alīses darbus papildina Ludviga skulptūras. Kāpēc gan tas tā?

Varbūt, ka atbildi varam atrast divi viņu darbos - Alīses DIVAS REALITĀTĒS un Ludviga DIVI PASAULĒS. Neskatoties uz to, ko par savu skulptūru saka pats autors, šķiet, ka DIVI PASAULĒS liegā un slīpētā daļa ataino Alīses jūtīgo domu pasauli, bet šķautnainā - ir viņš pats, tikmēr DIVI REALITĀTĒS Alīse atspoguļojas ziedos, bet Ludvigs - viņas radītajos tēlos. Citiem vārdiem, viņu mākslas pasaules ieaugušas viena otrā, katra savā īpatnībā, katra ar savām izjūtām un nokrāsām, katra individuāli skaista. Ne par velti Ludvigs labprāt stāsta par Alīses darbiem, un viņa to ļauj - "Stāsti vien, tu jau zini!"

Ludviga skulptūrās labi izjūtam dažādus kustību elementus, jo viņš rada dažādu sporta paveidu dalībniekus izmeklētās pozās. Reizē tiem it kā piemīt dvēselisks spēks, kas liek katru darbu papētīt tuvāk, pavērot to no tālienes. Un šie tēli it kā sevī uzsūc tās krāsas un gaismu, kas izstāro un atspīd no Alīses dziļi izjustām un veidotām gleznām. It kā sava veida mijiedarbe.

Acīmredzot skulptoram patīk sports. Tādēļ viņi spēkojas, tādēļ peldētājas graciozās kustības viņš iekalis akmenī. Bet savu mīļāko sporta spēli - bēzbolu viņš vēl nav paspējis iemūžināt, jo nav atradis veidu kā to pašam par patiku iedzīvināt. Varbūt, ka tas būs viņa mūža darbs, kam vieta būs bēzbola slavenību pillī, ASVI. Ka viņš tādu darbu varētu veidot, par to nav ne mazāko šaubu. Kalts un āmurs viņa rokās paveic brīnumdarbus. Izdomas viņam netrūkst, kā to apliecina viņa jaunākais darbs ES SKATOS, kurā it kā jautājuma zīmē uz skatītāju noraugās dārgakmeņu acu pāris. Autors te šķelmīgi novērtē, raugās savā pasaulē, kas ap viņu un arī, kas ir viņā. Varētu jautāt, ko viņš tajā saskata - vai sauli? Šķiet, tieši tā - sauli! Kāda ir šī Ludviga atrastā saule - tas nu ir katra skatītāja iztēles ziņā. Ar to un tās atspulgu ir vērts iepazīties.

Alīses gleznas raksturo psiholoģisks pārdzīvojums, meklējumi gara pasaulē. Tas tomēr nenozīmē, ka viņa nodarbojas tikai ar dvēseliskiem taku ceļiem. - Šoreiz redzam vairākas viņas klusās dabas (ziedus) un ainavas, kas tikpat veiksmīgi radītas un izjustas, kā iepriekš minētās gleznas.

Savā gleznu pasaulē Alīse Kalniņa slīd neuzkrītoša, ar smaidu sejā. Viņa it kā grib nolasīt katra apmeklētāja domas, pārliecināties, vai šādi lasītais, noskatītais sakrīt vai nesakrīt ar viņas tvērumu, kas tikai viņai ir zināms, ar viņas izjūtu, ar viņas sauli, kurai viņas dvēseliskajā pārdzīvojumā ir dažādas lomas. Redzam, ka māksliniece sevišķi iemīlējusi lillā krāsu, visdažādākajos tās toņos un iekrāsojumos. Nav gleznu (arī klusajās dabās un ainavās), kur tā nav atradusi sev vietu. "Man šī krāsa ir mīļa," viņa saka.

Jaunākais Alīses Kalniņas darbs ir SAPNIS, kurā acs var saskatīt mūžības pārdzīvojumu. Uz to norāda arī autores publiskais paskaidrojums: "Jāredz, ko uztver acs!" Tam pievienojas TUMŠĀ DIENA, kurā ap centrālo tēlu skatām dažādu pārdzīvojumu iezīmētas sejas, kas atspoguļo cilvēcīgas sāpes un neziņu.

Nākotnes cerību pauž LEDUS ZIEDI, kas saziēdējuši loga rūtīs. Trauslie ledus ziedi veiksmīgi

tverti. To vidū sievietes tēls, kuŗa priekšā rotāļājas trīs zeltaini sauleņu ziedi, it kā burvīgas dzīvības saules apspīdēti, par spīti ledus stingumam.

Spilgtās krāsās atspoguļojas AKACIS, kas arī pieder jaunāko darbu klāstam. Krāsu kombinācijas te paskarbas. Dažādajos akača labirintos nokļuvušo ceļotāju te vada niecīgs cerību punktiņš, kas iekrāsots zaļš - dzīvības krāsa! Vai zaļā saule?

Agrāk redzētai KATEDRĀLE I ar rudzpuķes ziedu tagad pievienojusies KATEDRĀLE II ar lilijas vai narcises ziedu gleznas galvenās figūras - sievietes (Latvijas?) rokās. Zilā rudzpuķīte pārziedējusi baltajā cēluma - brīvības ziedā.

Pavisam citāda paveida gleznas ir ATSPULGS un AIZNES SAULI, kuŗās dominē lieli sievietes tēli, kas atspoguļo sievietes jūtu pasauli, kuŗā dvēseles saulei ir neatņemama vieta. Šo sauli Alīse šodien atradusi, un tā tai dod garīgu mieru. To it sevišķi izjūtam gleznā AIZNES SAULI, kamēr ATSPULGĀ turpinās agrāk risinātā tema par sievietes jūtu pasaules dažādajiem spektriem, kas viens otru papildina. Abos darbos iepazīstamies ar jaunu mākslinieces stilu savas domas paušanai un izteikšanai. Tas nozīmē, ka gleznotāja nemitīgi meklē arī citus paveidus savam domu lidojumam un spēj pielietot visdažādākās tehnikas, lai panāktu jaunu ietērpu savas fantāzijas un sapņu tēliem.

Kalniņas klusajām dabām piemīt tāds vieglums un šarms, ka tās tūdaļ aizkustina. Turpretim viņas ainavām raksturīgs itin ģeometrisks veidols, kuŗā atspoguļojas veiksmīgas krāsu kombinācijas un pavisam reāli iezīmējumi. EZERS ir tik gaisīgs, ka varētu to iedomāties no folkloras pasaules paceltu un nomestu modernajā Montrealā, kamēr AINAVA iezīmēta ar ugunīgiem debesu mākoņiem, kas iezīmējas pasaulīgās ielejās. Abās atrodam it kā ritiskas tehnikas atjautīgas spēles, kas no tāluma apmulsina ar savām krāsām, bet tuvumā liek iepazīties ar dažiem tīri detaļiskiem sīkumiem. Cik nu tas parastam mākslas darbu skatītājam, kā šo rindu autoram, iekrīt prātā.

Alīse un Ludvigs KALNIŅI savā mākslas pasaulē atraduši sauli, kas ne tikai iepriecina un sasilda viņus pašus, bet arī viņu plašo cienītāju un sektotāju saimi, kas viņiem ir sevišķi pateicīga par iespēju tuvāk iepazīties.

Skati 15. septembrī, Sabiedriskā centra Kamīna telpā, atklāja Centra valdes priekšsēdis Jānis Tērauds, sr., cildinādams abu mākslinieku veikumu un atzīmēdams, ka līdzīga viņu skate notikusi Centra pirmajos atceres svētkos. Tajā piedalījās ap 40 dalībnieku, kas pie glāzes vīna un mākslinieces pašceptiem cepumiem varēja patērēt ar abiem Kalniņiem pēc sirds patikas.

Sarīkojuma zāli, kur nākamā dienā notika Centra 7 gadu pastāvēšanas mielasts, rotāja L. Kalniņa darinātas dekorācijas - rudenīgie āboli un bumbieri. Šajā ziņā viņš sevi mūsu sabiedrībā iemūžinājis ar ZELTA BURTĪEM, jo bijis autors vismaz 50 dažādiem dekoratīviem šīs zāles ietērpiem un ir arī atbildīgs par mākslas darbu klāstu izkārtojumu dažādajās centra telpās.

Paldies abiem māksliniekiem par vienreizējo devumu, kuŗa ikviens darbs liecināja, ka te ir reālas zvaigznes zvaigznājā. Gaidīsim viņu nākamo darbu skati ar lielāko nepacietību un daudz ātrāk. Un mudināsim viņus to rādīt mums pa priekšu, nevis torontiešiem, kam jau savu zvaigzņu netrūkst, bet kas ar tām, šķiet, mūs iepazīstināt nevēlās. Tas tā savtīgi, bet...

Tādēļ te jāliek punkts.

MĀRTIŅŠ ŠTAUVERS.

GRĀMATAS:

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS
IZLASE III.

Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas izdevums,

1957. gadā, Rīgā. Grāmatai 808 lpp., 8287 pieraksti. Saturā: Jauniešu sadzīve, Precības, Kāzas, Dzīve tautās, Mīļa vakarā, Slimība, nāve, bēres, Gadskārtas ierašu dziesmas, Mītiskas dziesmas. 2., 3., 6. un 8. nodaļas ievada izsmelīgi apcerējumi. Grāmatas beigās 10 lappušu garā "Paskaidrojoša vārdnīca folkloras leksikai".

Piemēram, vārdam meita, meitene atbilst mārga, marga, mēģele un mērdzeņa:

836 - Kas no dzērves garā kakla,
Ka zīlīšu nenēsāja?
Kas no mārgas skaistu acu,
Ka godīga nedzīvoja?

Tūcs, tūcis, tūce ir mākonis; Aizbars ir putraims, būds ir vaigs; krija - liepu miza; kīkurains - pilns odu kāpuriem un skujueniķis - eglītes nesējs kāzās.

Lielākā daļa pierakstu trochaji, daktilu tikai 470, bet tie dzīvāki, daudzveidīgāki, ritmiski bagātāki, bieži vien mainās ar trochajiem, piemēram:

6748- Pūsgadu gulēju
Āvota malā,
Kekatu dienīgu
Gaidīdama.

7682 - Martiņš, labs vīrs,
Vērsi kāva vakarā;
Katrīna, bādmire,
Vīstu cepa pēlnos.

4571- Istāji tēviņi } daktili
Vēd meitu dāncot; }
Lai birst mēitas āsarīgas } trochaji
Uz tavām rōcipām. }

Bojātu pierakstu, tādu, kas neatbilst ritma prasībām 124 no 8287; nepareizības gandrīz vienīgi pirmās dipodijas ceturtnā zilbē, kas pēc L. Bērziņa pētījumiem vienmēr ir Isa, tas ir, vienmēr beidzas ar Isiem patskaņiem a, e, i, u, vai as, es, is, us. Vai šie bojājumi radušies skandētāju vai pierakstītāju nevērības dēļ, vai arī tālāko apstrādātāju galvās, nemāku teikt. Bojāto dainu skaits niecīgs, tikai pusotra %, un to ievietošana izlasē ir apsveicams darbs - tie krīt acīs, duras mūsu ritma izjūtā kā no maisa izlīdis ilēns. Salīdzinot tos ar citiem variantiem, vānu viegli izlabot; ja variantu nav pa rokai, valodas izjūta, kas pēc vairāku tūkstošu dainu izlasīšanas radīsies pati no sevis, uzvedīs uz pareizā ceļa.

Prāvs skaits dainās ir aizgūtu vārdu. No vācu valodas pārņemti: špore, ķemme, biķeris, lukturis, stallis, kambaris, spēlēt, dāncot, skāde, enģeliši, priģelēt, vāģi, zāģis, ripkis, ķisentiņi, zēģelēt, jumpravīpa, mānzēlīte, špudaudziņis un c. Divās daināsparādās vārds zingēt līdzteku vārdam dziedāt, nr. 293 un 294.

Tec, upīte, nevilnī,
Lai vilnī ezeriņš.
Dzied, māsiņa, neziģģē,
Lai ziģģē bālēniņš.

Nepieder, nepieder,
Meitiņām ziģģas vest;
Piederēja meitiņām,
Koši, jauki padziedāt.

Kāda īsti ir starpība starp dziedāšanu un ziģģēšanu, grūti pateikt. Daudzie no vācu valodas aizgūtie vārdi pastiprina prof. P. Šmita apgalvojumu, ka lielākā daļa dainu radušās no 13. - 16. gadu simtenim, katolicisma laikā. Daudz agrāka sakare Austrumlatvijas ciltīm bij ar krieviem, tāpēc dainām ar krievu vārdu piejaukumu 13. g. s. robežstabu, laikam, nevarēs piemērot. No krievu valodas aizgūtie, krieviem aizdotie vai arī kopējas izcelsmes vārdi: Čorts, karmans, zvans, baznīca, grēks, gosti, stikls, vārīt, domāt, roka, galva, vārti, vēstis, ļaudis, bagāts, zābaki, zobī un citi. Krievu vārds galvai ir golovā, rokai - rukā! Acīmredzot, tas pats vārds. Kurai tautai sākumā galvas vai roku nav bijis? Ja tie kopēji vārdi - kādas saknes? Latīņu valodā galva ir ca-

put, roka - manus...

Trochaiskas dainas pedantiski pieturas savai metrikai ar Isu ceturto zilbi un atvieto mums pierastākās locījumu galotnes ar Isākām alternatīvām formām. Piemēram, kur mēs tagad sakām brālīšiem, kas ir gara zilbe un trochajos neatbilst metra prasībām, dainā nr. 1507 lasām:

... sen būt ļaužu valodās,
ar brālīšis ienaidā.

Brālīšiem neatbilst metram, ir viena no parastākām kļūdām, kā -

Sabrauc mani bālēliņi
Abolainiem kumeliņiem...

un Ilēns ir līdz galam no maisa ārā!

6792 - Ķekatas atbrauca

Ar vezumiņis,
Ar rudzis, ar miežis,
Ar kumeliņis.

Šī ir daktiliska daina un metrikas pēc šīs Isās galotnes nebūtu vajadzīgas. Datīva galotnēm -ai, -ei alternatīva forma ir -i, piem.,

5050 - Maltin malu sveši māti,
Kas mals mani māmuliņi
Malšu savi māmuliņi
Jeļe sērsta aiziedama.

Skaitļa vārdus dainas bieži atstāj nelocītus, nominatīvā, piem.

Slēdz, māmiņa, klētes durvis
Ar deviņas atslēdzīgas.
un 8130 - ...Aiz deviņi ezeriņi.

Galotnes - am un -iem neatbilstu metram. Salīdzinājumā MEDENA "Varenība"-

... un pār galvu ozols cēlis
deviņi, deviņi žuburi...

Satiksmes vārdi bieži prasa citus locījumus kā mūsu dienās. "Pretim" datīva vietā biedrojas ar akuzatīvu:

2126 - Pretim meitu māmuliņu.
"Pēc" labi satiek ar akuzatīvu -

6459 - Visi sētas posmi raud
Pēc to jaunu cilvēciņu.

"Līdz" saistās ar ģenetīvu -

4376 - Līdz dibena jakarēt.
"Zem" arī daudzskaitlī biedrojas ar ģenetīvu -

6094 - Atnes man mīļus vārdus
Zem spārniņu pasitusi.

Daina 4292 mīl datīvu -

...Vai tev vien malciņš mīl,
Mīl otram vīriņam.

Mēs visi labi pazīstam dainu -

Melna čūska miltus mala
Vidū jūras uz akmeņa.

Te "vidū" un "jūras" apmainījušies vietām, lai negrēkotu pret padantiski stingro metriku. Tas pats attiecas uz 4248 -

Vidā jūru pie akmiņa
Griežas putu gabaliņš.
Aiz galdiņa, vidā brāļu
Sēd māsiņa raudādama.

Dainās 5389 un 7964 ģenetīvs atgriezies savā parastajā vietā -

Ūdens vidā, akmins vidā
Līgo putu gabaliņš;
Brāļu vidā, tautu vidā
Sēd māsiņa raudādama.

Un

Ko, saulīte, tu redzēji
Gaisa vidu tecēdama.

Pēc šiem 4 paraugiem uzmanīgs lasītājs redzēs, ka daina 7741 -

Sasatika Dievs ar Velnu
Vidū jūrā uz akmeņa

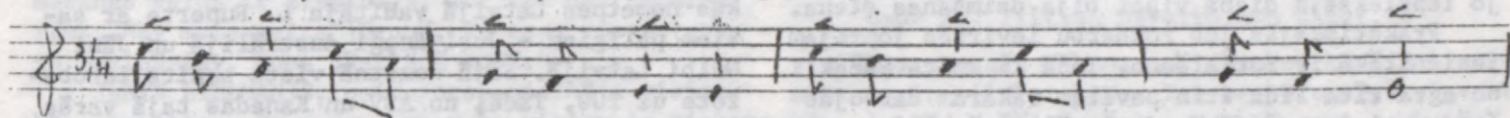
ir apšaubāmas kvalitātes proza, bet viegli labojama aplamība. Tas vēros arī tendenci vārdiem ar galotni -us (u celms), kā vidus, lietus, alus atnest un asimilēties a celmā, piem. -

7848 - Šķir, Dieviņ, lietus tūci
Devīņiem gabaliem.

4248 - Vidā jūru pie akmiņa... bet

1539 - Pāri pāri lieta tūcis
Pār šo zemes gabaliņu.

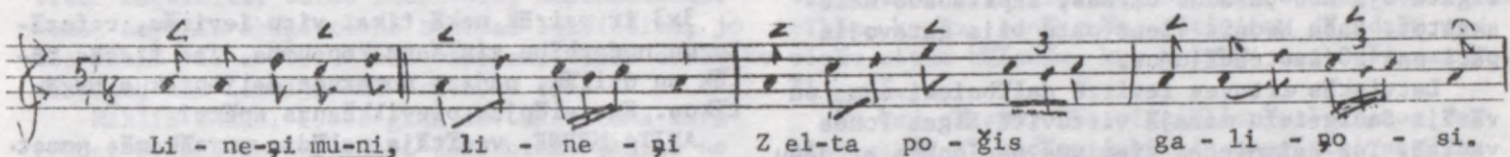
Marcela Novika, Rēzeknes Maltā, 1875; E. Melngailis, 1941, FS 1045, 8662

1. Li-ne -pi mu - ni li - ne -pi Zel-ta pū - ga ga - le - gā,
2. Byus ma - na - mi bo - le - ga - mi Pyl-na sai - ve su - dro - beņ'.

P. Ore 1939. gada pierakstā tos pašus vārdus lasa kā prozu:

Tekla Kušnere, Ludzā. 195. (arī 194.) Linepi, muni linepi. P. Ore 1939 FS 1712, 325

Li - ne-pi mu-ni, li - ne - pi Zel-ta po - ģis ga - li - po - si.

Tāpat 4298 -

Alam kannā piederēja,
Medam balta biķerīte.

No Latgalē pierakstītām dainām 51 ir bez cezūras, tas ir, vārds nebeidzas pirms dipodijas beigās, bet iesniedzas ar vienu zilbi, piekto, otrā dipodijā, radīdams vienīgi Latgalei piederušu akcentu disonanci, kas tomēr vienmēr atrisinās sekojošā rindā, līdzīgi Verģilija heksametriem. Ceturtā zilbe ne vienmēr ir īsa; piektā, kuŗa veido otras dipodijas pirmo zilbi, ir īsa. -

1721 - Teiŗām mētepus izlaiŗu
Pa pogolmu/lācādama.

6428 - Visi gaili/ŗi dziedāja
Dienas vidu/saŗemdami;
Visi radi/ŗi nācieti
Nomiruŗu / pavadīti.

Melodiju pierakstos piektā zilbe veido otrās takts pirmo, uzsvērtu noti, kā tas redzams no Melngaila pieraksta (lpp. augŗā! - red.).

Var jau būt, ka Tekla Kuŗnere tā ir dziedājusī, taŗu, no visiem ŷā tipa melodiju pierakstiem ŷis ir vienreizējs. Visi citi man zināmie akcentē pirmo, treŗo un piekto zilbi, kā Melngailis. Arī pats Ore, kādā citā pierakstā, tai pašā gadā, turpat Ludzā.

Grāmata izdota 1957. gadā, un apcerējumu autoriem ir bijis jāmaksā mesli reŗimam, kas tomēr grāmatas vērtību ne par matu nemazina. Cerams, ka ŷis pieŗimes ierosinās vienu, otru potenciālu lasītāju vairāk iedziļināties dainu valodnieciskā, ētiskā un estētiskā pūrā un sagatavos tos uz nākoŗo, no dainām neatdalāmo, soli - iepazīŗanos ar kaut vai daļu no tām 30.000 melodijām, kas mums tagad pieejamas.

P. S. Nesen satīku divas māsas, cienījamos gados, kuŗas viŗu vectēvs mēdzis saukt par merķelēm. Tas bijis Augŗkurzemē, netālu no leiŗu robeŗām...

EGONS RUPNERS.

DEVĪTĀ TRĪSREIZTRĪS NOMETNE GAREZERĀ.

Tā notīka laikā no 20. - 27. augustam un nojauca kontinentu un zemju robeŗas. Te runāja vienu valodu, un nometnes dalībnieki īŗu brīdi dzīvoja savā garīgajā Latvijā, ko aplīcina nometnes norīse.

Nometnē piedalījās visdaŗādākā vecuma 225 tautīeŗi no vairākām zemēm, galvenokārt, ASV, sekojot Kanadai. Pa vienam pārstāvim bija no Austrālijas un Meksikas. Treŗā lielākā grupa - 18 atbraucēji no Latvijas. Tie bija iesaistīti nometnes vadītāju un darbinieku rindā, gādājot par 3x3 programmu un sadzīves spraīgu norīsi.

Pēc garīem 45 atŗķirtības gadiem mēŗinājām viens otru atrast un saprast, sirdī bijām latvieŗi ar vienu kopēju mēŗķī - brīvu, neatkarīgu Latviju.

48 dalībnieki uz nometni bija braukuŗi pirmo reizi. Otrā vietā ierīndojās piecgadīgie, bet treŗā - otro reizi braukuŗie. Dalībnieku skaitu, sa-

dalītu pa daŗādām vecuma grupām, jau nācās grūtāk izdībināt. Ja vien pieejamā statistika nemelo, lielāko skaitu sastādīja paŗi jaunākie (0 - 10 gadīgie) braucēji, nākamā lielākā grupa - 40 - 50, bet treŗā - 60 - 70 gadus vecie nometņotāji.

Polītiķu ievīrze bija viskuŗlākā ar 54 dalībniekiem. Te referātus un pārrunas par paŗreizējiem notikumiem Latvijā un to ietekmi uz mūsu dzīvi vadīja ALA valdes priekŗsēdis Valdis Pavlovskis ar palīdzi Baibu Pīni un mūsu ciemiņiem - Mārtīņu Aboliņu un Jāni Gulbi. Saŗemām informāciju par ALA darbību un apspriedām veīdus, kā informēt vietējo zemju politiķus par mūsu problēmām. Pārrunājām iespējas izveīdot mūsu pilsētu attīcības ar kādām no Latvijas pilsētām pēc amerikāņu parauga.

Nora Kūla-Friedīte vadīja Literātūras ievīrzi, kas ar 24 dalībniekiem bija nākamā kuŗlākā. Viŗai daudz palīdzēja "AVOTS" redaktors Aīvars Kļavis no Rīgas, iepazīŗstinot literātūras cienītājus arī ar saviem darbiem un pastāstot par "AVOTS" izveīdoŗanospolitiski īpatnējos apstākļos. ŷurnāla redaktori bijuŗi jauni gados, kuŗiem licies, ka itin viss ir iespējams. Doma, ka neko nevarot zaudēt, devuŗi spēku būt droŗiem. Viŗŗ pievērsās arī tīri praktiskām sadzīves problēmām, palīekot temata ietveros. Humora izjūta Latvijā esot savādāka kā ŷeit. Tur vairāk sarkasma, ironijas, jo visa dzīve esot viens vienīgs paradokss. Tā - ŷyabi nevarot dabūt, bet visi dzerot. Visi zog, bet valsts arvien vēl pastāv. Ar ekonomiju un politiķu tikŗot galā, bet problēmas būŗot ar garīgo sfēru. Valūtu varot no-mainīt, cilvķekiem sākot domāt. Latvieŗi no jaunības gadiem esot pieraduŗi pie dubultdzīves. Tādēļ ka esam maza tauta, mēs nevarot atļauties būt stulbi. Vēl referēja Valdis Zeps.

Ievīrzē izauga arī ievērojama raganu saīme, kas Raganu vakarā skandēja mūsu rakstnieku darbus par raganu temām. Protams, sekoja pārrunas un publikas stāstījumi par satīķanos ar "raganu" būŗanām un pūŗloŗanām.

Folkloras ievīrze atradās Vairas Freibergas, Imanta Freiberga un Latvijas referenta Valŗa Muktupāvela gādībā un pulcināja 22 dalībniekus. Pēdējam bija līdz auseklīŗu rotas, kuŗas vēlāk ar lepnuma un kopības sajūtu valkāja nometnes dalībnieki.

22 dalībniekus bija piesaīstījusi reliŗijas ievīrze. Tajā māc. Lauma Zuŗēvica, piepalīdzot Aīnai Pūlipai un Līgai Rupertei, mēŗināja atrast bībeliskus atrīsinājumus daŗādādiem dzīves mezgliem. Latviskās ŷīmenes problēmas savā ievīrzē iztīrzāja Solveīga Miezīte, Līga Ruperte un Jānis Grants. Par latvisko mantojumu skolai un ŷīmenei runāja un sprieda ŷiem jautājumiem veltītā ievīrzē, Richarda Spuŗa vadībā. Koklēŗanu mācīja Elga Pone.

Ievīrzi ar 14 dalībniekiem - Ar vijoli pa pasauli, kā gan citādi, vadīja vijolnīece Rasma Lielmane. Informācija par mūziku vijās ar humoristiskiem stāstiem un vijoles spēles demonstrējumiem. Visiem nometņotējiem bija ciemkukulis - koncerts, kuŗā vijolnīeci pavadīja no Latvijas atbraukuŗais brālis Jānis Lielmanis. Viŗŗ ir pīdagogs Emīla Dārzīņa Speciālās Mūzīkas vidusskolā. Tas māksli-

nieciskā sniegumā bija vienreizīgs. Klausītāji mākslinieci sveicināja ar "Daudz baltu dieniņu", jo iepriekšējā dienā viņai bija dzimšanas diena.

Praktiskajās jeb rokdarbu ievirzēs joprojām iecienītākā ir rotkalšana. Tajā 29 amata mācekļi no agra rīta līdz itin pavēlam vakaram darbojās četru meistaru vadībā. Juris Kļaviņš, Alfons Mednis, Lilita Spure un Indulis Preiss mācīja kā vīlēt, lodēt, kalt un veidot latviskās rotas. Par panākumiem varēja pārliecināties atvadu vakarā, darbu skatē.

Keramikas ievirzi vadīja Zane Rožkalne. Te izgatavoja 150 dažādus darbus, saplīsušos neieskaitot. Saša Mednis viens pats bija gatavojis pāri par 20 izstrādājumus.

Latviskās vrtuves ievirzē dalībnieki cepa un vārīja Saulgriežu mazajā virtuvītē Elgas Pones vadībā. Tur saimnieces ciemiņus pacienāja ar Jāgu sieru, svaigām plāšu maizītēm un kurzemnieku skābputru.

Par tautas tērpiem stāstīja Zinta Enzeļiņa, bet latviskus cimds adīt mācīja Olga Kauliņa. Šī ievirze notika pirmo reizi un bija ieinteresējusi 10 adītājas.

Vēl jāpiemin nometnes jaunākie dalībnieki. Par Mazlācīšu nodarbībām un aprūpi gādāja Sandra Burvikova, 1/2 x 1/2 - Sandra Kronīte - Sīpola, bet par pusaudžiem - Eriks Kronītis. Bērnu programmās vēl darbojās Luanna Stāka, Līga Gonzalez, Gunta Pone, Anna Gonzalez, Kira Erdmane, Valdis Muktupāvels un tautas deju meistari no divi kontinentiem - Z. Miezītis un Saules jostas vadītājs J. Rupģis.

Par 3x3 nometņu tradīciju kļuvis sveičīšu dievkalpojums Gaŗezera brīvdabas baznīcā un dievturu vadītais Daudzinājums. Neatliekama sastāvdaļa ir ugunsкура vakars, ko vadīja Z. Miezītis. To iededzināja Latvijas viesis Jānis Gulbis.

Pēc diezgan oficiālām ziņām un novērojumiem, atdzīvojusies "nīcēju" saime - cilvēki, kam naktī nenāk miegs un kas vēlas dziedāt un parunāties. Vecākajai nīcēju saimei bija radusies konkurence - jaunākie, kas nīka blakus telpās - latviskā virtuvē. Nav noskaidrots, vai viņus tur ievīlināja izcepto raušu un smalkmaizīšu smarža.

Cetrās reizes nometnes dalībnieki sapēma aviāzi "TARKŠKĪS", pateicoties Ausmas Lindes gādībai. Viņa arī rūpējās par pārējām darba grupām, kurās tīšu prātu daudzi neesot iekšā laužušies.

Paredzētā pusbrīvdiena iznāca gandrīz visaizpemtākā, jo viesi no Latvijas vēlējās nometnotājiem sniegt pa referātam. Dzirdējam Mīnas Masīlunes stāstījumu par ēdienu gatavošanu. Redzējām Parsija Berga slīdīšu skati par Latvijas novadiem. Noklausījamies folkloras ansambļa "Rasa" vadītāja V. Muktupāvela stāstījumu par baltu kultūru un tautām no sākuma gadiem. To papildināja viņa paša un Gītas Traxeles dziesmas.

Noslēguma vakara sarīkojumā nometnes vadītājs A. Ruperts pateicās visiem nometnes darbiniekiem, it sevišķi savai palīdzei A. Mednei, kas nometni vadīs nākamgad. Īpašu atzinību sapēma 3x3 idejas autore un šīs kustības nenogurstošā vadītāja Līga Ruperte - sunīti, kas, gandrīz kā zinādams, jau nometnes laikā bija ierīkojies uz dzīvi Rupertu istabā/birojā, Gaŗezērā.

Vakara programmā bija jauniešu deju uzvedums, dziesmas un "vijoles - sitamo instrumentu" spēle. Pie vijoles šoreiz bija ticis V. Muktupāvels, bet daudzāmos instrumentus veikli apstrādāja R. Lielmane.

9. trīsreiztrīs nometne Gaŗezērā oficiāli beidzās ar karoga novilkšanu Vēja kalnā, kur Arnoldam Rupertam likās, ka karogs bijis nupat uzvilks. Nedēļa bija aizsteigusies mācoties, satiekoties ar tautas brāļiem no Latvijas. Bija radītas jaunas draudzības, strādāts un plānots nākotnei. Ja sākumā likāmies viens otram pasveši, nometnes beigās jutāmies vienoti. Tas ir labi, jo esam viena tauta.

Visos sīkumos te izplānoja pirmās 3x3 nomet-

nes programmu nākamgad Latvijā. Tā notiks no 24. jūnija līdz 2. jūlijam, Madlienā. Gaŗezērā satikās nometnes Latvijā vadītāja L. Ruperte ar saviem palīgiem - Juri Rupģi Austrālijā un Jāni Gulbi Latvijā. Šajā nometnē vietu skaits ierobežots uz 200. Tādēļ, no ASV un Kanadas tajā varēs piedalīties 55, no Austrālijas 25 un no Eiropas 20 dalībnieki, atstājot 100 vietas dalībniekiem no Latvijas. Pieteikšanās nometnei Latvijā noslēgusies 1. septembrī. "Esmu priecīga, ka sapnis par 3x3 nometni Latvijā kļuvis īstenība," teica L. Ruperte Gaŗezera nometnes noslēgumā.

3x3 ir vairāk nekā tikai visu ieviržu, referātu un nodarbību zināšanu kopsūma. Tas tiecās tālāk un dziļāk, padara nometnes dalībniekus bagātākus. Kur slēpjas pievilksanas spēks?

ANITA MEDNE, vadītāja palīdze un nākamās nometnes vadītāja, uzsver latvietības svarīgumu viņas dzīvē. Ja es ko daru, tas man nāk no sirds. Sabiedrībā darbojoties, daudz kas ir jāuzdod no personīgās dzīves. Ir gandarījums, ja viss labi izdodas. Tā ir privilēģija satīkties ar jauniem, spējīgiem cilvēkiem - pasaule atveras. Darbojoties vadības lokā, iespēja iegūt daudz plašāku skatu. 3x3 sāku darboties ar Mazlācīšiem, gadu tecējumā pienākumi pieauga, nākamajā gadā vadīšu nometni. Nedomāju ievest daudz jaunu pārmaiņu nometnes norisēs. Centīšos piesaistīt tās vecuma grupas, kas pagaidām mazāk pārstāvētas. Seit runāju par 17 - 35 gadus vecajiem. Varētu domāt par sporta spēlēm. Kā teicu, gribu paturēt garu, kas valda 3x3 nometnēs. Jānovērtē cilvēki, kas nāk gadu no gada. Nedomāju, ka nometne der angļiski runājošiem. Saprotams, no jauktajām laulībām visi gaidīti.

VALDIS PAVLOVSKIS, ALA valdes priekšsēdis, uzsver 3x3 kustības lielo nozīmi nacionālpolitiskā laukā. Bijusi lieliska izdevība satīkties ar mūsu tautiešiem no Latvijas. Jācerot, ka kopīgais darbs turpināšoties un ka Latvijā nometnē varēsot piedalīties dažādu uzskatu grupas. Mums te, rietumu zemēs, katram brīvi izteikt savas domas. Tādēļ, uzskati politiskā vakara debatēs par komunistu partijas vietu Latvijā bija atšķirīgi. Komunistu partija līdz šim mums nekā nav laba darījusi. Nu pēkšņi tā it kā grib palīdzēt. Domāju, ka Latvijā mūsējiem no komunistu partijas būtu jāizstājas.

JĀNIS GULBIS, "Skola un Ģimene" redaktors Rīgā un viens no 3 galvenajiem 3x3 nometnes Latvijā vadītājiem, Gaŗezeru nav iedomājies tik plašu. Dzirdējis, ka tāds pastāvēt, bet iedomājies kā mazu, niecīgu vietu. Viņam patīk latviešu cilvēku lielā vienkāršība, aicinot saukties uz "Tu". Patīk smaidi un uzmanība, kas veltīti atbraucējiem. Pārsteigts par labo latviešu valodu un daudzo dziesmu zināšanu. Daudzas neesot agrāk dzirdējis. Paticis sveičīšu dievkalpojums. "Biju jau Gaŗezērā Dziesmu dienās, kur pārsteidza lielā mīlestība, kas plūda no viena latvieša uz otru. Latvijā daudziem žēl, ka jūs esat zaudējuši dzimteni. Jāskatās reāli un jāpieņem, ka visi uz mājām nevarēs atgriezties. Lai jaunieši brauc uz Latviju, lai brauc turpu un atpakaļ, lai iemīlas, lai apprecas. Trīmdas latvieši var palīdzēt ar savu padomu, palīdzēt izglītēt mūsu jauniešus. Izglītībai jābūt pasaules līmenī. Mums Latvijā ir centīga jaunatne, bet tai jāpalīdz. Ja ne tagad, kad tad?"

AIVARS KĻAVIS, "Avots" redaktors stāsta, ka trīmdas prestižs Latvijā esot augsts. Tas uzliekot lielu atbildību. Līdz šim Latvijā izglītībai bija zems sociālais prestižs. Daudzi pēc tās necentās, ko tagad izjūtam. Svešumā dzīvojošie tautieši varētu palīdzēt apgūt mūsu jaunatnei izglītību, sagādājot Latvijas jauniešiem iespēju mācīties brīvajās zemēs. To varētu darīt apmaiņas ceļā. Mums jāorientējas uz augstāko, jo izglītībai milzīga nozīme.

"3x3 nometni Gaŗezērā atradu ļoti simpātisku. Šeit nometne katru dalībnieku iesaista visos posmos. Līdzdarbošanās ir nepiespiesta, dabīga. Tas iepriecina. Atliek tikai cerēt, ka arī Madlienā,

Latvijā, būs tāpat. Šejienes cilvēkos jūtama zināma atsvešināšanās no dzimtenes. Ir jomas un procesi Latvijā, ko šeit dzīvojošie nevar izprast. Domāšanas veids ir atšķirīgs, bet tas nav nepārvarams. Nav mums vairs jārūnā, ka esam viena tauta - to apzināties, mums jāstrādā kopā."

JĀNIS LIELMANIS, pēdējais, aicināja visiem būt vienotiem. Es redzu, ka mums visiem ir tieksme vienam otru iepazīt un tuvināties. Gribam viens otru izprast bez aizspriedumiem.

EDVĪNS JĒKABSONS, Tautas Frontes darbinieks, priecājas par Gaizeru, kur latviskums tā saglabāts. Viņu pārsteigusi lielā viesmīlība, ar kādu visur sagaidīts. Jūtos atbrīvots, nepiespiests. Nemaz nejūtos atšķirts no trimdas latviešiem, jo mēs sākam viens otru labāk saprast. Jāsāk domāt, ko darīsim, kad Latvija būs brīva.

MARĪTE OZERS, 1963. gada ASV skaistuma karaliene, priecājas par kuplo dalībnieku skaitu no Latvijas. "Mēs te dzīvojam, viņi tur eksistē. Mēs esam atsvešinājušies no Latvijas latviešiem, it sevišķi valodas ziņā. Viņiem daudz internacionālu vārdu. Mūsu dzīves veids savādāks, jo dzīvojam brīvībā, bet viņi - nomāktībā. Mums jāsatiekas biežāk un atkal vienam pie otra jāpierod. Mums jālasa Latvijas žurnāli un laikraksti. Bija stagnācijas laikmets, kam tagad esam pāri."

JURIS RUŅČIS, Austrālijas SAULES JOSTAS vadītājs, pirmo reizi piedalās 3x3 nometnē ārpus Austrālijas, kur līdz šim notikušas 7 nometnes, kurās visās piedalījies kā vadītājs. Gaizerā spēcīgas esot daļamatniecības ievirzes. Nometņu dalībnieku skaits Austrālijā svārstoties no 50 līdz 120.

LĪGA RUPERTE priecājas par iespēju visu nedēļu sastrādāt ar pārējiem vadītājiem, kas darbosies nākamā gada nometnē Latvijā. Uz šo nometni dosies arī Arnolds Ruperts, kas uzņemies saimniecības pārziņāšanu. "Te ir Latvijas cilvēki, kas Gaizerā jūtas labi. Ceru, ka arī Latvijā visi jutīsies labi. Gaizeras modelis labi noderēs Latvijā. Mums būs iespēja parādīt, kādi mēs esam. Tas būs solis tuvāk mūsu tautai."

ARNOLDS RUPNERS, nometnes vadītājs, atzīst, ka nometne šogad bijusi ļoti patīkama. Cilvēki esot bijuši apmierināti. Latvijas viesi un lektori ienesuši svaigumu. Brīvā diena būtu turpināma turpmākajās nometnēs, jo dod iespēju ierādīt vietu vērtīgiem sarīkojumiem, kas programmā nav ietilpināti. "Nozīmīgs bija politiskā vakara sarīkojums par apstākļiem Latvijā, kas notika tieši Hitlera-Staļina pakta parakstīšanas 50. gada dienā. Sarīkojumam sekoja televīzijas pārraidījums, kurā stāstīja par jaunākajiem tās dienas notikumiem Latvijā un pārējās Baltijas zemēs. Redzējām rokās sadevušos ļaužu ķēdi no Tallinas cauri Rīgai uz Kaupu. Mēs garīgi bijām kopā ar viņiem."

JĀNIS POŅEMECKIS.

ZEM VĪTOLIEM...

Zem vītoliem, kas sērās līkst
par kalmēm aizaugušo dīķi,
Tu kādreiz manim smaidīji
kā sauli pielijuši rīti.

Zem vītoliem, kas sērās līkst
- kad salnās mirā astru ziedi -
kā ienaidnieks Tu aizgāji
un zaļmus manim sejā sviedi.

Zem vītoliem, kas sērās grimst
pār manu sudraboto galvu,
sirds krūtīs sāpēt nenorimst
par gaļām aizgājušo dzīvi.

ELLA ANDERSONE.

tura dažādībām, 39 gadu laikā pilnsapulcēm vienmēr ir izdevies sameklēt atsevišķus darba rīkus, uz kuņu platiem pleciem Nodaļa dzīvo, darbojas un pilda savu svētīgo uzdevumu kā šodien, tā vēlams pildīs vēl ilgi pēc tam. Daudz laimes, veselību un dzīves sparū uz ilgiem gadiem nākotnē!

VĒLĒ: ED. TILTIŅŠ.

Caur Ed. Tiltiņa pavairojamo glāzi...

Tūlīg no paša sākuma man jāsaprot, ka šis biedru apskats ir pilnīgi personīgi bezpersonīgs. Tas tā dēļ, ja kāds mēģinās šai sarakstā sevi saskatīt un ņemt pa dusmai, vai mani sūdzēt tiesā par kāpšanu uz varžaciņiem, tad jau iepriekš saku, ka nebūs panākumu. Šis gandrīz feļetons ir un paliek bezpersonīgs. Bez tam vēl rakstījis nav domāts nekāds DV nodaļas 39 gadu jubilejas monopols, jo viņš tikpat labi derīgs un piemērojams visām biedrībām, kopām, sanāksmēm, mītiņiem, draudzēm un visām citām būšanām, kur vairāki tautieši sanākuši kopā.

Nu tad sāksim. Pēc oficiāliem valdīšanas datiem uz šo 39 gadīgo jubileju akurātīgi skaitas pavisam kopā 533 dvēseles, kas turpmākā gājienā tiks apskatītas no dažādiem leņķiem, viedokļiem, stāvokļiem ar rentgena stariem, un galvenais tā, kā es tos redzu caur manu pavairojamo glāzi.

Nodaļai, tāpat kā ģimenē māmiņai, visi bērni ir vienādi mīļi, kā čaklie, strādīgie, paklausīgie, tā slinkie, laiski un kūtrie. Un tāpat kā māmai bērni atskrējuši, tā Nodaļai ir jaunāki un vecāki biedri. Starpība tikai tā, ka jaunie biedri var būt jauni pēc gadiem, vai jauni pēc iestāšanās laika, tāpat kā vecie biedri var būt ar sirmām galvām, ūsām un bārdū, vai jauni gados ar ilgu izdienu Nodaļas dzīvē.

Ļoti svarīga klasifikācija ir biedri maksātāji, gausie un aizmāršīgie biedri. Tie pirmie mēdz būt trūcīgāki, bet ar lielāku pienākuma apziņu, tie otri tā pa vidum, var iztikt, bet trešā zorte ir tie turīgie, kas zin naudas vērtību labāk par citiem un tādēļ ar sīkumiem, kā biedru maksājumiem, nekrāmējas.

Kā zināms, Nodaļas sastāvā ir pārstāvēti vanaģi un vanadzies, gan reģi un tievi, gan slaiki un strupi, tāpat mazi un lieli, meitenes kā liepas, puīši kā ozoli. Rakstura ziņā var teikt, ka Nodaļas biedru sastāvs ir raibs kā dzepa vēders. Tā par provi, ir raksturā normāli biedri, un viņu domas var lasīt kā no atvērtas grāmatas. Pa starpām ir biedri ar vāju raksturu, stingru raksturu, vai bez kāda rakstura, kas visi kopā tomēr nav tik savādi, kā tie biedri, kas itin kā biezā miglā tīti. Pa retam ir arī tādi biedri, kam putniņš iesēdies galvā, vai biedri - akrobāti, kas mazāk staigā pa zemes virsu, bet vairāk bradā pa mākoņiem.

Raugoties no kāršu spēles viedokļa, biedru starpā var saskatīt lielus dūžus, lepnus kungus, cīrīgas dāmas un komplekta noslēgumā ir redzams arī vienkāršais kalpiņš. Pavisam pašās beigās vēl ir arī parastais devītnieks, kam nav ne liela spēka, ne vērtības, bet ko piesviež klāt, ja kāds vēlas atmetties...

Kopā ņemot visus biedrus, var teikt, ka stipri jūtams dabīgais, neatvairamais novecošanās process, kas izpaužas tā, ka sākuma gados visi bija mundri, jestrī un dzīves priecīgi, bet tagad jūtama stipra atšalēšanās uz visas līnijas. Gadu nasta nāk ar savu slikto iespaidu.

Par pilnsapulci Nodaļas dzīvē sauc ļoti svarīgu notikumu reizi gadā, kad visiem biedriem tiek dotas tiesības izkratīt savu sirdi līdz kamēr džeģas sāk raut. Tad mēdz uzpeldēt biedri ar runāšanas šķipkībām, kas bieži ņem vārdu, bet neko nevar pasacīt, vai biedri kritiķi, kuriem nekas labs, ne pareizs. Tāpat pie vārda tiek biedri, kuriem vienmēr padoms un fiksas idejas ir pie rokas, bet ne paši to darīt. Tiem klāt nāk biedri klusētāji, kas pilnsapulcē nerunā, bet visiem jautājumiem zin labākas atbildes beigās pie putojošas alus glāzes.

Neskatoties uz DV Toronto Nodaļas biedru raksturu dažādībām, 39 gadu laikā pilnsapulcēm vienmēr ir izdevies sameklēt atsevišķus darba rīkus, uz kuņu platiem pleciem Nodaļa dzīvo, darbojas un pilda savu svētīgo uzdevumu kā šodien, tā vēlams pildīs vēl ilgi pēc tam. Daudz laimes, veselību un dzīves sparū uz ilgiem gadiem nākotnē!

VĒLĒ: ED. TILTIŅŠ.

KRISTĪBAS.

Tikko biju sācis savus pirmos nopietnos dzīves soļus, protams, vēl Īsajās bīksītēs, kad nācās sastapties ar baigo dzīves īstenību - proti, kristībā, jeb kā vecā māte sacīja - krustabām. Kādu dienu māte man svinīgi paziņoja, ka kristīšot mazo Valdiņu. Valdiņš nesen kā piedzimis un nu krustīs, to nu es nespēju saprast. Par krustīšanu man tā lieta bija noskaidrota tik daudz, ka vecos laikos cilvēkus, kas kaut ko bija nogrēkojušies, sēja vai sita pie krusta. Pēc manas saprašanas tas bija kas briesmīgs. Un nu Valdiņš, tikko piedzimis, knapi mēnesi vecs, ko tad viņš būtu nogrēkojis? Kad māte man šo briesmīgo lietu paziņoja, tīri vai apraudājos. Vai tad nevarētu izkārtot tā, ka Valdiņu krustā nesit? Māte pasmējās, gan jau redzēsot.

Tā kā visa tā krustīšana notika nākamo svētdienu un pie tam vēl baznīcā, sāku jau laikus par to domāt. Apjautājos saviem draugiem, vai tie ko nezina. Īstas skaidrības nedabūju, jo izrādās, ka es biju pirmais, kam 7 gadu vecumā uzbrūk šāda liketa. Par baznīcu mums, puikām, bija maza zināšana, jo tā, lūk, ir tāda veču padarīšana, kas mums tur ko bāzties. Arī māte uz baznīcu gāja tikai tad, kad tas bija vajadzīgs. Tādās reizēs man bija steidzīgi un svarīgi darbi darāmi. Māte, kā jau cilvēks ar gaišu prātu, to saprata un lika mani mierā.

Bet šoreiz tā ir radu būšana, un man arī tur esot jāiet. Vienu gan svēti apņemos, ja mazo Valdiņu sitīs krustā, tad bļausu, cik varēšu, lai glābj.

Svētdien, ieejot baznīcā, stingri turējos mātei pie rokas, drošs paliek drošs, sveša vieta - viss var gadīties. Ļaudis kaut ko sāka dziedāt, tādā gaī stieptā melodijā. Tad kāds vīrs melnā mētelī kaut ko lasīja. Visiem bija jāstāv kājās. Tad varēja apsēsties. Pēc kāda laiciņa atkal jāceļas, tad kādu brītiņu varēja pasēdēt. Pa starpām melnais kaut ko stāstīja. Tad atkal jāceļas. Sāka jau apnikt tāda celšanās un sēšanās. Te māte mani pievelk pie rokas: Nu, mums būs jāiet! Tīri priecīgs jau grasījos uz durvju pusi.

"Nē, nē, mums jāiet pie altāra!"

"Pie altāra?"

"Jā."

"Kas mums tur ko meklēt?"

Tad jau redzēs, un māte, stingri pagēmusi manu roku, velk. Gribēju bļaut, bet tā kā apkārt sveši ļaudis un galu galā - vīrieša cilvēks - ies ar. Vai nu tā visu ļaužu priekšā tas melnais ar mani ko ļaunu pasāks.

Pa lielo vidus ceļu nāk bariņš cilvēku. Pašā priekšā Mirdza, mana lielā māsiņa, nes mazo Valdiņu.

"Tagad iesim arī mēs!" māte man pačukst un bīda uz priekšu. Nu gan tā lieta vairs neizskatās laba. Vīram ar melno mēteli aizmugurē liels krusts un rokā trauks, kur, droši vien, notecinās Valdiņam asinis. Kas nu notiks?!

Ticības mācības stundās mums stāstīja, ka Pestītājs esot sists krustā. Laikam jau tā ticība tāda ir, ka tas jādara. Bet ja Valdiņu sitīs, es bļausu, lai arī svešie skatās.

Mirdza pienesusi Valdiņu melnam vīram, tura to viņa priekšā. Tagad man ir skaidrs, ka tas ir tas pats augstais priesteris, kas Pestītāju lika sist krustā. Nudien, vairs nav labi! Gribēju Mirdzai skriet klāt un raut uz ātrāko ārā no baznīcas, kad māte mani sapurina.

"Ko tu te dīdies, vai nevari brītiņu stāvēt mierā!"

Kā lai stāv mierā, ja skaidri redzams, ka tūlīt sāksies nelaime. Tagad jau priesteris sniedzās pēc Valdiņa un... sāk mazgāt viņa galvu. Puika, lai sevi aizstāvētu, sāk ķepuroties un saķer priesteri degunu. Saķer un nelaiž vaļā. Tas izskatījās tik jocīgi, ka grūdu vaļā smieklus. Māte gan tūlīt ieģrūda dunku, bet ar to pašu visas bailes un nelabums bija projām. Ja jau tāda tā krustīšana, tad nemaz tik briesmīga nav. Kad pa-

augos un sāku dzīt bārdu, ar krustīšanu un krustabām iznāca bieži vien darīšana. Tā bija pavisam jauka un patīkama izdarība. Gan palīdzēju drauga bērnu krustīt un špabi dzert, gan tiku pats krusttēva godā. Visas lietas jau nājāp tik nopietni, kā es to savā bērna prātā biju pasācis, tad arī pasaule ar visām savām jocīgām izdarībām neliekas briesmīga.

A. MEMENIS.

VEĻU LAIKS.

Veļu laiks - Veļu mēnesis (oktobris) līdz Mārtiņiem seniem latviešiem bija mirušo atceres laiks un veļu aicināšana sētā ar veļu mielastu. Kā zināms, latvietis atzina cilvēka trīskārtīgo sastāvu: dvēseli, augumu un veli. Veļu izpratne pat vēl šodien ir visvairāk neizprastā dzīves ziņa - senās tradīcijas, kas kristīgās piespiedu reliģijas iespaidā nikni apkarota ar briesmīgu stāstu izgudrojumiem un pārkāpēju sodīšanu pie soda staba baznīcas priekšā. Bet jau seniem ēģiptiešiem dvēsele bija "Ba", velis "ka", kas dzīvojis mūmiju tuvumā. Arī citas austrumu reliģijas (indieši) un senie grieķi atzinuši mirušo "ēnas" no dvēselēm (Homēra dzejā). Pavisam brīvs nav pat Evāģēlijs, jo Pāvils 1. gr. korintiešiem saka: "dabīgā miesa un garīgā miesa", bet kristīgie par to nerunā un zina tikai dvēseli un miesu.

Modernā parapsīcholoģija un okultisms (zinības par cilvēka noslēpumainām spējām) atzīst, ka cilvēka augumam ir dvīnis, sastāvošs no divainas staru matērijas un pakļauts citiem likumiem kā miesa un dvēsele.

Latvietis bijis pārliecināts, ka dvēsele nāk un pēc nāves atgriežas pie Dieva, augums savienojas ar zemi, bet velis kļūst sava kapa tuvumā zināmu laiku, kamēr aizgājēju atcerās un piemin dzīvajie. Velis ir tikai pēc miršanas, bet kamēr cilvēks dzīvo, tas ir nemanāms. Veļu dzīve iztēlota līdzīgi dzīvajai dzīvei, un par veļiem rūpējas Veļu māte.

Reizi gadā, dievainēs, kad dabā sākās tumšais laiks, latvieši aicina veļus - senāk mirušo piederīgo veļus - ciemā, jo domāja, ka tie nes svētību sētai un druvām. Kad aizgājēju vairs neviens neatceras, tā velis izgaist.

Veļu aicināšanas laikā rīkoja veļu mielastu - parasti kādā klusākā vietā: rijā vai citā ēkā. Klāja veļu galdu, kā parastu galdu ar vienkāršu pārtiku un paredzēja vietu gaidāmajam velim vai veļiem. Vēlāk visa dzimta pulcējās pie galda un kopīgi baudīja veļu mielastu (tikai nelabvēļi ar nodomu sagudroja un stāstīja briesmu lietas par šo mielastu).

Kā bērns būdams, piedalījos vecā Ingus rīkotā veļu mielastā. Rijā uz aplāta galdiņa bija piens, maize, sviests, biezpiens. Abi pasēdējām pie galdiņa klusās pārdomās (iepriekš viņš bija visu izskaidrojis), un Ingus aicināja veli ciemos. Pēc laika abi ēdām ēdamo un pēc tam atgriezāmies istabā. Pirms to darījām, pateicāmies velim par piedalīšanos un teicām, lai tagad iet savā veļu valstībā un vairāk nenāk sētā līdz nākamam veļu laikam.

Vai tikai sagadīšanās, vai seno parašu iespaids, ka kristīgie arī šai veļu laikā tomēr piemin aizgājējus? Tā katoļiem 2. novembrī ir "dvēseļu diena", kad aizlūdz par mirušiem, un luterāņi 24. novembrī atcerās "Miruso piemiņas dienu".

Atcerēsimies un izpratīsim mūsu senču uzkrātās vērtības, kas vēl šodien var pastāvēt blakus zinātnes atklājumiem.

AGRUMU PĒTERIS.

LATGALES ATBRĪVOŠANA LATVIJAS PASTMARKĀS.

Latvijas valsts ģerbonī ir trīs zvaigznes, un dzejnieks J. Rainis par tām saka:
Viena zvaigzne Kurzemīte,
Otra zvaigzne Vidzemīte.

Trešā zvaigzne zvaigznājā,

Tā bij mīļā Latgali.

Kurzeme un Zemgale - viena zvaigzne. Latgale ar 15,678 km² apjomu un kādreizējiem 567,164 iedzīvotājiem bija Latvijas otrs lielākais un biežāk apdzīvotais apgabals (nezīnu, kā ir tagad). Tā atradās 161 m virs jūras līmeņa un bija ļoti bagāta kalniem un ezeriem. Lielais Liepu kalns ir 289 metri virs jūras līmeņa. Tur arī atrodas Latvijas lielākais ezers - Rēznas, 56 km² un dziļākais ir Dridžu - 65 m.

Dzejnieks K. Skalbe Latgali apdzied šādi:

Uz Latgales mīļīgiem kalniem

Trīs Kristus puķes zied.

Un domas krēslas stundās

Tur skumju ceļu iet...

Tāda ir mūsu īpatnēji skaistā Latgale, visvairāk cietušais apgabals ar vislielāko dažādu tautību cilvēku sajaukumu. Dažkārt latvieši bija mazākumā, kā Rēzeknē, kur 1935. gadā no 13.139 iedzīvotājiem latvieši bija 5.775. Tagad šis stāvoklis mainījies.

Kad pārējie Latvijas apgabali bija jau no ienaidnieka atbrīvoti, Latgale vēl vienmēr atradās komunistu varā un cietano sarkanā terrora. Latgalei ar Krieviju ir gaŗa robeŗa, kas krieviem dod daudz priekŗrocību, kā karaspēka, karŗa materiālu, sabotieŗu un spieŗu iesūtīŗšanai. Beidzot visām ŗim briesmām pienāca gals. Latvijas pagaidu valdība noslēdŗa cīŗas savienību ar Poliju. 1920. gada 3. janvārī latvieŗu un poļu karŗspēks Daugavpils rajonā uzsāka spēcīŗu uzbrukumu komunistu vienībām. Tas bija sekmīŗgs, un drīz pienāca laiks, kad Latgale bija no ienaidnieka iztīŗīta. Tā varēja brīvi apvienoties ar pārējām Latvijas provincēm un sākt veidot kopēju un saskaŗotu jaunās valsts uzbūves darbu.

Daŗādo tautību un uzskatu, kā arī vēl vienmēr slepeni iesūtīto komunistu aŗentu dēļ, sākuma posms bija smags. Tikai pamazām vietējie iedzīvotāji saprata, ka vienīŗgais un pareizākais ceļŗ ir vienota un kopēja Latvijas valsts. Daudzi labākie Latgales dēli un meitas iesaistījās darbā. Maz bija to latvieŗu iestāŗu vai pasākumu, kuŗos nestrādātu latgalieŗi. Tie bija gan valdības iestādēs, ieskaitot ministru kabinetu, gan mākslā, gan literātūrā un garīdzniecībā, it seviŗķi katoļu.

Kaut Daugavpils skaitījās ŗī apgabala galvas pilsēta, Rēzekne, kas atrodās vairāk vidienā, izveidojās par ievērojamu sabiedrisko, kulturālo un saimniecisko centru, kuŗā darbojās vairākas, gan zemāka, gan augstāka līmeņa izglītības iestādes - skolas, plaŗāki saimnieciski un kulturāli pasākumi. Izveidojās savs patstāvīŗg teātris, kas apkalpoja tuvāko pilsētas apkārtni.

Sākās laiks, kad visi vienotā saimē, plecu pie pleca kurzemnieks, vidzemnieks, zemgalietis un latgalietis cēla un veidoja savu ilŗu sapņojumu - Latviju. Valsti, kas savos īsajos dzīvbāsgados sasniedŗa tik daudz. Lielajam kaimiŗam - komunistu lācīm tas sagādāja nelabas vēdera graizes un tas mazo valstiŗu norīja. Starp norītiem upuriem bija daudz latgalieŗu. Tā visi bijām vienotī kā savos sasnieŗumos un priekos, tā arī bēdās.

Sakarā ar Latgales atbrīvoŗanu un apvienoŗanos ar pārējo Latviju, Latvijas pasts 1920. gada 24. martā izdeva pastmarku sēriju, veltītu ŗai apvienoŗšanai. Sērija saucās "Latgale", un markas izgatavotas pēc prof. R. Zariŗa zīmējuma. Tās iespiestas Rīŗas valsts spiestuvē, akmens drukā, 108 markas vienā loksne, ar zobjojumu 11 1/2.

Skota (Scott's) pastmarku katalogā tās ir ar Nr. 68. - 69.. To kataloga cena ir ŗ 1.50, kā nelietotām, tā lietotām. Sērijā ir tikai divi markas - 50 kap. vērtība, olīvi rozā krāsā ar 1.303.716 lielu izdevumu un 1 rubļa vērtība, zili-zaļā-dzelteni-brūnā krāsā ar izdevumu tikai 999.972.

Toreiz jau mums bija lielas grūtības ar piemērota papīra iegūŗanu, uz kuŗa markas iespiest. Bet vai nu mums mazums grūtību bijuŗas, visām vienmēr esam laimīŗgi tikuŗi pāri, un tā arī ŗo-

reiz. Atrada diezgan daudz Bermonta rietumu armijas vēl negatavas naudas zīmes (skatiet augstāk). Lielisks atradums. Nebija ko kavēties. uz negatīvām naudas zīmēm iespieda minētās pastmarkas. Atradās pat veselas 10 marku zīmes. Uz tām iespieda 12 - 50 kap. vērtību markas. Lieliska izdoma. Vēl tagad viens otrs ārzemju filatēlists nevar saprast, kā ŗādas markas cēluŗas un kāpēc.

Ar ŗo pastmarku izdoŗanu noslēdŗās posms Latvijas pastmarku vēsturē, atbrīvoŗanas cīŗu laiks Latvijā. Valsts bija izkarŗota, sākās smags darba laiks, lai to valdītu un veidotu.

K. STRAZDIŅŠ.

PLUDONA
NĀK PRĀTĀ IK BRĪDI TAVS MOCEKLES TĒLS
KĀRA ASININ TRĀPIPTS, BEZGALA ŽĒLS
KURZEME * ZEMGALE
MĪLĀ, BALTA DEEVA ZEMĪTE

OLA UN VĪNS.

ŗoreiz gribu pieminēt kādu savas mākslas koledŗas skolotāju.

Nu, kas gan mākslas koledŗa ir? Tur jau tikai pindzelē vien. Tā var teikt kāds koledŗas bīti-

bas nezinātājs. Tiesa gan, ka mākslas koledžās bez otām neiztik. Cilvēki, kam bijusi saskare ar mākslas akadēmijām vai koledžām, zin, ka tās ir nopietnas mācību iestādes ar daudz studiju nozarēm un plašām programmām, liberālām zinību studijām, darba projektiem, termiņu un mājas darbiem.

Kādreiz kāds paziņa jokodamies man prasīja: "Ko tu vēl tajā koledžā meklē?" Atbildēju, ka nevienam zinību nekad nav bijis par daudz. Mūsu dienās viss un visur mainās, arī mākslas koledžās. Varam iepazīties ar jauninājumiem un atsvaidzināt vecās zināšanas, kas laika tecējumā aizmirstas. Un kur nu vēl praktiskās mācības - kādi smaguma papīri ir labākie akvarēļiem, kāds papīrs lietojams papīra stienīšiem, grafīta zīmējumiem, kā nostiprināt pasteļa zīmējumu, lai tas nenobirtu no papīra. Tad gleznošanas labākie papēmiņi ar eļļas un akrilika krāsām, tušas zīmējumiem un ar melno ogli. Par audeklu kvalitāti un to uzstiešanu uz rāmja, un vēl daudz kā cita.

Divu dimensiju kurss man jau aiz muguras. Trīs dimensiju kursā pasniedzējs ir tāds pajauns, jauks, apmēram, 30 gadus vecs cilvēks. Pie viņa labi iemācos ar skalpeli griezt plastmasas vieglās, baltās plāksnes, no kušām gatavojam visādas dekoratīvas un kinētiskas skulptūras. Par gaismas skulptūrām nokristījām tās, kušu lodziņus vai atsegtās vietas varēja aizklāt ar speciālu krāsainu un biežāku plastiku. Tās vidū novietojām mazu elektrisko lampiņu ar spuldzīti. Tā visiem studentiem kopā sanāca īpatnēji un groteski skulptūru veidojumi - tur bija pilis, torņi, ziedi utt. Kad klasē nodzēsa gaismu un iedzināja visas mazās spuldzītes, pavērsās daudzkrāsaini krāsu spektri.

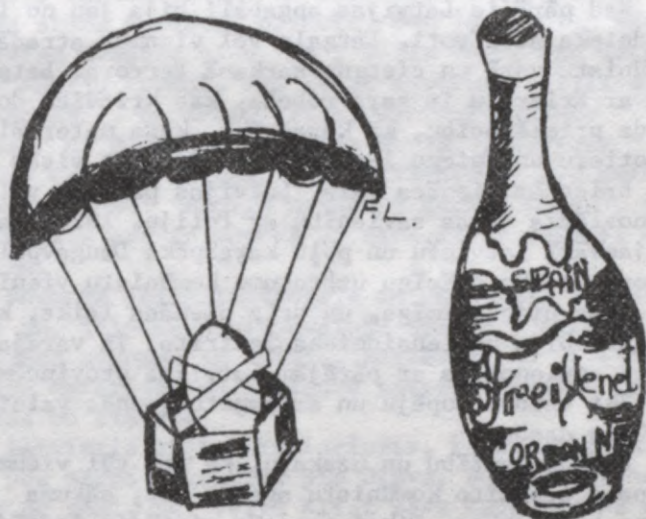
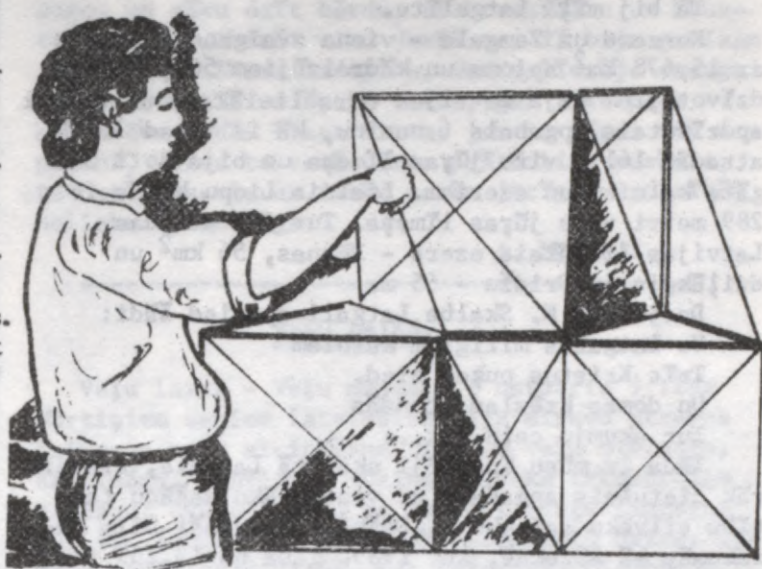
Uz tā paša 3 dimensiju kursa rēķina vajadzēja izgatavot dažādus pūkus. Klasē bija arī daži arhitektūras studenti, kas konstruēšanā nebija vākarējie un kas ar saviem trīsstāvu pūkiem un ērmoziem veidojumiem pārsteidza ne tikai mani, bet arī skolotāju. Kad pūki bija izgatavoti, braucām ārpus pilsētas uz kādu plašu laukumu, kur tos lidinājām gaisā. Pa lidināšanas laiku mūs uzņēma slīdītēs, lai būtu ko parādīt nākošā kursa studentiem.

Lai sausā plāksņu teorija studentiem nekļūtu garlaicīga, skolotājs arvien uzdeva jauninājumus. Soreiz bija jēlai vistas ola konstruēt tādu iesaiņojumu, lai to metot no sestā stāva kāpņu telpas augšas lejā uz pagraba cieta cementa grīdu, ola paliktu vesela. Uzdevums bija jāpaveic 90 minūtēs. Kaņa laiks man saīsošanās bija devis zināmu praksi, un bija tāds kā ķēriens. Domāšanai nebija daudz laika. No plastmasas plāksnēm izgriezī vairākas apaļas ripas. To vidū iestiprināju konstrukciju, kas olu turēja apsegtu. Lai mazinātu trieciena efektu, izvēlējos par trim riņķveida buferiem.

Skolotājs, staigājot pa klasi, laikam, labā omā, apskatīja manu darbu un piebilda: "Fredī, ja tava ola paliks vesela, maksāšu viena kursa maksu no savas kabatas..." Kļuva neērti, ka manis dēļ viņam varētu rasties pavisam nevajadzīgs izdevums. Viņa vārdus, protams, bija noklausījušies citi, tādēļ atbildēju: "Gadījumā, ja ola paliktu vesela, izmaksājiēt pudeli vīna!"

Tā nu tajā priekšpusdienā radās dažādas olu aizsargāšanas konstrukcijas, pat tādas ar izpletņiem! Pēcpusdienā daudz olu sašķīda uz cietās pagraba grīdas. Tas sacēla lielu jautrību. Kāda studente sajūsmā sasīta rokas, kad mans olu saīpojums līdzīgi apaļai bumbai nofederēja uz grīdas, apmesdams kūleni. Ola vidū palika neskārta un vesela.

Nākošā stundā skolotājs iespīda man rokās vīna pudeli. Uzaicināju viņu ciemos, jo tuvu bija Pateicības diena. Varēju viņu uzņemt ar svaigu jēra ciskas cepeti un pašu gatavotām burkānu kūkām. Dienā, viņš bija aizņemts. Pēc kādas nedēļas aicināju atkal, bet viņam bija jābrauc apciemot pavecā māte, kas dzīvoja Niagarā. Bija jāpalīdz ražas novākšanā dārzīņā. Protams, māte bija

Autora tušas skices.

pirmā vietā.

Kad zvanīju trešo reizi, uzzināju, ka viņš slimis. Ziemsvētkos norakstīju viņam kartīti un nosūtīju mazu dāvanīgu. Slimība kļuva tik ļauna, ka skolotājam bija jāuzdod maizes darbs koledžā. Cerējām, ka viņš izveselosies un gaidījām atpakaļ.

Kārtojot mākslas koledžas birojā dažādas darīšanas, uzzināju, ka mūsu tik labi ieredzētais skolotājs miris šā gada 6. augustā un ka viņš slimojis ar AIDS slimību.

Mani pārņēma dziļas skumjas, iedomājoties par šī skolotāja ciešanām un bezcerīgo stāvokli, jo AIDS slimība savā jaunumā neželē itin nevienu. Tā bija pārņēmusi jaunu, spējīgu un labu cilvēku pāragrā nāvē un kapā. Bieži tā slēpjas aiz romantikas plīvura un tā uzbrūk saviem nelaimīgajiem upuriem.

Vakara debesīs pāri koku galotnēm ievilka viegla un trausla rozā blāzma - kā sveiciens no bijušā skolotāja un it kā ar viņa labsirdīgo smaidu par šīs zemes un dzīves nepilnībām un ironijām.

Tā ola gan palika vesela, bet vīna pudele neizdzerta.

FREDIS LINDE.

LASĪTĀJU FORUMS:

Godājamā redakcija!

Jūsu izdevumā bija pārņemta žurnālā "Liesma" publicētā ziņa (Ž. Zentiņa rakstā par Latvijas Olimpisko komiteju - red.), ka Brunis Rubess esot izteicies pret Latvijas Olimpiskās Komitejas atjaunošanu. Skaidrības labad, jāpaskaidro sekojošais:

Šī ziņa ienāca atklātībā "Liesma" žurnālistiem laužot rietumu presē normālo "off the record" protokolu. Kad pēc "Mežciema" auto centra atklāšanas preses konferences "Liesma" reportieri lūdzta manas domas par LOK, man oficiālā atbilde bija, ka neesmu sportists un par šo lietu nezinu pietiekami daudz, lai man būtu kāds nozīmīgs, pu-

blicējams viedoklis.

Tālāk minēju, ka mani privātie ieskati ir sekojošie:

1. Internacionālā olimpiskā komiteja nepieņems nevienu nacionālo vienību, ko neatbalstīs pastāvošā valsts vara, mūsu gadījumā - PSRS.

2. Tam vislabākā liecība ir pats komitejas prezidents Samrančs, katalānis (un Barselonā simtiem vietās katru dienu var redzēt uzrakstus "Katalāņu katalāņiem"), kas pat nemēģina lansēt Katalānijas olimpisko komiteju.

3. Gadījumā, ja PSRS pieļaus LOK, tad to pieņems Latvijas PSR valdība. Ar šo soli internacionālā arēnā būtu pirmo reizi - ar mūsu pašu spēkiem - leģitimēta okupācijas rezultātā nodibināta valdība. Man tas neliekas pareizi.

4. Tai pašā laikā - es patiesi nezinu par šo jautājumu pietiekami daudz detaļu, lai savus uzskatus publicētu. Varbūt man nav taisnība, varbūt lietas ir pavisam citādas, un LOK idejas atbalstītājiem ir pilnīga taisnība. Tādēļ mana oficiālā "no comment" atbilde.

"Liesma" darbiniekiem taču normālā rietumu preses ētika vai nu nebija zināma, vai tie to izvēlējās ignorēt.

BRUNIS RUBESS,
Volfsburgā, Vācijā.

ATBILDE ARMANDAM PUČEM.

Jāpa Petera vecāki labprātīgi, kaņam sākoties, 1941. gada vasarā izvēlējās patvērumu meklēt Padomju Savienībā, Jāni (9 mēnešus vecu) atstājot auklei.

Mēs, trimdinieki, nevis izvēlē, bet kaņa darbības rezultātā, bijām spiesti atstāt savu zemi, jo daudzi palikām bez mājām - tur mums izvēles nebija.

Izvēlējamies neatgriezties tādēļ, ka mums būtu drīzāk pavēries Sibīrijas ceļš, nevis ceļš uz dzimteni.

MIRDZA LEJIŅA,
J. Petera mātes skolniece.

DAŽI JAUTĀJUMI.

Eduarda Rozenštraucha turneju ciklī ar "Zilo lakatiņu" pa trimdas zemēm atsauc atmiņā 1942. gada notikumus, gaisotni un īpatnības vācu laikā Rīgā. Man šie saglabājusies ir veca, Vinteru iedziedāta, 78 apgriezīgu skaņu plate. Ārīkst tā gan tagad pamatīgi, taču uzraksti ir skaidri salasāmi: "ZILAIS LAKATIŅŠ - valsis. A. MELNBĀRDIS." Plates otrā pusē Vintera paša komponētais, tolaik ne mazāk populārais valsis "Dzintra".

Komponists, koņu un orķestru diriģents Alberts Melnbārdis krita krievu gūstā, Dancigas ielenkumā, un mira pēckāra Latvijā, kad gan atļāva "ierakstīt" un atskaņot viņa "klasiskākās" kompozīcijas, bet ne viegla žanra gabalus, koņu notis viņš iznēsāja sev līdzī kaņavīra somā. Kur šis notis tagad? Kā skanēja tās melodijas?

"Zilo lakatiņu" Melnbārdis uzskatīja par "zviedriskotu vācu ziņģi", pielaiktu latviešu tā laika vajadzībām un vēlmēm. Citiem vārdiem - dziesmiņas melodija esot tikpat latviska, cik vāciska bijis Hitlera mundierī ietērpts letiņš.

ARVĪDS ZAĶIS.

PAR ŠO UN TO.

Kad pavasarī Amerikas kontinentā viesojās un apspriedās Tautas Frontes divu duču vienība, to klātbūtnē profesors Juris Dreifelds esot konstatējis, ka latviešu jaunākajā vēsturē vēl esot aizpildāmi baltie plankumi. Esot jāatzīmē arī nacistu upuņu diena. Nu, kāpēc nē? Bet vai tikai tagad Dreifelds atmodies? - To jau gadiem ilgi un vienmēr atgādina žīdi. Pievienosimies! Ja, - ja tikai viņi mūs pieņem.

Dzirdēts 23. augusta Melnās lentas dienas demonstrācijā, Toronto: "Bet tad LATA cilvēkus gan neredz." Otrs atbild: "Nu, ko tie demonstrēs, tiem jau liekas, ka tas, kas Latvijā tagad notiek, ir pietiekami un jau par daudz."

Dievturus latvieši sauc par pagāniem. Než', kāpēc? Žīdus par pagāniem nesauc, kaut arī viņi nav kristīgie. Nesauc arī budistus, izslāma ticīgos utt. Kāpēc tāds dubultstandarts?

Cienījam un citējam Vecās derības praviešus, senās jūdu tautas domātājus. Ernestu Brastiņu, koņš bija latviešu domātājs, saucam par pagānu reliģijas atjaunotāju. Necienam savas tautas gudrās galvas.

Pirms pāris gadiem Toronto kapsētā iesvētīja kapakmeni diriģentam-komponistam. Uz tā sirsnībā bija iekalti paša komponista komponētās dziesmas - Plūdoņa teksta vārdi: "Dziesmas apkārt man kā bites san."

Soruden, kapu svētkos, skatos - minētais teksts izkalts un vietā cits. Kāda Vecās derības psalma vārdi.

Vai seno jūdu dziesminieks ir labāks par latviešu dziesminieku? Brīnies, nu, brīnies!

K. DAUGMALIS.

SUDIEU - ARDIEVU!

"Gimtasis Kraštas" šī gada 30. numurā, nodaļā "Mātes valoda", ievietots interesants Alekšas Girdenisa raksts par atsveicināšanās vārdu "sudieu" (ardievu).

Okupētā Lietuvā komunistiskā valdība atzina, ka modernā laika cilvēkam nav piemērots vārdiņš - sudieu, jo vārda sakne ir Dievs. To tagad atvieto ar vārdiem - "visu gero" (visu labu) vai arī ar "iki pasimatimo" (uz redzēšanos!). A. Girdenis domā, ka šis vārds ir jāsauc atkal lietot. Ir pat gadījumi, kad bez šī vārda nav nemaz iespējams iztikt. Piemēram - vai atvadoties no mirušā varam sacīt - visu geru jeb iki pasimatimo?

Tālāk viņš paskaidro, ka visās Eiropas valstīs, arī Padomju Savienībā atsveicināšanās vārda sakne ir Dievs. Latvieši saka ardievu/u/, franči - adieu, itāļi - addio, spāņi - adios, angļi - Good-bye (atvasināts no "God be with you!"). Visi šie vārdi atvasināti no Dieva. Pat Padomju Savienībā lietotais vārds - spasibo - ir atvasināts no "spasi Bog" (palīdzi Dievs!). Arī latviešu vārds "paldies" ir cēlies no vārdiem - palīdzi Dievs!

Stājina laikā arī latviešiem ieteica vārdu "ardievu!" nelietot.

A. Girdenis, balstoties uz valodnieka A. Ramauskas pētījumiem pieskaņas vēl daudz citiem vārdiem, kas valodā ir neatvietojami un koņu saknes ir saistītas ar vārdu "Dievs". Kāpēc vārds "Sudieu" ir dzirdams tikai tautas dziesmās, jautā raksta autors. Lietosim to atkal ikdienas dzīvē, viņš mudina.

Ž. ZENTIŅŠ.

INTERESANTAS TIKŠANĀS.

Kopš šī gada agra pavasara mūsmājās katru otro nedēļas nogali uz nakti vai ilgāk apmetas cilvēki no Latvijas. Tie brauc apmeklēt savus radus un draugus citās pilsētās Kanadā. Palīdzam tiem pārvietoties no viena lidlauka uz otru un atkal atpakaļ.

Starp pirmajām bija Armanda Pučes māte. Mājās pārbraukusi, viņa ziņoja, ka 13. augustā no Latvijas uz Kanadu braukšot ap 18 latviešu studenti apmaiņā ar kanadiešiem. Nolaidīšoties Montrealā. Vienmēr tomēr piezīmēja: "Kā jau mūsu zemē, viss var mainīties pēdējā dienā!"

Noteiktu gala punktu nezinājām, tomēr gaidījām. 13. augustā vedām uz Mirabeles lidlauku kādu latvieti atceļam uz Latviju. Viņa bija ciemojusies Edmontonā. Viņa tāpat, kā daudzi citi, bija apkrā-

vusies ar mantām. Tā nu viņu nevarējām atstāt, kamēr viņa nebija izgājusi cauri Kanadas mui-
tas iestādēm. Tikai pēc tam varēju noskaidrot pie
informācijas galda, vai lidmašīna no Maskavas ie-
radusies. Saņēmu ziņu, ka nolaidusies plkst. 16,
bet bija jau 18. Neziņā braucām uz mājām.

Kā pa durvīm iekšā, zvana telefons. Viņā galā
- Armands Puče. Priekā un uztraukumā apvaicājos,
kur viņš atrodas. Izrādās Lojolas Universitātes
studentu mītnē. Lecām atkal auto mašīnā un brau-
cam. Redzam - otrā stāva logā visā gaismā plīvo
sarkan-balt-sarkans karogs un caur loga malu
dzirdu jauna vīrieša balsi: "Tūlīt būšu lejā!"
Lajolas dārzā mēs pirmo reizi dzīvē satikāmies,
sasveicinājāmies un momentā kļuvām nešķījami
sirds draugi. Armanda un citu studentu sejās at-
spīdēja prieks, cerība un tieksme pēc kaut kā ne-
zināma.

Braucām pie mums mājās. Nakts aizgāja nemanot.
Gulēšanai atlika tikai dažas stundas. Pēc trim
dienām Montrealā studenti Pēterja Brauna pavadībā
devās uz Otavu. Mēs viņus atkal satikām Tērvetē.

27. augustā tie no Mirabeles devās atpakaļ uz
Rīgu. Tur ar viņiem pavadījām kopā vairākas stun-
das. Šoreiz šo studentu sejās vairs nebija ne
prieka, ne gaismas, ne cerības. It kā drūms rūg-
tums. Bezrunīga atvairšanās un rūgtas sāpīgas
asaras, asaras.

ANNA KREIPĀNS.

LNAK ZIŅAS:

15. PADOMES II SESIJA.

Tā notiks šā gada 4. novembrī, plkst. 9:00,
Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto.

Darba sekā: Latviešu valoda. Analīze par pat-
reizējo situāciju okupētajā Latvijā. LNAK Izglītības
un kultūras fonds.

Padomes locekļi tuvāku informāciju un pilnī-
gāku darba seku saņems pa pastu. Interesenti,
LNAK dalībnieki un atbalstītāji, aicināti pieda-
līties kā klausītāji.

LNAK darbība prasa līdzekļus. Pirmajos darbī-
bas gada 8 mēnešos kasē radies iztrūkums, kā to
rāda kasiera pārskats uz š. g. 31. augustu, -
\$ 14.592.51.

Ienākumi:

Dalības maksas	\$ 13.860.00
Ziedojumi politiskam darbam ..	\$ 4.786.50
Ziedojumi LNAK darbam	\$ 4.664.25
Bankas noguldījumu augļi	\$ 5.481.52
Valdības devumi - grants	\$ 11.561.00

Kopā ienemts \$ 40.353.27

Izdevumi:

Algas un atlīdzība	\$ 15.799.50
Biroja izdevumi	\$ 4.363.62
Dalības maksas citās organiz.	\$ 150.00
Īres maksa	\$ 1.920.00
Politiskās nozares izdevumi ..	\$ 11.578.94
Telefons	\$ 2.139.90
Ceļa izdevumi	\$ 4.272.24
LNAK vēlēšanu izdevumi	\$ 9.011.25
LNAK Sesijas izdevumi	\$ 2.967.04
Baltiešu vakars	\$ 1.889.01
Dažādi izdevumi	\$ 854.28

Kopā izdots \$ 54.945.78

Iztrūkums \$ 14.592.51

Tādēļ, norāda kasieris B. Logins, vairāk kā
svarīgi, ka LNAK dalībnieki nokārto savus maksā-
jumus, ziedo LNAK darbam un iestājas par LNAK
mūža, sudraba mūža un zelta mūža biedriem.

Mūža bieta maksājums ir	\$ 100.00
Sudraba mūža biedra maksājums	\$ 500.00
Zelta mūža biedra maksājums	\$ 1.000.00
Gada dalības maksa	\$ 20.00
Maksājot caur organizācijām	\$ 10.00
Pensionāriem, caur organizāc.	\$ 5.00

Līdzekļus patlaban vāc arī LNAK Izglītības un
kultūras fonds. Ziedojumi tam ļoti gaidīti un tam
atvēlētās summas var izmantot, aprēķinot valsts
ienākumu nodokli.

LNAK BIROJS atrodas 4 Credit Union Drive,
TORONTO, Ontario

M4A 2N8

Tel. un FAX (416) 755-2353

Birojs atvērts:

pirmdienās, otrdienās, ceturtdienās no 9 - 17
trešdienās no 12 - 21
piektdienās slēgts

LNAK ADMINISTRĀTORS ir RAIMONDS ŠILDERS

133 Torresdale Avenue, Apt. 1708,

Willowdale, Ontario, M2R 3T2

Tel. (416) 663-8189

Biroja darbiniece - ANDA SPRŪDŽS.

BŪS VISPASAULES LATVIEŠU KINEMATOGRAFISTU FORUMS.

Tas notiks 1990. gadā, no 22. - 30. jūnijam, Rīgā.

Kinopasaule visos kontinentos darbojas arī
latvieši. Ir pēdējais laiks sanākt kopā un sajūst
sevi kā vienas brālības locekļus.

Patiesa un pilnīga latviešu kino vēsture vēl
nav uzrakstīta, taču bez tās nacionālās kultūras
apziņa nav pilnīga. FORUMS ir pirmreizēja iespēja
latviešu kino darbiniekiem - i tiem, kas savu dar-
bību sāka jau neatkarīgajā Latvijā, i tiem, kas
tikai nesepievērsušies kino - pēmt personisku
dalību būtiska nacionālās kultūras atzara sakopša-
nā. FORUMS ir ticības apliecinājums tautas vieno-
tībai un tās gara spēkam.

FORUMU organizē Rīgas Kino muzejs un Latvijas
Kinematogrāfistu Savienība. Piedalīties tiek aici-
nāti latviešu izcelsmes aktieži, režisori, operā-
tori, mākslinieki, kritiķi, organizātori, kino in-
ženieri un kļimķi, tā tad visi tie tautieši, kas
patreiz strādā vai arī agrāk darbojušies kino vai
ar to saistītās jomās.

FORUMĀ paredzētas šādas norises: filmu prog-
rammas, izstāde par kino dzīvi neatkarīgajā Latvi-
jā, izbraukumi uz Latvijas kultūras centriem un
kinodarbinieku piemīpas vietām, atmiņu vakari, kon-
ference "Latviešu kino - kas tas ir?", kultūras
programma, Līgo vakars. Iznāks īpaša FORUMA avīze
un latviešu kino darbinieku personāliju rādītājs.

Dalības maksa FORUMĀ: 30 ASV dolāri. Dzīvošana
latviešu ģimenēs. Uzturēšanās tiek nodrošināta līdz
XX Vispārējo Latvijas dziesmu svētku noslēgumam.
Ieejas kartes uz Dziesmu svētkiem garantētas. Gai-
dām dalības pieteikumus, kā arī ziņas par filmām
ar latviešu līdzdalību, ko varētu iekļaut FORUMA
kino programmās.

Visus tos latviešus kino darbiniekus, kas ne-
var pēmt dalību FORUMĀ, Rīgas Kino muzejs un Orgko-
miteja aicina atsūtīt savas atmiņas video- vai ska-
ņu lentē. Tās bagātinās muzeja fondus, ļaus papil-
dināt topošo latviešu kino vēsturi ar jauniem fak-
tiem. Lūdzam paziņot arī par savu privātkolekciju
un ģimenes arhīvu materiāliem, ko varētu izmantot
izstādē.

Orgkomiteja cer uz pasaules latviešu sabiedrī-
bas, latviešu firmu un uzņēmumu organizatorisku un
technisku atbalstu.

Pieteikumi un informācija: Rīgas Kino muzejs,
P. O. Box 391, 226047, Rīga - 47, Latvija; Tālru-
pi - 213526 vai 210-615.

V. G.

SVEŠVALODU NODAĻA.

Lūdzam lasītājus un līdzstrādniekus iesūtīt
materiālus šai nozīmīgajai nodaļai. Ja sūtiet foto
kopijas, raugaities, lai tās ir labas kvalitātes.
Lūdzam uzdot avotus, no kurienes materiāls pēmts.

Nākamajās lappusēs atrodiet šī numura svešva-
lodu nodaļu. Red.

DEMOCRACIES' MISTAKE WAS NOT APPEALING TO WORLD
OPINION.

The 50th anniversary of the Hitler-Stalin Pact ought to raise questions about democracies, then and now, says Hamilton freelance writer Arthur O. Zemītis. This article was published in HAMILTON SPECTATOR on August 23, 1989.

Today, Europe's captive nations and the free world mark a half century since the signing of the Nazi-Soviet Pact. To say that the infamous pact was the trigger for the Second World War is, of course, nothing new.

The real thunder clap which still resounds is the surprising inability of the Western negotiators to deal successfully with a low-level drop-out such as Stalin.

It is strange that two uneducated maniacs, Stalin and Hitler, were able with ease to push millions of people into death and into destruction of cultures and values built over 2,000 years of Western civilization, merely by signing a piece of paper between them. Was that civilization so fragile and confused?

WHY?

After those sad experiences, cannot the civilization's product - representative democracy - be made more assured and more convincing?

When commemorating the victims of the injustices of this century, these are the questions worth considering more closely. Lamentations alone bring only posthumous tributes.

The great thinkers reduce all human problems to the culprit himself, the man. Throughout the centuries, they say, the game of history has been played by the best and the worst among us and over the heads of the majority in the middle.

Most of the time, the game seems to have been played by the worst: Nero, Attila, Genghis Khan, Ivan the Terrible, Robespierre, Lenin, Stalin, Hitler, Mao, Pol Pot, Deng Xiaoping. Each of these leaders was followed by a posse of servile henchmen made butchers by a system of slavish fear. Why? Fear is the nearest life-supporting instinct in the nature of man.

Stalin used the logic of fear in all his political actions. He insisted, in negotiations with the British and French before he turned from them to Germany, that the British and French navies obtain Baltic bases so the Soviets could use them. It was a convenient way for the Soviets to acquire important bases through someone else's efforts.

The Baltic scenario provided a prophetic glimpse of Stalin's future actions. But it was still a time of peace. The British and French could not attack three sovereign states, members of the League of Nations, on Stalin's behalf. First they were dumbfounded, then they retreated as complacent onlookers, leaving the stage to the Soviet and German foreign ministers, Molotov and Ribbentrop. It did not occur to the Western negotiators or their governments to search for other approaches to the agonizing dilemma.

Western leaders have always known that the old ways in which they had been trained - nation talking to nation behind closed doors in the language of diplomacy - were the best. But in 1939, such talks ended in humiliation for the old-school democrats and opened the way for the Second World War.

The great tragedy of the West since the fatal days of August 1939 is not that people in power do the wrong things, or that some people have more power than others, or that there is a lack of clarity or honesty in political dialogue. All of these are real and serious, but they are only reflections of a larger problem - that the Western leaders literally do not know what they are doing.

PUBLIC OPINION.

Instead of revealing the conspiratory plans and the secret clauses and demands of Stalin and Hitler to their future victims, to the League of Nations and to the whole world, the democratic leaders chose to keep secret the malicious intent of the totalitarian maniacs.

Disclosing in time their dark schemes to the nations to be sold in the Moscow auction could have mobilized the defences of Eastern Europe and swung world public opinion against the Soviet dictator as well. As historic annals show, Stalin was particularly sensitive to public opinion. He demanded a phrase in the friendship pact with Germany be changed: "We cannot suddenly present to the public Soviet assurances of expanded friendship after we have been covered with pails of manure by the Nazi government for six years." It is interesting to learn of Stalin's concern for public opinion.

The Western leaders, however, did not recognize the role of mass communication nor did they appreciate fully the power of world opinion. Nor did their concept of democracy go beyond that of a majority vote led by a charismatic personality such as Winston Churchill, Franklin Roosevelt or Adolf Hitler.

Yet human nature seems more complicated. Beside the primitive instinct of survival, a longing for justice sits deep in people and no despot has ever been able to uproot it. The World's people, including the nations held captive by the Soviets, cry out for democracy, as they believe democracy will bring them justice.

Majority voting is but the first step in that direction. The formula for true democracy is simple. Its cornerstones seem to be justice, truth, information and communication. The most primitive tribes or individuals have a sense of justice. And they have no difficulty understanding that justice requires knowledge of the truth (whatever that might be) obtainable through information, which in turn requires communication. In the end, what worth is democracy without justice?

Historians are pressed to find a more fashionable explanation for the Western failure in the Moscow talks. The first cause was the failure of the great powers to support the League of Nations in its calls for sanctions against Italian dictator Mussolini's aggression in Ethiopia in 1936.

But from its very beginning in 1919, the world organization was handicapped by the U. S. Congress when some senators, for personal reasons, voted against their genial President Woodrow Wilson and denied the American republic participation in the League. Throughout history, regional or state elitists have hindered the efforts of world organizations in their humanitarian attempts.

But the action of the human spirit has its cycles. Since the dark summer of 1939, the world has changed. The information explosion has clarified the concepts of democracy. Today, the accumulated weight of knowledge is too massive to be pushed out of the way by personality cultists of the elected representatives. Majority - yes, but majority of true facts and experiences communicated by collective reasoning of society is the true basis of democracy.

And such a majority does not avoid the fundamental principle of international justice. World organizations, such as the United Nations, NATO and the European Community, are the true forums to raise the issue of international justice. Moral integrity, according to the statutes of the UN, is that organization's direct concern.

UN CHALLENGE.

After half a century, it is now in that organization's jurisdiction to put on the agenda an official cancellation of the Stalin-Hitler Pact, with the withdrawal of the Soviet occupation forces from the Baltic territories. Recognition of

the independence of the Baltic States is due under the peace treaties of August 1920 and the Non-aggression and Friendship pacts signed with the Soviet Union in later years.

It would greatly help the economic renewal of the East European regions and will demonstrate the truth and good will of the much celebrated glasnost.

"Business as usual" and financial support granted by Western governments to reactionary and incompetent rulers, such as China's despotic clique, is dangerous. It is the captive peoples we must help, not the Red masters who now enslave them.

ARTHUR O. ZEMĪTIS.

TO THE LATVIAN PEOPLE.

The moment has arrived when our words and our commitment must be put to the test. The irrevocable right of the Baltic peoples to self-determination is being threatened.

The August 26 announcement of the USSR Communist Party Central Committee concerning the situation in the Baltic States confirms that the ruling circles are incapable of understanding the real situation in the Latvia, Lithuania and Estonia and demonstrate their unwillingness to solve national problems in a manner that represents the natural interests of these nations. Once again small nations are being spoken to from a dictatorial position. Again, just as fifty years ago, an attempt is being made to determine our fate far from our borders. The view of the People's Front of Latvia is that the people, and only the people, have the right to decide how to live in their land; only the Latvian people, together with other national groups of Latvia, have the right to decide what they want, what they need and what is unacceptable. We categorically reject any attempt to interfere in Latvian affairs from the outside, regardless whether this comes from the East or West.

In responding to the incorrect and Great Power style announcements of the USSR Communist Central Committee we shall display self-control and unity and will not give in to provocations. We cannot give up our self-respect, power and sense of justice we have achieved during our Third National Awakening.

We have felt the warmth that comes from the joining of hands. We have experienced what it feels like when each individual can take a stand and if necessary stand on a piece of Latvian land.

Now each of us must rethink what Latvian freedom means to us and why we have no other path than the freedom of Latvia, Lithuania and Estonia. God bless Latvia!

THE EXECUTIVE COUNCIL
OF THE PEOPLE'S FRONT
OF LATVIA.

(The text of this declaration was issued in English and is reproduced verbatim.)

The People's Front of Latvia has given the Latvian LS RFE text of the telegram sent to the CPSU Central Committee on August 27. The text was given in English and is transcribed verbatim.

TELEGRAM TO CPSU CENTRAL COMMITTEE AND GENERAL SECRETARY GORBACHEV FROM LATVIAN CP MEMBERS, DEPUTIES OF SUPREME SOVIET AND COUNCIL OF PEOPLE'S FRONT OF LATVIA.

We, USSR People's Deputies and Deputies of Latvia's Supreme Soviet read with dismay the USSR Communist Party Central Committee announcement of August 26, 1989 concerning the situation in the Baltic.

We categorically protest this tendentious evaluation of the political situation which disinforms the residents of USSR and the world community and creates a crisis in the campaign for perestroika in the Republic.

In the name of our electors we inform you with total responsibility that there is no political crisis in the Latvian Republic nor are there violent confrontations, but, instead, an ongoing democratic process which continues to grow with the full support of the people.

The announcement given in the name of the USSR Communist Party Central Committee implies threats to the entire people. Unfortunately these threats do not only not foster the consensus of the people of Latvia, but, in fact, bring about the exact opposite.

We are convinced that the Latvian people will continue to take the path they already have begun toward rebirth.

(The telegram was signed by a group of prominent individuals (35), among these:

Ivars Kezbers, Central Committee Latvian CP, Ideological secretary.

Janis Peters, Chairman, Writer's Union, Member, Central Committee of Latvian CP.

Mavriks Vulfsons, Political Commentator, Member, Executive Board of People's Front of Latvia.)

Džo Klārks tiekas ar Latvijas studentiem

Todien Kanādas Ārlietu ministrijā valdība satraukums. Kaut ko tādu vietējās politiķu aprindās nebija pieredzējušas liqi — Ārlietu ministru Džo Klārks tiekas ar studentiem no Latvijas. Jā, mēs nebijām tā sauktie padomju tautas pārstāvji jeb sūtni, mēs nepārstāvējam vienu sesto daļu no pasaules, bet gan Latviju. Neoficiālajās aprindās pat kiļda runas par PSRS sūtniecības vietiņu satraukumu, jo KAŪT KĀDI studentu un iedomājieties, ar pašu ministru... Protams, nav nekādu šaubu, ka, piemēram, līdzīga amata cilvēks Padomju Savienībā — Edvards Ševardnāde — diez vai atvēlētu savu laiku kanādiešu jaunajai paaudzei, lai padiskutētu par politiskiem un sadzīves jautājumiem. Ministrs nebija ieradies, lai noīlāitu ziņojumu, bet gan lai uzklausītu mūs un dalītos savās pārdomās. Viņš uzsvēra, ka Kanādas valdība ar gandarījumu seko līdzīgai Baltijas valstu demokrātijai, cēnieniem un tos atbalsta. Vieniņus Džo Klārks norādīja, ka Kanāda Latviju var atbalstīt tikai un vienīgi morāli, jo Baltijas valstis vēl joprojām atrodas PSRS sastāvā un leļaukties otras ielvalsts iekšējās lietās, viņaprāt, būtu nekorekti. Tiesa, Kanādas ārpolitiku un

uzskatus ielā mārā varot ietekmēt Kanādā dzīvojošie Baltijas valstu kopienā pārstāvji, tiesa, jautājumos, kas saistīti tieši ar Baltiju. Ekonomiskā sadarbība ir tas solis, ar ko Baltijas valstis varētu sākt ceļu līdz nākamajam posmam. Joprojām Kanādas valdība atzīst PADOMJU LATVIJU de facto, bet nekad de iure, tāpēc jautājums par iespējamo Kanādas pārstāvniecības atvēršanu Latvijā esot pilnīgi bez sekuma. Starp citu, Džo Klārks ieteica vairāk apgūt un mācīties Polijas pieredzi, jo, viņaprāt, tieši pa tādu pašu ceļu šeit arī mēs. Kaut arī Kanādas valdība

oficiāli nekad nedeklarēs kādas neformālās organizācijas atzīšanu, tā vienmēr atbalstīs demokrātijas kustības, kas nav pretrunā ar Kanādas likumiem. Šajā sakarā Latvijas Tautas frontei nav ko uztraukties, jo Kanādas valdība pilnībā atbalsta Baltijas valstis notiekošos demokrātijas procesus. Ārlietu ministram tika nolāstis Latvijas Tautas frontes vēstījums, kas bija koncentrēts pārskaits par LTF darbību, programmu un principiem, kā arī iespējamo sadarbību starptautiskajā jomā.

Daudz jautājumu tika uzdots par PSRS vadītāju M. Gorbačovu. Dž. Klārks atzina, ka M. Gorbačova panākumi starptautiskajā arēnā nedaudz nobīdījuši un aizseguši tās negatīvās parādības un procesus, kas virto valsts iekšienē. Loti iespējams, uzsvēra Dž. Klārks, ka Rietumu masu medijā Gorbačova «image» ir uzpūtuši pārāk lielu, taču viņa darbi visiem ir redzami un tie nav tik mazi, lai paliktu neievēroti. Protams, saīdzināt Gorbačovu ar iepriekšējiem PSRS vadītājiem ir praktiski un teorētiski neiespējami. Rietumos jūt arī vienu otru divainību no Gorbačova puses. Dž. Klārks teica, ka neizprot, piemēram, šādu rituālas tradīcijas atšķirību: kad PSRS valstsvīrs Ņujorkas lidošā atvadās no Reigana, tad fotokamerai televīzijas priekšā viņš pozē kopā ar Gorbačova kundzi, bet Maskavā, kad viņu sagaida Polibirojs, tad Reisa Maksimova tiek «aizmirsta»...

Tikšanās nobelgumā Dž. Klārkam tika pasniegta sarkanbalt-sarkanais karogs un viņš novēlāja, lai Latvijai ceļā uz suverenitāti būtu pēc iespējas mazāk akmeņu...

ARMANDS PUCE

Otava—Rīga

MLB Ziņotājā Nr. 9./486. publicējam Latvijas Universitātes studenta Normanda Puces rakstīgu, ko tas redakcijai nodeva Montrealā. Viņš arī solīja citu rakstu, kad būšot pārbraucis mājās. Tas gan vēl nav saņemts.

Starplaikā viņš laikrakstā PADOMJU JAUNATNE, kuļā darbojas kā žurnālists, publicējis augšējo rakstu, kas atrodams izdevuma 1. septembra numurā.

Redakcija šo rakstu saņēmusi ar P. Kreipāna laipnu gādību. Ceram, ka tas dos lasītājiem iespēju iepazīties tuvāk ar šo jauno latviešu žurnālistu.

Red.

TICĪBĀ UN CERĪBĀ.

LĒLBA KANĀDAS apgabala konference Saulainē.

LĒLBA Kanadas apgabala garīgo aprūpi nākamās 3 gadus atkal vadīs prāv. Artūrs VOITKUS. Viņa palīgs un Jaunatnes nozares vadītājs būs māc. Juris ČĀLĪTIS. Apgabala sekretāra pienākumus pildīs M. Štauers, bet kasieres - Mirdza Pārupe. Vēlēšanas bija viens no svarīgākajiem darba sekas punktiem apgabala konferencē, kas šī gada 22. un 23. septembrī notika ev.-lut. Svētā Jāņa draudzes Īpašumā - Saulainē.

Konferences aprises vadīja prāv. A. Voitkus.

Tajā ziņojumus deva arch. A. Lūsis, apgabala prāvests A. Voitkus un Dāmu komiteju referente R. Caune. Rakstiskus ziņojumus bija atsūtījuši - LĒLBA pārvaldes priekšnieks prāv. V. Vārsbergs un apgabala līdzšinējais kasieris G. Jākobsons.

Bez ievadā minētajām vēlēšanām vēl notika Īpašas mācītāju un draudzes darbinieku apspriedes. Bībeles stundu vadīja māc. S. Eglīte, bet Īpašu referātu par Bībeli, sakarā ar E. Gliku latviski tulkotās Bībeles 300 gadiem, sniedza māc. A. Celms (Ceram viņa referāta pilnu tekstu publicēt novembra mēneša MLB Ziņotājā. -Red.).

Arch. A. Lūsis ziņoja, ka esot apsveicis jauno archibīskapu Latvijā Kārlī Gailīti un kopā ar viņu kopā parakstījis deklarāciju, kas nosaka abu baznīcu sadarbošanos garīgās aprūpes jautājumos. Viņam līdz bija oriģinālkopija. Viņš sevišķi izcēla Teoloģijas institūta izveidošanos un kāda Īpašuma, kas atrodas Elandes salā, Zviedrijā, nonākšanu latviešu rokās. Kara laikā dzimusē trimdas baznīca esot nonākusi pilngadībā. Tā gan nevarot novērst visas problēmas, bet darboties labi. Jācerot, ka šūpuļi pārniegšot kapu skaitu un ka draudzēs iesaistītos tie, kas patlaban stāv malā.

Prāv. V. Vārsbergs rakstiski ziņoja, ka visas baznīcas nozares darboties sekmīgi. Tagad 4 dienās no Rīgas pienākot SVĒTDIENAS RĪTS, ko tur izdot ev.-lut. baznīca, un esot pieejams interesentiem. LĒLBA ZIŅAS tagad iznākot kā ASV, tā Kanādā. Kanādā tām red. ir māc. M. Ludviks.

Prāv. A. Voitkus bija sagatavojis plašāku ziņojumu, kam bija pievienoti rakstiski statistikas dati par apgabala pēdējiem 6 gadiem (Sniedzam to zemāk tiešam ieskatam. - Red.). Apgabalā darbas pavisam kopā 18 draudzes un 21 mācītāji, no kuriem 5 nav savas draudzes. Pavisam kopā notikuši 520 dievkalpojumi (vairākās draudzēs katru svētdienu, citās tikai 6 gadā). Locekļu skaits pamazām slīd uz leju. Prāvests rediģē 2 baznīcas izdevumus - rakstu krājumu CEĻA BIEDRS un Baznīcas Gada Grāmatu.

Pēc kasiera G. Jākobsona pārskata, aizvadītā gadā ieņemts \$ 3.795.22, bet izdots \$ 2.537.39, dodot atlikumu \$ 1.257.83.

Dāmu komiteju referente R. Caune ziņoja, ka dāmas darboties čakli un ka nākamajā viņu saietā, kas notiks pavasarī, programmas daļu kungu vietā viņas aizpildīsot pašas. Jaunais izkārtojums izpelnījās konferences dalībnieku piekrišanu.

Apgabala prāvesta vēlēšanās vajadzēja tikai vienu balsojumu, A. Voitkum saņemot 15, māc. J. Čālītim - 11 un māc. A. Celmam - 1 balsi. Ar to A. Voitkus bija ievēlēts. Laicīgā pārstāvja baznīcas virsvaldē vēlēšanās J. Koncis saņēma 17, bet M. Štauers - 11 balsis. J. Koncis šo pienākumu pildīja arī agrāk. Vēlēšanās piedalījās 27 balstītie konferences dalībnieki, bet tajā klāt bija vēl 8 citi, galvenokārt, dāmas.

Draudzes darbinieku sēdi vadīja M. Štauers. Tajā bija reti spraigas pārrunas par dažādiem draudžu darbības jautājumiem. Tā 22. septembra vakara stundās ilga 2 stundas. Vienbalsīgi pieņēma 7 dažādus ieteikumus, kurus nākamā dienā uzklusēja un savkārt pieņēma visa konference.

To starpā bija \$ 4.000.- atvēlējums no apgabala kases vasaras nometņu vadītāju kursu sarīkošanai. Apspriede atzina, ka pastiprināms iekšmisiņas darbs. Gan lai piesaistītu draudzēm tos luterīcīgos, kas nesastāv nevienā (Ja vajadzīgs, dibinot jaunas draudzes Toronto, Kanadas Atlantijas provincēs un citur.), gan lai stiprinātu pastāvošo draudžu iekšējo darbību. Te bija vēlme pēc programmas un kārtības. Aicināja draudzes sūtīt uz teoloģijas kursiem vismaz 2 pārstāvjus,

KANĀDAS APGB. - STATISTIKA par 6 pēd. gadiem

Gads	1983	1984	1985	1986	1987	1988
Dr. loc. kopskaits	6509	6362	6406	6336	6266	6160
Neiesvētīti	719	725	730	751	786	826
Kristīti	45	60	54	58	56	61
Iesvētīti	49	46	44	28	22	44
Miruši	126	108	122	121	126	153
Attiecība dzim.:mir.	1:2,8	1:1,8	1:2,3	1:2,09	1:2,25	1:2,5
Laulāti (kopā)	49	44	37	42	31	36
Jaukti pāri	30	27	24	24	19	24
Jaukti % no kopskaita	61,2	61,3	64,9	57,1	61,3	66,7
Dievgaldnieku kopsk.	4255	4262	4661	4172	4652	5165
Dievkalp. kopsk.	420	415	475	500	492	520
Dievludzēju kopsk.	39424	38843	38728	40630	40238	41382
Dr. kop. ieņēmumi \$	767173	698480	777188	804931	955285	976488
" izdevumi \$	587356	663327	564756	755307	894065	978472
Ziedojumi Latvijai	7346	9523	15265	16730	26059	59168
Ziedojumi kopā	109393	119574	169531	150762	139509	170438
Zied. Latvijai % no kopā	14,2	17,1	21,8	20,00	14,6	17,4

kas, atgriezušies mājās, varētu palīdzēt mācītājiem šajā nozīmīgajā darbā. Plašāk izvērsama sadarbība ar māsu draudzēm Latvijā, uzņemot kontaktus ne tikai ar draudžu vadītājiem, bet arī to locekļiem. Vairāk popularizējams Rītdienas fonds, kuŗa līdzekļus izmanto jaunu mācītāju sagatavošanai un baznīcas nākotnes darbam. Jāmeklē "jauni vilņi", kas iekustinātu plašāku baznīcas darbu šajā krastā.

Apspriedē no 25 dalībniekiem pārrunās un ieteikumos piedalījās 18. Par šādu sēdes norisi iepriecināta bija arī apgabala vadība - "Tas, ko agrāk un arvien bijām iecerējuši, šoreiz izdevās", pieminēja apgabala prāvests A. Voitkus.

Tajā pašā laikā apspriedē bija arī mācītājiem, kas tajā bija pārrunājuši amata darīšanas, par kuŗām ziņojuma nebija.

Tā nu šī gada LELBA apgabala konference beidzās ar gaišu cerību un ticību, ka turpmākais darbs mūsu ev.-lut. draudzēm dos daudz gandarījuma un svētības.

M. ŠTAUVERS.

Ev.-lut. Montrealas latviešu draudzi konferencē pārstāvēja valdes priekšsēdis V. Paegle, bet ev.-lut. Trīsvienības draudzi tās valdes loceklis M. Štauers. Piedalījās arī abu draudžu mācītājs Gunārs Hūns.

JUBILEJA AR ĀKI BEZ ATSKABARGAS.

Avīzes un lasītāji ir jau noguruši par jubilejām interesēties. Par tām daudz rakstīts, un droši var teikt, ka tuvākā nākotnē rakstīs vēl vairāk, un pēc tam... klusums... vai jubilejas citā špītē!

Ne tā 2. septembra vakarā, Latviešu Centrā, Toronto, kur pulcējās radi, draugi, paziņas uz latviešu saimei labi pazīstamā Edgara Brodera uzstāšanos ar feinām vakariņām un špītīgu medicīnu, ko lieto mazās špecglāzītēs, vai lielos stiklos jauktā veidā ar septiņi gaisā. Iemesls: Edgars Broders iekāpj speciāli siltās, polsterētās 80 gadīgās čībās un tādēļ tērējas.

Pēc dabas būdams šiverīgs un āķīgs vīrs, ielādēšanas papīrā jau lika saprast, ka nevēlas dāvanas, ko rūsa un kodes maitā. Pašam māja pilna ar visādu džanku. Tāpat nevēlas puķes, kas gan savā radīšanas stādijā skaistas, bet ātri vīst un neder salātiem. Piemēram, dažādu toņu rožu lapiņas ar skābo krējumu, vai majonēzi varētu praktiski izlietot, bet ko darīt ar adatājiem kātiņiem?! Tai vietā E. B. lūdza ziedot kādu artaviņu Latvijas Atbrīvošanas fondiem. Tas aicinājums guva visu atsaucību un rezultātā kopā varēja iegrāmatot ap \$ 1.500.-, kas ir uzskatāms kā slavējams, ieteicams un vērtīgs pasākums.

Vairāk kā 60 viesu starpā bija patīkami redzēt arī 4 tautietes no dzimtenes, kuŗas kā atmiņu no šī vakara saņēma nelielu bronzas zvaniņu. Savā pateicības runā EB novēlēja, ka tie zvaniņi skandināmi tai dienā, kad visu baznīcu zvani dzimtenē iezvanīs Latvijas brīvību. Nu feina izdoma un atzīstama ideja.

Teicami un ar glanci vakara vadītājas lomu izpildīja mazmeita Ruta. Viesību runās nedzirdēja daudz slavināšanas, bet, kas tika teikts, tas arī bija paties gabalīgs vai epizode no EB darbīgās un raibās dzīves. Kā vajadzīgs, bija arī mehāniska mūzika, pilna ar valcera, fokstrota, tango un moderno deju notīm. Pa starpām tika uzrautas kopējas latviešu peršņas un pat solo kupleja par veclaicīgo Rīgas jūrmalu.

Noslēgumā jāsaka - skaists vakars un tāds, kas paliek atmiņā.

Ar cienīšanu:

ED. TILTIŅŠ.

Jubilāru vesels ducis, un patīkami, ka Latvijas Skaidrītei tieši šai dienā dzimšanas diena. Apaļos gadus skaita Andersons Lūcija, Kaniņš Alīda un Waldheims Žanis (70), Krauklis Arvīds (80). Pašreiz slimnicā ir R. Brāzma, bet pēc operācijas mājās spēkus atgūst Milda Ozola un Jānis Ērglis. Arvīds Ērglis no Ezerkalniem ievietots Kristus Dārzā, Toronto.

AGRUMU PĒTERIS.

Sēžam abi pie galda mājas priekšā, sūcam pašbrūvēto un gudri runājam par zāles plaušanu. Vecais dzirnavnieks un es. Piemēram, kāpēc pilsētnieki, kam zālājs mājas priekšā vai aizmugurē tikmazs, ka tur pat lāga nospļauties nevar, nesaspīnot kaimiņu teritoriju; kāpēc tie pilsētnieki ar dārgām, trokšņainām un smirdošām mašīnām braukā pa to mazo pleķīti, līdz tas novīlētš gluds kā Kodžaka pakausis, gaiss piesmirdināts un, kaimiņiem runājoties, jāklie dz vienam otram ausī, lai varētu ko sadzirdēt. Tikpat ātri un labi, bez kādas smakas un trokšņa, var pļaut arī ar rokām bīdamo pļaujmašīnu; un kas tā par lielisku aerobisku izvingrināšanos!...

Prātojam, ka labāk ļaut zālei augt līdz bērnu nometnes laikam un līdz tam priecāties par ziedošiem āboliņiem - balto, bastarda, sarkano un dzelteno; par stalti augošām stiebru zālēm - timotiņu, auzeni, skarenēm, raizāli, smilgām; par baltām un dzeltenām pīpenēm, gundegām un daudzām citām, kuŗu vārdus vairs nevaru atminēties.

Kad nu mēs būtu izpriecājušies, tad ap jūlija vidu, pļavu nopļautu, izkaltētu, sakrautu kaudzē; paši mēs atlaistos smaržīgā sienā un skatītos debesīs, kā tur lieli un balti tūči gubojas. Jā, pļausim tik reizi gadā!

Dzirnavnieks piekrīt...

Te mūsu domu pavediens pārtrūkst... Aizdomīgi ar vanaga aci no malas mūs vēro dzirnavniece.

Klusēdami turpinām sūkt pašbrūvēto. Visapkārt Kodžaka pakausis.

E. RUPNERS.

PENSIONĀRU APVIENĪBA.

Mūsu pensionāriem augusta mēnesis bija rosīgākais šai gadā. Pēc izbraukuma uz Tērveti, notika kārtējā sanāksme Montrealā ar jo kuplu piedalīšanos. Augusta pēdējā dienā atkal rosība - šoreiz izbraukums uz Ezerkalniem.

Pensionāri ir vienīgi, kas vismaz reizi gadā savicīna spārnus un izlido uz mūsu atpūtas vietām. Kamdēļ to nedara citas organizācijas? Neuzņēmība, slinkums, negriba vai nespēja? Mēs esam pārliecināti, ka izbraukums, kaut arī tikai uz vienu dienu, dod pārmaiņu ikdienas vienmuļībā un labvēlīgi iespaido tos, kas izkustās.

Ezerkalnu Dzintaros salidoja vismaz 40 dalībnieku. Priecājās par reti skaisto dienu (nākošā dienā lija!) un ar lielu baudu baudīja Začu Jāzēpa gatavoto zirņu viru ar bagātīgu cūkas gaļas devumu. Ar vienu bļodiņu radās griba pēc vēl, un viras bija bagātīgi. Dažam pat trīs trauciņi nebija par daudz. Lai pateicība pavāram Jāzepam!

Bagātīgi, pat pārāk bagāti, bija arī līdzņemto groziņu visdažādākie gardumi un saimniecēm - Kīvītei un Rudzātei ar Čaklām palīdzēm bija ko padomāt, kā tikt galā ar šo bagātību. Latvijas meičas Sandras torti ēdām laizīdamies un bija jāatzīst, ka daiļā piebaldziete būs laba saimniece. Otra Latvijas viešņa - Skaidrīte teica pārs vārdus un pastāstīja par dzīvi dzimtenē.

Neizpalika jau arī dažas dziesmas, un pat deju mīļotāji varēja "pavingrināties". Neapmierināti bija tikai sēpu cienītāji, jo šogad tās neatrast. Pat mušmires ir tikai reti manāmas, un tās pavīsam sarāvušās. Toties mežābolu šogad pābagāti, un ābeles velti gaida, lai kāds ražu pievāktu, vai vismaz nopurinātu. Lācis Tērvetē gan saprot, un tam patīk kā medus, tā skaistie āboli.

Septembra pirmā sanāksmē, Centrā, sanācām pilna telpa līdz pēdējai vietai - pāri par 70! Dalībnieku sejas bija priecīgas, liekās, atpūtušās, un saule tās padarījusi tumšākas.

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

rīko

sestdien, 11. novembrī, no plkst. 10:00 līdz 16:00,

Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā,

gadskārtējo

MĀJAS CEPUMU, ĒDIENU un GARDUMU, LIETISKĀS MĀKSLAS un ROKDARBU

P I R D Z I Ņ U .

- o Rudzu maize, piparkūkas, pīrāgi.
- o Saldmaizītes, tortes, cepumi.
- o Ievārījumi un augļi, marinētas saknes.
- o Apsveikuma kartītes.
- o Keramika, audumi, rokdarbi.
- o Servjetes, rakstāmpapīrs, video un skaņu lentas.
- o Lietotie grāmatu duplikāti MLB bibliotēkā.
- o PUSDIENU maltīte.
- o Tēja un kafija.
- o IEEJAS IZLOZE - \$ 1 par lozi.

Kaut kas būs katram interesentam. Nāciet un aiciniet it sevišķi līdz savus kanadiešu draugus un paziņas, ciemiņus no Latvijas. Piedalieties paši jo kuplā skaitā!

IEEJA brīva.

Atbalstiet šo MLB sarīkojumu ar savu piedalīšanos mājas cepumu un citu tirgus mantu sagādē. Piesakiet savu palīdzību un darbu šīs mūsu reprezentācijas dienas norisēs, lai mūsu viesiem netrūktu labsajūta un prieka.

Pieteikšanās un plašāka informācija pie: -

- Elgas Čops, tel. 684-2522,
- Gitas Lukstiņas, tel. 685-2218,
- Margas Līses, tel. 488-7615,
- Veltas Ozolas, tel. 626-3501 un
- Dagmāras Ziediņas, tel. 694-2817.

Piedalīties, darboties un apmeklēt aicina

RĪKOTĀJI.

Pienācis brīdis pieteikties kopējam ZIEMSVĒTKU un JAUNGADA SVEICIENAM, ko publicēsim MLB ZIŅOTĀJĀ decembra numurā, kā to esam darījuši tik daudzus gadus.

Sis populārais pasākums ik gadu ir audzis un ienesis biedrības darbam ievērojamus līdzekļus. Tādēļ MLB arī šogad cer, ka MLB Ziņotāja lasītāju atsaucība tam būs laba un pat vēl pieaugs.

Pieteikšanās termiņš šim kopējam SVEICIENAM ir 22. novembris.

Līdz tam pat laikam tiem iepriekšējā gada SVEICIENA dalībniekiem, kas šogad tajā vairs negribētu piedalīties, tas jāpaziņo redakcijai. Tas tā ērtības labad, lai ietaupītu laiku, atkristu lieka iztaujāšana un novērstu pārpratumus.

PIEDALĪŠANĀS SVEICIENĀ ir pret ZIEDOJUMU, ko noseka pats dalībnieks vai dalībniece.

Sis kopējais sveiciens nav domāts kā atpirkšanās no apsveikuma kartiņu sūtīšanas, un tajā var piedalīties jebkurš interesents.

Pieteikties, nododot ziedojumu, var MLB Ziņotāja redakcijā, pie MLB kasieres A. Porietes-Bedard un pie jebkura MLB valdes locekļa.

Nenokavējiet savu piedalīšanos!

Ar gandarījumu varam jau tagad ziņot, ka šī gada sveicienam ir jau pieteikušies jauni dalībnieki. Paldies!

Piedalīties aicina

MLB valde un

MLB Ziņotāja redakcija.

DV MONTREALAS NODAĻAS

LĀČPLĒŠU DIENAS UN GADA SVĒTKU

lielais atceres sarīkojums

notiks šā gada 4. novembrī, plkst. 18, Latviešu Sabiedriskā Centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā,

ar šādu programmu:

1. Svētbrīdis - māc. G. Hūns,
2. Referāts - DV KV pārstāvis.
3. **K O N C E R T S** ar mums jau pazīstamās, jaunās un talantīgās mākslinieces **ANDAS SPRŪDŽAS** piedalīšanos.

Koncerts veltīts lāčplēšiem.

BUFETE,
VAKARIŅAS,
DEJA,
DZIESMAS.

IEEJA: pret ziedojumiem.

Visi mīļi gaidīti!

Aicina

RĪKOTĀJI.

Piektdien, 6. oktobrī, plkst. 19:30,

Otavas ev.-lut. Miera draudzes namā,

Main ielā,

M Ū Z I K Ā L S U Z V E D U M S

ar

IEVAS AKURĀTERES un

EDGARA LIEPIŅA

piedalīšanos

IEEJA: \$ 12.00

\$ 8.00 studentiem un pensionāriem.

Rīko V. A. K. un

Ģirts Špoliņš.

LATVIEŠU KREDĪTSABIEDRĪBA MONTREALĀ

aizdod hipoteku uz mājām par 12 ½ % un personīgos aizdevumus par 13 1/2 %.

Uz noguldījumiem virs \$ 2.000.- maksā 11 % un uz noguldījumiem zem \$ 2.000.- maksā 10 %.

KREDĪTSABIEDRĪBAS BIROJS atvērts otrdienās no plkst. 17 - 20

ADRESE: 3955 Provost St., Lachine, Québec, Canada H8T 1M1, tel. (514) 634-4082

SENAS MŪZIKAS VAKARS.

Eduarda Rozenstraucha dziesmu vakarā Centrā.

Reti ir tie sarīkojumi, kas mūsu centrā spēj pulcināt tik lielu apmeklētāju saimi, kā tas bija šā gada 23. septembra vakarā. Lielā sarīkojumu zāle bija pilna līdz pēdējai vietai, un bija jāmeklē galdi un galdauti, krēsli, lai varētu aprūpēt necerēti plašo klausītāju saimi, kas bija nākusi, lai noklausītos mūsu dzimtenes mākslinieku vokālās mūzikas vakaru.

Šā vakara zvaigzne bija bijušais mūsu leģionārs, komponists un akordeonists Eduards Rozenštrauchs, kuŗa mūzikas pavadījumā dziedāja Rīgas oparešu soliste - jaunā, talantīgā un izskatīgā **INDRA JENČA**, bieži kopā ar pašu komponistu. Lai šim dziesmu vakaram pa laikam dotu nelielu pārmaiņu, klausītājus šad un tad iepriecināja un smīdināja jau vairāk norūdītā un glītā aktrise **ASTRĪDE PĒRKONA** ar savām jo labi sagatavotām humoreskām.

Dziesmu vakaru atklāja DV Montrealas nodaļas priekšnieks Jānis Norvels, īsos vārdos iepazīstinot klausītājus ar viesiem - māksliniekiem un norādot, ka viņi šeit ieradušies ar saviem līdzekļiem, pretēji tiem, kas saņēmuši Kultūras fonda Latvijā atbalstu.

Skaistā liriskā tenorā E. Rozenštrauchs dziedāja gan pats, gan duetā ar I. Jenču, paša komponētās dziesmas, no kuŗām pazīstamākās, šķiet, ir "Senais draugs", "Ūdensrozes", "Vecās dzirnas", "Tur, kur Gauja", "Vaidava", "Virši zili", "Jasmīns baltais", "Jau saule riet", "Jūŗa" un varbūt visslavenākais "Zilais lakatiņš". Lielu daļu nācās atkārtot. Citas, mazāk dzirdētas bija veltītas zināmiem cilvēkiem un notikumiem. Tā "Kumeliņš" veltīts cīņu biedram vln. Ļavam, bet kāda cita - "Meitene no manas klases" kādai meičai, ko komponists pēc vairākiem gadu desmitiem saticis kādā savā koncertā Vācijā. Viņa bijusi Rīgas 2. ģimnazijas meitene. Latvijas brīvības cīņītājiem bija veltīta "Tiem, kas nepārnāca", gan leģionāriem, gan izsūtījumā nonākušiem, kam liktenis nebija lēmis atgriezties mājās. "Jūŗa", duetā, sākās ar vārdiem - "Kad nosirmoja jūŗa," bet beidzās ar - "Kas piesārņoja jūŗu, kad pārkrievoja mūs?"

Skalīe un ilgie aplausi bija pierādījums tam, ka šāds koncerts, kuŗā katra dziesma stāstīja par bijušajiem laikiem, notikumiem, mīlestību, cerībām un zaudējumiem, varonību un dzimteni, ne tikai patika daudzajiem klausītājiem, bet bija vienreiz nedzirdēts sniegums, kas savā raksturā bija viegls, romantisks, atmiņu, varbūt, nepiedzīvotu cerību izsaucejs. Noteikti publikas iecienīts. To nevar pielīdzināt lielajiem klasiskajiem koncertiem, bet tāds tas arī nemaz nebija domāts.

Jau pirms koncerta apmeklētāji apmierināja savu izsalkumu pie Ķaklo un nenogurstošo dāmu - vanadžu gatavotām maizītēm, cepumiem un tortēm. Lai pabarotu pārī par divi simti cilvēku, maizīšu nebija mazums. Bija kafija un atspirdzinājumi.

Koncertam beidzoties, klausītāju sejās mirdzēja prieks, pateicība dzimtenes māksliniekiem un sajūta, kas izteicās ilgi nepiedzīvotā pārdzīvojumā.

Par mākslinieku uzņemšanu, uzturēšanu un izmetināšanu jo liela pateicība pienākas DV Montrealas nodaļas grāmatvedim un kasierim Konstantīnam Ķakam un arī gādīgai un mīļai saimniecei Ērikai Vītiņai. Konstantīns bija atvēris savas

Ziņas SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDĪM iesniedzamas rakstiski līdz ik mēneša 15. datumam. Pēkšņo sarīkojumu paziņojumus var ņemt arī pa tālruni. Lūdzam ziņu sniedzējus paziņot iepriekš izziņoto sarīkojumu grozījumus, ja tādi rodas, nekavējoties! Lielāku saietu un salidojumu rīkotāji lūgti savas ziņas iesniegt vismaz 3 mēnešus iepriekš. Ja vien iespējams, pat ātrāk!

Neskaidrību gadījumos lūdzam sazināties ar rīkotājiem, jo dažādu iemeslu dēļ nevaram garantēt laikrāŗa absolūtu pareizību.

mājas un ledus skapja durvis visas piecas dienas, kuŗas ciemiņi pavadīja šeit. Tāpat jāpateicas nodaļas priekšniekam J. Norvelam un Tonijam Oberūnam par viesu izvadāšanu, Montrealas parādīšanu un tālāk aizvešanu uz Otavu, kur tiem bija nākamais koncerts.

Jāpiezīmē, ka tālie dzimtenes ciemiņi bija par mums, montrealiešiem, ļoti sajūsmināti, jo mēs it kā esot bijuši sirsnīgāki un draudzīgāki par citiem...

Mīļās un Ķaklās vanadzēs, bez jūsu labās sirds un strādīgām rokām nekas sevišķs no šī sarīkojuma otrās puses nebūtu iznācis, tādēļ sirsnīgs paldies jums par itin visu.

INDULIS SKRASTIŅŠ.

PIEEJAMI T. KENIŅA SKANDARBI.

Mūsu izcilā komponista MŪZIKAS ANTOLOĢIJAS ALBŪMS, ko izdevis RADIO CANADA INTERNATIONAL, ar 13 viņa skandarbjiem četros kompaktdiskos, intervijām un biogrāfiski-analitisku brošūru, - TAGAD DABŪJAMS.

To var pasūtīnāt:

Anthology of Canadian Music - Talivaldis Kenins (ACM 33), Enterprises Radio-Canada, P. O. Box 6440, Station "A", Montreal, P. Q., H3C 3L4

Cena: \$ 119.98 plus \$ 4.50 sūtīšanai.

Naudas pārvedumi vai garantēti Ķeki rakstāmi Kanadas dolāros.

Albūmu var iegādāties ar atlaidi -

Centre de Musique Canadienne à Montréal, 430 Rue St. Pierre, Bureau 300 (Starp Notre Dame un St. Paul ielām), Montreal, Qué., H2Y 2M5, tel. (514) 849-9175 un 849-9176.

Cena \$ 80.- plus \$ 3 pasta izdevumiem.

K.

DAŽĀDAS ZIŅAS:

- Montrealas Latviešu Sabiedriskais Centrs savu 6 gadu pastāvēšanu atzīmēja 16. septembrī, Centra Sarīkojumu zālē, ar MIELASTU. Atceres ietvaros Centra Kamīna zālē notika mākslinieku Alīses un Ludviga KALNIŅU darbu SKATE (Skatiet Ķpaŗu rakstu 13. lpp. -Red.).
- Gadskārtējais ev.-lut. Trīsvienības draudzes RUDENS BAZĀRS notiks sestdien, 14. oktobrī, plkst. 18:00, Sarīkojumu zālē, Centrā.
- Savus darbus 10. septembrī, Centrā, lasīja disidents G u n ā r s F R E I M A N I S. Viņš arī pastāstīja par savu darbību un intervijām brīvajā pasaulē. Paprāvai klausītāju saimei netrūka jautājumu, kuŗus viņš atbildēja sadraudzības stundā. Vakaru rīkoja DV Montrealas nodaļa.
- ĒRĶEĻU SVĒTKI notiek laikā no 6. - 8. oktobrim, TORONTO. Reģistrēšanās un satikšanās ev.-lut. Sv. Andrēja baznīcā 6. oktobrī, plkst. 16:00, 383 Jarvis St., Toronto. Dienu ietvarā visādi semināri un vairāki koncerti. Tuvāka informācija, zvanot 416-924-1563 vai 416-921-3327.

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem 1. oktobra dievkalpojumos un sarīkojumos. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 2. oktobrī.

Lūdzam ziņot par izdevuma nesāņemšanu un paziņot katru adreses maiņu!

Red.

LATVISKAS SERVJETES

Kafijas servjete - 2 paciņas (katrā 18)	\$ 5.00
Viesību servjete - 2 paciņas (katrā 18)	\$ 7.00
4 paciņas kopā	\$ 12.00
pa paciņai no katras	\$ 6.00
Pasta izdevumi 2 paciņu sūtījumam	\$ 1.00
Pasta izdevumi 4 paciņu sūtījumam	\$ 2.00
Viesību servjete saietiem un godiem (150)	\$ 20.00
Pasta izdevumi par katru lielo paciņu	\$ 3.00

Rotājiet galdus svētkos, saietos, godos un sarīkojumos ar šīm latviskām SERVJETĒM. Tās iegādājoties, Jūs atbalstiet Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomes darbu. Čekus lūdzam rakstīt uz LATVIAN YOUTH SONG AND DANCE FESTIVAL vārda un līdz ar pasūtīnājumu nosūtīt - Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomei
291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2 tel. 514-457-9832.

Apgāds HELIOS

444 Grenfell Avenue
Montreal, Que., Canada H3R 1G5
Tel.: 514-342-9192

SAULES DAINAS

Ap 3700 tautas dziesmu teksti par sauli, 77 ilustrācijas, 270 lpp.
Vairas Viķes-Freibergas un Imanta Freiberga sakārtojumā
ar Ineses Jansones ilustrācijām. Cena: ASV \$ 25, Kan. \$ 30
Teksti arī pieejami uz disketēm, mikrodatoru lietošanai (skat. verso).

SAULES DAINU INDEKSS

SAULES DAINĀS lietoto vārdu rādītājs, biežuma vārdnīca, un
ģeogrāfiskais dziesmu pierakstīšanas vietu rādītājs
Imanta Freiberga sakārtojumā.
Iznāks 1989. g. oktobrī Cena: ASV \$ 25, Kan. \$ 30

DZINTARA KALNĀ

Apceres par latviešu dainu stilu un saturu, 200 lpp.
Autore: Vaira Viķe-Freiberga
Cena: ASV \$ 15, Kan. \$ 18

Skaitis	Pasūtīnājuma zīme	ASV \$	Kan. \$
_____	Saules Dainas	\$25 _____	\$30 _____
_____	Saules dainu indekss	\$25 _____	\$30 _____
_____	Saules Dainas un Saules dainu indekss	\$45 _____	\$54 _____
_____	Dzintara kalnā	\$15 _____	\$18 _____
	Kopā	_____	_____
	Sūtīšanas izdevumi: ASV un Kanadā 10%	_____	_____
	Citur 25% ar parasto pastu		
	Pievienots čeks ASV \$ _____ jeb Kan. \$ _____		

Čeki rakstāmi uz HELIOS vārda.

Pasūtīnātāja vārds: _____
Adrese: _____

VĒLOS

Piedalīties Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomes Mūzikas nometnes

LABVĒĻU FONDĀ

kā

GODA LABVĒLIS - \$ 250 un vairāk _____

VEICINĀTĀJS - \$ 100 un vairāk _____ ATBALSTĪTĀJS - \$ 50 un vairāk _____

Ziedoju Fondam - _____

Līdzekļus izmantos III Mūzikas nometnes sagatavošanas izdevumu segšanai, II Mūzikas nometnes iztrūkuma deldēšanai, kā arī stipendijām, lai nometnē varetu uzņemt katru interesentu, kas tajā vēlētos piedalīties.

Čeki rakstāmi uz **LATVIAN YOUTH SONG AND DANCE FESTIVAL**

vārda un adresējumi - 291 Lorraine Drive
Baie d'Urfé, Qué.,
Canada
H9X 2R2,
tel. 514-457-9832.

III MŪZIKAS NOMETNE

notiks 1990. gadā, no 17. - 27. jūnijam,
Orfordas Mūzikas Centrā, Mt. Orfordā,
Kvebekā, Kanādā.

Reģistrācija - \$ 50; dalības maksa - \$ 500.

Lūdzam mūziķus un kamerkoristus, kā arī citus interesentus jau tagad atlicināt laiku šim svarīgajam notikumam, kuŗā vēlas piedalīties arī lektori un dalībnieki no Latvijas; kā arī parūpēties par stipendiju sagādi, lai varētu nometnē piedalīties. Sekojiet tālākai informācijai presē.

Plašāka informācija: -

Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomē,
291 Lorraine Dr.,
Baie d'Urfé, Qué.,
Canada H9X 2R2
Tel. 514-457-9832.

Šajā nometnē orķestris un kamerkoris sagatavos programmu, ar kuŗu piedalīsies 9. Latviešu Dziesmu Svētkos Kanādā, kas notiks 1991. gadā, Toronto.

PADOME.

LNJAK kongress Montreālā

sest. un svēt. 7. un 8. oktobrī

Le Nouvel Hotel, 1740 Blv. Rene Levesque W.

Darba grupas:

1. Debates par Latvijas neatkarību
2. LNJAK darbība Kanādā
3. LNJAK saistības ar Latviju. Kā palīdzēt?

sestdien 14:00 - Video izrāde par Sibīrijas latviešiem

21:00 - Balle ar rokgrupu "Pērkonis" no Latvijas

svētdien: kabare vakars - Latvijā iemīļotie skatuves mākslinieki
Edgars Liepiņš un Ieva Akurātere

Dalības maksa: \$50 Kan. Koncerti atvērti publikai

Istabas maksa (no 2-4 cilvēkiem): \$96 Kan, ja piesakās kongresam

Tuvākai informācijai: Kārlis Freibergs (514) 342-9192

Haralds Ozols (416) 651-0700

Dažādu apstākļu dēļ, iepriekš
izziņotais REFERĀTA VAKARS 15.
oktobrī nenotiks.
Tas atlikts uz nākamā gada sākumu.

11. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu Centrā,
gadskārtējais Mājas cepumu un gardumu un dažādu priekšmetu TRIDZIŅŠ.

Skatiet paziņojumu 27. lappusē!

MLB Zīpotāja tehnisko izdevumu segšanai SEPTEMBRA mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Jānis Preimanis, Vinipegā, Manitobā, \$ 2.50,
Auseklis Pērkonis, Toronto, Ontario, \$ 15.00, Edmunds Brigmanis, Konektikatā, ASV, \$ 3.90, Maiga Skaburskis \$ 10.00, Silvija Riekstiņa, Ridžvudā, Ņujorkā, ASV, \$ 79.36, R. Vitiņš \$ 2.50, J. Bolšteins, Gaithersburgā, Md., ASV, \$ 8.05, Mārcis un Gunta Voldiņi, Ņūtonā, Masačusetā, ASV, \$ 11.50.

1989./90. darbības gada piektajā mēnesī no 9 lasītājiem kopā \$ 133.11.

1989./90. darbības gadā no 50 lasītājiem pavisam kopā \$ 719.89.

Spiestuves mašīnu iegādei ziedojuši:

Jūlijs Metums \$ 12.50, Arnolds Panga \$ 100.-, Gunārs Hūns \$ 35.00, Alfrēds Kviesītis, Kičinerā, Ontario, \$ 32.50, Censis Dambergs, Otavā, Ontario, \$ 50.00 un Felikss Gūtmanis \$ 25.00.

Septembrī no 6 lasītājiem kopā \$ 255.00.

1989./90. darbības gadā no 26 lasītājiem pavisam kopā \$ 1949.47.

Jauniegādātās MLB Zīpotāja spiestuves mašīnas parāds tagad vairs ir \$ 4.341.-.

Pateicamies itin visiem, kas līdz šim piedalījušies šī parāda dzēšanā.

Grāmatas MLB bibliotēkai ziedojuši H. Jekuma. Sirsnīgs paldies visiem mūsu darba atbalstītājiem!

Rokgrupa "Pērkonis" no Latvijas - Montreālā!

Visi laipni lūgti!

Koncerts, sest 7. oktobrī, plkst. 21:00

Le Nouvel Hotel Music Hall

1740 Rene Levesque O.

Ieeja - pret ziedojumiem. LNJAK kongresa dalībniekiem: brīva.

Tuvākai informācijai: Kārlis Freibergs (514) 342-9192

Haralds Ozols (416) 651-0700

Ieva Akurātere un Edgars Liepiņš - Montreālā!

Visi laipni lūgti!

Latvijā plaši pazīstami un iemīļoti skatuves mākslinieki, uzstāsies kabare stilā svēt. 8. oktobrī, plkst. 20:00

Le Nouvel Hotel Music Hall

1740 Rene Levesque O.

Ieeja - \$10. Studentiem un pensionāriem - \$5.

Tuvākai informācijai: Kārlis Freibergs (514) 342-9192

Haralds Ozols (416) 651-0700

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev.-lut. dievkalpojumi, 4345 Marcil.

telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudze nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.

Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

1. oktobrī, plkst. 11:00, Tērvetē, Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes PLAUJAS SVĒTKU dievkalpojums ar dievgaldu.
Pēc dievkalpojuma, svētku mielasts.
1. oktobrī, plkst. 14:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes PLAUJAS SVĒTKU dievkalpojums ar dievgaldu.
5. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
7. oktobrī, plkst. 14:00, Le Neuvel viesnīcā, 1740 Rene Lavesque bulvārī, LNJAK KONGRESS. Video izrāde par Sibīrijas latviešiem.
plkst. 21:00, b a l l e ar rokgrupu PĒRKONS no Latvijas. Ieeja pret ziedojumiem (Skatiet paziņojumu 30. lpp.!)
8. oktobrī, plkst. 20:00, Le Neuvel viesnīcā, 1740 Rene Levesque bulvārī, LNJAK KONGRESS. Kabarē vakars. Piedalās Ieva Akurātere un Edgars Liepiņš. Ieeja \$ 10.-, studentiem un pensionāriem - \$ 5.- (Skatiet paziņojumu 30. lpp.!)
10. oktobrī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Padomes dalībnieces lūgtas uz to sūtīt savus pārstāvjus.
14. oktobrī, plkst. 18:00, Latviešu Centrā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes gadskārtējais RUDENS B A Z Ā R S .
15. oktobrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sirds kapelē, St. Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
15. oktobrī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
19. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
22. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
29. oktobrī, plkst. 14:00, Rosedale United baznīcā, Rosedale un Terrebonne ielu stūrī, ev.-lut. Trīsvienības draudzes 40 gadu pastāvēšanas ATCERES dievkalpojums ar arch. A. Lūša un prāv. A. Voitkus piedalīšanos.
Pēc dievkalpojuma, ATCERES STUNDA.
4. novembrī, plkst. 18:00, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas LĀČPLĒŠU DIENAS un GADA SVĒTKU sarīkojums ar Andas Sprūdžs piedalīšanos (Skatiet īpašu paziņojumu 27. lpp.!).
5. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
9. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
11. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu Centrā, MLB gadskārtējais Mājas cepumu un gardumu un dažādu rokdarbu un lietiskās mākslas T I R D Z I Ņ S (Skatiet īpašu paziņojumu 27. lpp.!).
12. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
18. novembrī, plkst. 14:00, St. André Hubert Bournet baznīcā, Latvijas dienas Montrealā dievkalpojums, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes izkārtojumā. Plašāks paziņojums nākamreiz.
plkst. 16:00, Latviešu Centrā, Latvijas dienas Montrealā SVĒTKU AKTS, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes izkārtojumā. Plašāks paziņojums nākamreiz.
19. novembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sirds kapelē, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
23. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
25. novembrī, plkst. 11:00, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu gadskārtējais Ziemsvētku tirdziņš. Plašāks paziņojums nākamreiz.
26. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Mīrušo piemiņas dievkalpojums.
3. decembrī, plkst. 11:00, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes I adventes dienas dievkalpojums.
17. decembrī, plkst. 14:00, Latviešu Centrā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Ziemsvētku eglītes sarīkojums.

Tautieši !

palīdzu pirkt un pārdot mājas
un citus nekustāmus īpašumus

Jānis Spurmanis

REMAX aģentūras latviešu pārstāvis

d. (514) 483-6400

m. (514) 694-1986

TORTES godiem, viesībām un pašu priekam.

PASŪTINĀJUMI:
tālrunis 457-9832.

Personas, kas vēlas iegūt ātru un pareizu informāciju par jaunākiem notikumiem Latvijā, var zvanīt latviešu sūtniecībai Vašingtonā - tel. 202-726-8213. Sarunu izdevumi jāsedz pašam informācijas pieprasītājam (ai).

1989. IX 1.425 e.

MŪZIKĀLĀ TEĀTRĀ

TANGO LUGANO VIDEO
LENTAS \$75

Pasūtīnājumi: Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku padomē - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

FLOWERS
by
FARGANNO

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, telefona 514-697-6624.

Ar šo nosūtu abonamenta samaksu (\$22.50 vai 17.50 ak. likmesī) par _____ gadu/iem \$ _____
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$ 5.-, citos kontinentos - \$ 12.-
Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai
Ziedoju spiestuves mašīnu iegādei
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Zīņotāja numurus: _____ à \$ 2.-
Dāvinu MLB Zīņotāju
Lesaku nosūtīt paraugburtnīcas
Ar šo nosūtu iestāšanās maksu Montrealas Latviešu Biedrībē - \$ 5.-
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-)
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (à \$ 5.-)
Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai

Čeki rakstīti uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā

(Makeštēja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

MLB ZIŅOTĀJS.

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers. ADMINISTRĀTORE: Anita Poriet-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624. EKSPEDICIJA: Valta Ozols, DARBINIEKI: Jānis Birze, Elga Cops, Ēdgars Kajaks, Vīna Kajaks, Austra Konovolova, Anna Kreipāne, Pēteris Kreipāne, Voldemārs Ozols, Ilga Štaubere un vēl daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 22.50 gadē; MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 17.50 gadē; gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 5.-, uz citiem kontinentiem \$ 12.-. Atsevišķas agrākās burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu. Lappušu maksa: 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-; klīvēju un paziņojumu sagatavošana \$ 15.-. Iespējama arī foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstīti uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums; visus ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tādā pašā numuram iesūtīti vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsinaūt. Raksti un ziņas nopauŗ ne MLB valdes, ne redakcijas, nodz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY OCTOBER 1989 OCTOBRE MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
SOCIÉTÉ DES LETTONS DE MONTREAL BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society: 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.